Eșecul formulei Defferre

Reportaj pe glob: TUNISIA

Documentar

BURSA
ieri și azi

27
joi, 1 iulie 1965

lumea

Săptămîna pe glob:

SAN FRANCISCO
LONDRA
VARȘOVIA
ALGER

SĂPTĂMÎNA PE GLOB

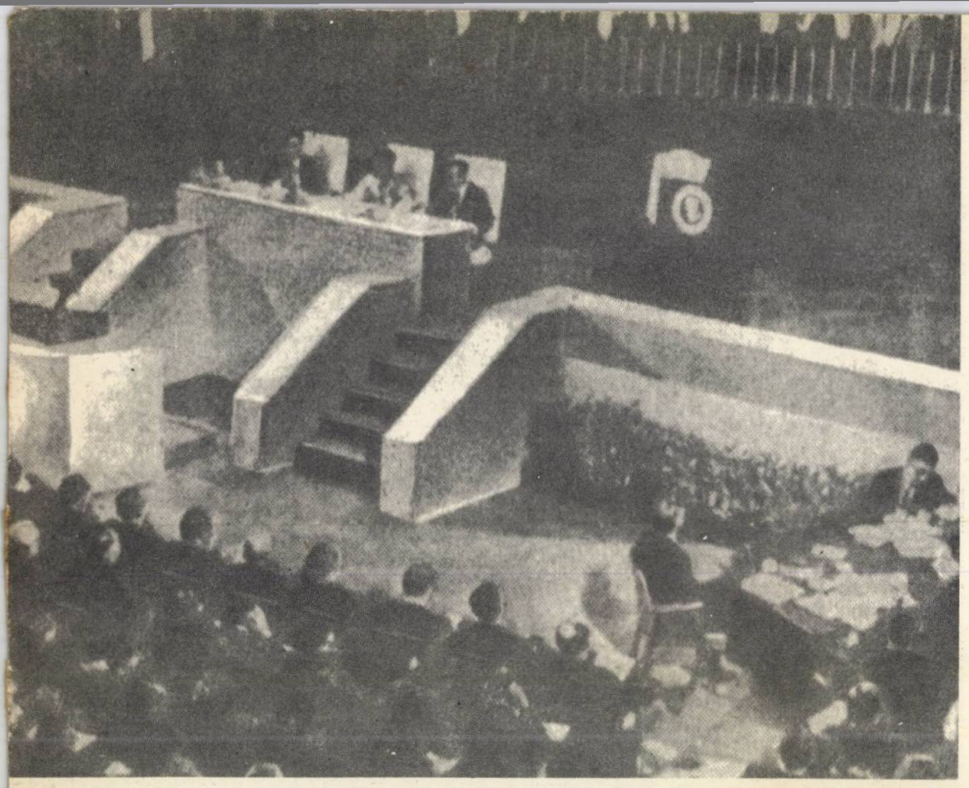

SAN FRANCISCO
Adunarea solemnă, cu prilejul celei de a 20-a aniversări a semnării Cartei Națiunilor Unite

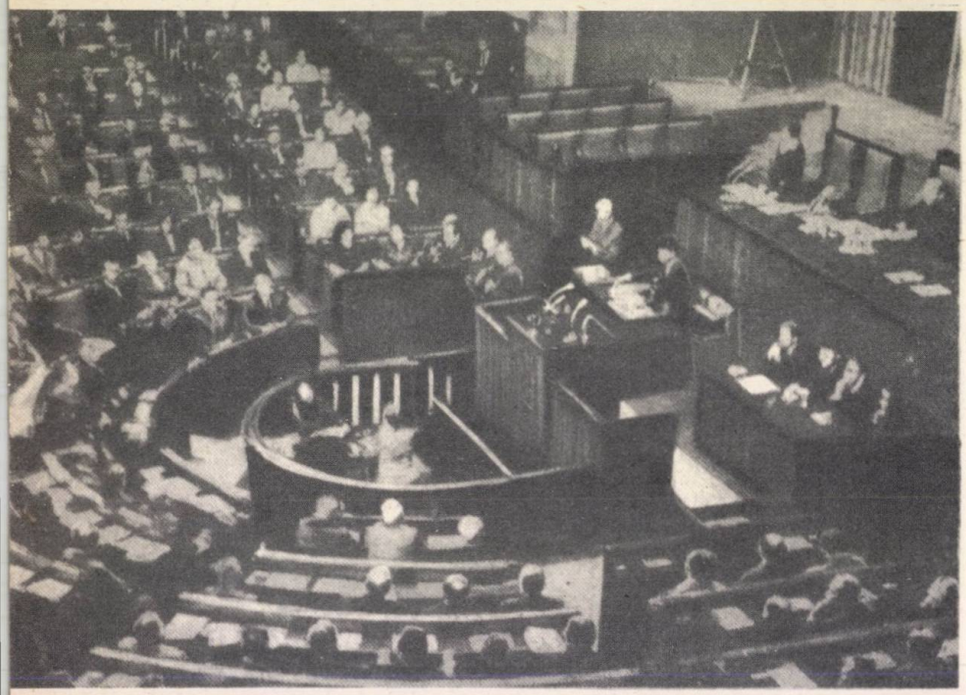

VARȘOVIA
Prima sesiune a Seimului R. P. Polone în cea de a patra legislatură

CAIRO
Întrevederea președintelui Nasser cu președintele Sukarno și premierul Ciu En-lai

Anul III
Nr. 27 (88)

Joi
1 iulie
1965

sumar

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

p. 2 SAN FRANCISCO — Aniversarea Cartei. **Ştefan Cornu**
LONDRA — Commonwealthul şi Vietnamul. **John Gritten**
4 ALGER — După amînarea Conferinţei afro-asiatice.
5 GENEVA — Conferinţa O.I.M. **Ion Copăcelu**
6 VARŞOVIA — Sesiunea Seimului. **N. Pătraşcu**
7 SANTO DOMINGO — Cele două proiecte ale O.S.A. **Corneliu Vlad**
8 NEW YORK — Comitetul celor 33. **C. Sebastian**
9 BONN — Legile „stării excepţionale". **Radu Pascal**
10 BRUXELLES — Divergenţe tehnice sau politice ? **Emmanuel de la Taille**

ARTICOLE, REPORTAJE

p. 12 Pe patru cincimi din Vietnamul de sud. **Wilfred Burchett**
14 De ce nu mai candidează Monsieur X. **Felicia Antip**
16 Tunisia. **Rodica Georgescu**
18 Londra — plimbare literară. **N. Minei**
20 Bursa, ieri şi azi. **M. Grigorescu**

LUMEA ÎN CĂRŢI ŞI REVISTE

p. 23 Dan Berindei : Din începuturile diplomaţiei româneşti moderne. **Cristian Popişteanu**
24 G. I. Klimko : Probleme agrare ale Birmaniei independente. **T. Negulescu**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

p. 25 Newsweek, Novoe Vremea, The Guardian, Combat, Le Monde, Le Nouvel Observateur

PROFIL, FIŞIER

p. 31 Jozef Cyrankiewicz
Consiliul Internaţional al Arhivelor

BREVIAR, POŞTA REDACŢIEI

Cauzele amînării

Conferinţei afro-asiatice şi desfăşurarea evenimentelor din Algeria (pag. 4), rezultatele sesiunii Commonwealthului şi perspectivele misiunii sale de mediere pentru Vietnam (pag. 2), discursurile prilejuite de cea de a XX-a aniversare a O.N.U. (pag. 2), sesiunea Seimului polonez (pag. 6), respingerea de către Bundestagul vest-german a proiectelor de legi „excepţionale" (pag. 9), evoluţia situaţiei din Republica Dominicană (pag. 7), sesiunea Consiliului ministerial al Pieţei comune (pag. 10) sînt cîteva dintre temele actualităţii internaţionale din această săptămînă.

Frontul Naţional de Eliberare

este un adevărat guvern, singurul guvern cu autoritate reală din Vietnamul de sud. Ziaristul Wilfred Burchett a văzut la faţa locului cum funcţionează diversele verigi ale puterii populare în regiunile eliberate (pag. 12).

Opoziţia de stînga

nu are încă un candidat pentru viitoarele alegeri prezidenţiale din Franţa (pag. 14). Jean-Paul Sartre comentează, într-un interviu acordat revistei Le Nouvel Observateur, eşecul Federaţiei de centru-stînga iniţiată de Gaston Defferre (pag. 29).

Bursa

este un seismograf de înaltă sensibilitate care înregistrează toate oscilaţiile, toate mişcările interne ale sistemului economic capitalist (pag. 20).

În Tunisia

călătorul întîlneşte un peisaj în plină transformare (pag. 16). Londra oferă celui ce vrea să-şi alcătuiască un itinerar literar prilejul de a vizita multe locuri în care au trăit şi lucrat scriitori celebri (pag. 18).

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

SAN FRANCISCO

Aniversarea Cartei

Rezidență tradițională a ceremoniilor aniversare consacrate Cartei Națiunilor Unite, San Francisco a găzduit între 24 și 27 iunie o sesiune care a tradus preocupările a numeroase state membre ale O.N.U. pentru a reda organizației deplina capacitate de acțiune în sprijinul păcii și securității internaționale și pentru a-i asigura un viitor eficient. Desigur, în cuvîntările celor 30 de vorbitori (reprezentanții celor 21 de state membre ale Biroului sesiunii a 18-a a Adunării Generale, secretarul general precum și alte personalități) s-au auzit dese referiri la importanta operă săvîrșită sub egida Națiunilor Unite în domeniile colaborării economice și culturale, la aportul său în impulsionarea procesului de eliberare a popoarelor aflate sub dominație colonială, la eforturile depuse cu rezultate pozitive pentru depășirea unor momente dificile ale vieții internaționale și crearea unui climat de destindere în lume.

Dar tonul acestei sesiuni, tema directă sau subînțeleasă a majorității discursurilor au fost tocmai accentele de îngrijorare, determinate, pe de o parte, de situația anormală de inactivitate în care se găsește Adunarea Generală de aproape un an, iar pe de altă parte, de convingerea că necesitățile internaționale reclamă o pondere mult sporită a rolului O.N.U., care trebuie să se ridice la înălțimea obiectivelor formulate încă acum două decenii în Cartă. Secretarul general U Thant atrăgea atenția că „cea mai mare piedică în calea înfăptuirii Cartei este faptul că politica de pe poziții de forță continuă să funcționeze, atît în mod fățiș cît și pe ascuns, în relațiile internaționale".

Fără a diminua întru nimic răspunderile — reale și recunoscute ca atare prin Cartă, — ale marilor puteri, U Thant sublinia că „viitorul Națiunilor Unite se întemeiază, în esență, pe națiunile mici (care alcătuiesc în prezent marea majoritate a celor 114 state membre ale O.N.U. — n.n.), pe simțul lor de răspundere, pe independența și obiectivitatea lor, pe fidelitatea lor față de principiile Cartei, pe moderarea lor și toleranța lor în conducerea treburilor lor, ca și pe hotărîrea lor de a determina o nouă destindere între Est și Vest".

Rolul pentru care a fost făurit sistemul O.N.U. include în mod necesar atît fidelitatea față de principiile înscrise în Cartă cît și dorința manifestă de colaborare din partea tuturor statelor mari și mici, ca o contribuție la armonizarea eforturilor generale. Exprimînd punctul de vedere al țării noastre, Mihail Hașeganu, reprezentantul R. P. Române, spunea la San Francisco : „Pentru a-și îndeplini acest rol, este esențial ca întreaga activitate a O.N.U. să fie așezată pe temelia principiilor Cartei : respectarea independenței și suveranității, deplina egalitate în drepturi, neamestecul în treburile interne, recunoașterea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, rezolvarea problemelor litigioase pe calea tratativelor. Numai pe această bază se pot dezvolta relații normale, de adevărată egalitate între state". Și mai departe : „Ca membră a O.N.U., România s-a străduit să-și aducă contribuția la lucrările Organizației. Întreaga noastră activitate la O.N.U. este îndreptată în direcția aplicării principiilor Cartei în relațiile dintre state și găsirii unor soluții realiste pentru problemele internaționale."

Cît de necesare sînt respectarea și aplicarea literei și spiritului Cartei — semnată cu douăzeci de ani în urmă în aceeași incintă din San Francisco în care s-a desfășurat recenta sesiune — a subliniat delegatul Franței, Roger Seydoux : „Ar însemna să adoptăm o concepție prea simplistă în ce privește istoria dacă am considera că tulburările, care agită comunitatea internațională de 20 de ani, constituie motive pentru a modifica echilibrul edificiului conceput în 1945. A face această confuzie ar însemna să se compromită opera unanimității, sau cel puțin a unității, care sînt Națiunile Unite". Și tot reprezentantul francez : „Ca organizație a cărei natură o obligă să fie universală, Națiunile Unite nu pot amîna la infinit momentul în care vor înfăptui această universalitate. Atît timp cît Națiunile Unite nu oglindesc cu precizie lumea așa cum există ea, eficacitatea lor va fi slăbită și însuși rolul lor ar putea fi pus în discuție". (În cuvîntările delegaților țărilor socialiste și ale altor state, formularea ideii respectării universalității O.N.U. și-a găsit concretizarea în cerința ca R. P. Chineză să-și ocupe locul ce i se cuvine în organizație).

Cu întreaga autoritate pe care i-o conferă locul de prim ordin pe care l-a avut la crearea O.N.U., guvernul sovietic și-a reafirmat prin reprezentantul său permanent, N. T. Fedorenko, atașamentul față de misiunea O.N.U. de a promova relații internaționale de pace și colaborare între toate statele.

„Uniunea Sovietică — a spus Fedorenko — a manifestat întotdeauna și manifestă hotărîrea de a depune eforturi pentru îndeplinirea țelurilor Cartei O.N.U., de a folosi posibilitățile Organizației Națiunilor Unite pentru asigurarea păcii, curmarea uneltirilor forțelor agresive, pentru lupta împotriva rămășițelor colonialismului și rasismului, pentru dezarmare și destindere, pentru dezvoltarea colaborării internaționale în cele mai variate domenii".

Pentru participanții la sesiunea jubiliară, ca și pentru opinia publică, afirmațiile reprezentantului american Adlai Stevenson : „avem nevoie de un răgaz — de un moment în care să ne putem trage sufletul și în care să nu aibă loc acțiuni de violență pe plan internațional", au stîrnit cel puțin nedumerire. Cine împiedică guvernul Statelor Unite ca în loc să-și intensifice agresiunea în Vietnam și să-și sporească intervenția la Santo Domingo, să se abțină de la violență ? Și de ce doar „un răgaz" și nu o încetare completă a violențelor ? Iar declarațiile rostite la sesiune, în calitate de președinte al țării gazdă, de Lyndon Johnson, care a încercat să asocieze O.N.U. modului în care înțeleg să acționeze Statele Unite pe arena mondială, au stîrnit desigur ecouri contrare celor scontate.

Este semnificativ faptul că deși în mod firesc discursul președintelui S.U.A. a fost așteptat cu nerăbdare de presa americană, marile ziare newyorkeze de sîmbătă nu-i aduc nici un fel de elogii, ci, dimpotrivă, îl apreciază ca pe „o ocazie ratată" *(New York Times)*. Agenția vest-germană *D.P.A.*, făcînd o sinteză a reacției produse, scria : „Delegați dezamăgiți au considerat vineri seara cuvîntarea rostită de președintele Johnson la sărbătorirea Națiunilor Unite ca o încercare de a împovăra organizația mondială cu răspunderea războiului din Vietnam. Cercurile afro-asiatice, mai ales, și-au exprimat nemulțumirea și au afirmat că Johnson a încercat să reabiliteze S.U.A. și a cerut ca O.N.U. să apere «drepturile americane» în Asia de sud-est. Pe de altă parte, ele l-au acuzat pe Johnson că nu a spus nici un cuvînt despre intervenția S.U.A. în Republica Dominicană și că a vorbit despre criza de la O.N.U. în «fraze frumoase»".

Elocința discursului „nu a putut împiedica să se vadă cît de goale erau afirmațiile sale" *(New York Times)*, președintele Johnson nereușind să schițeze nici o formulă care să justifice încredere în viitorul politicii americane. Un reportaj de la fața locului relata un episod semnificativ : în timp ce președintele vorbea, pichete de demonstranți împărțeau broșuri cerînd „pace în Vietnam", solicitînd astfel singura măsură pe care oficialitățile se obstinează s-o evite.

Și după ceremonia de la San Francisco se desprinde concluzia esențială că pentru bunul mers al apropiatelor sesiuni — a XIX-a, partea a doua, și a XX-a — ale Adunării Generale, se cer aplicate în activitatea O.N.U. acele principii ale Cartei evocate de delegații statelor care s-au arătat cu adevărat preocupate de soarta și viitorul organizației. Numai angajîndu-se cu toată autoritatea pe această cale, O.N.U. poate întreprinde eforturile constructive care servesc cauzei păcii și tuturor popoarelor.

Ștefan CORNU

LONDRA

Corespondență de la John GRITTEN

Commonwealthul și Vietnamul

Într-un interviu acordat cam cu o oră înainte de publicarea comunicatului final al conferinței premierilor Commonwealthului, premierul Wilson a declarat milioanelor de telespectatori britanici că, în urma conferinței sale de 9 zile, Commonwealthul a ieșit „mai puternic decît oricînd".

Majoritatea comentatorilor par să fi ajuns însă la cu totul altă concluzie. Cu două zile înainte de încheierea conferinței, *The Financial Times*, organul City-ului, publicase un articol intitulat : „Trebuie să aibă oare loc vreo nouă conferință a Commonwealthului ?" După ce făcea bilanțul disensiunilor din cadrul conferinței în legătură cu „misiunea de pace" propusă de Wilson pentru Vietnam autorul scria sarcastic : „Nimeni nu se mai așteaptă ca o conferință a primilor miniștri ai Commonwealthului să realizeze ceva. Se consideră un succes dacă la încheierea ei Commonwealthul reușește măcar să rămînă intact din punct de vedere nominal". Autorul articolului consideră că la aceste conferințe, „diverșii prim-miniștri britanici, sprijiniți

de nepreţuitul şi eternul sir Robert Menzies (premierul australian), fac în fiecare an un dans pe sîrmă care nu începe de nicăieri şi nu duce nicăieri".

Ziarul conservator *Sunday Times* nu a manifestat faţă de conferinţă mai mult entuziasm decît *The Financial Times*. „Cea mai bună şansă de supravieţuire a Commonwealthului este ca primii lui miniştri să jure în mod solemn că nu vor mai organiza asemenea mari reuniuni de familie", sfătuieşte ziarul într-un editorial.

Firește, deoarece la Westminster există un guvern laburist, aceste ziare conservatoare s-au simţit mai puţin reticente să-şi exprime nemulţumirea faţă de noua situaţie creată de „vînturile schimbării" în relaţiile dintre Commonwealth şi „patria mamă". Deşi contradicţiile de astăzi erau suficient de clare anul trecut, sau chiar în 1962, cînd conferinţele Commonwealthului erau prezidate de prim-miniştri conservatori, niciodată nu s-a recunoscut atît de clar şi cu atîta amărăciune că lucrurile nu merg prea bine în cea mai bună dintre lumile Commonwealthului.

Unii comentatori, mai puţin legaţi de conservatori, încearcă să se facă ecoul exuberanţei manifestate de Wilson la televiziune. După cum afirmă unul dintre ei, faptul că comunicatul final „a fost elaborat şi aprobat, în aproape toate aspectele, de fiecare din cei 21 de conducători prezenţi, poate fi considerat drept un triumf deosebit". Totuşi, nici măcar cei mai convinşi sprijinitori ai lui Wilson nu pot ocoli faptul că preşedintele Tanzaniei, Nyerere, s-a desolidarizat de partea din comunicat referitoare la Rhodesia de sud. De asemenea, ei nu pot trece cu vederea că la un moment dat, în cursul ultimei zile a conferinţei, primii miniştri africani erau pe punctul de a o părăsi, ceea ce ar fi fost o întîmplare fără precedent, şi că plecarea lor a fost evitată de Wilson care a recurs la folosirea unei supape de siguranţă tipic britanice : „pauza pentru ceai".

Chiar dacă la televiziune Wilson a încercat să creeze impresia că majoritatea dezacordurilor din cursul conferinţei au fost născociri ale presei — „ziarele, bată-le dumnezeu, au scris parcă despre altă conferinţă decît cea pe care am prezidat-o eu" — fapt este că diferitele delegaţii au vorbit pe larg corespondenţilor de presă despre disensiunile ivite.

A doua zi după încheierea conferinţei, preşedintele Nyerere a relatat cum s-au desfăşurat discuţiile în contradictoriu asupra părţii din comunicatul final referitoare la Rhodesia, care era pe cale să provoace plecarea conducătorilor africani de la conferinţă. El a declarat că motivul dificultăţilor a fost „refuzul încăpăţînat al lui Wilson de a angaja guvernul britanic faţă de cuvintele «pe baza regimului majorităţii» ca obiectiv al independenţei Rhodesiei de sud".

După cum a adăugat dr. Nyerere, în ciuda concesiilor cu ajutorul cărora Wilson a obţinut acceptarea comunicatului de către ceilalţi conducători africani, guvernul britanic şi-a păstrat libertatea de a negocia cu premierul Rhodesiei de sud, Ian Smith, în condiţiile amînării la infinit a instaurării unui regim al majorităţii africane după obţinerea independenţei. Acest punct din comunicatul final a provocat în mod special împotrivirea dr-ului Nyerere, care s-a desolidarizat de el.

Deşi Wilson a fost suficient de abil pentru a convinge conferinţa să nu-i impună o anumită dată pînă la care trebuie să fie convocată o conferinţă care să pregătească independenţa Rhodesiei, ziarul *The Guardian* a avertizat : „Dacă nu se întrezăreşte nici un progres spre un regim al majorităţii, este cert că nu va trece mult timp şi scindarea pe care problema Rhodesiei ameninţa săptămîna aceasta s-o provoace în Commonwealth se va produce în mod sigur".

Cînd a anunţat a doua zi că nu intenţionează să organizeze anul acesta alegeri generale, Wilson părea aproape să răsufle uşurat că a trecut hopul conferinţei Commonwealthului.

Totuşi, el mai are de trecut multe hopuri, chiar şi în viitorul imediat, în special în legătură cu politica sa faţă de Vietnam.

Ţinînd seama de toate argumentele expuse dinafara şi dinăuntrul conferinţei cu privire la proiectul de misiune în problema Vietnamului prezentat de Wilson, precum şi de respingerea lui de către U.R.S.S. şi R. P. Chineză nu este surprinzător că *Sunday Times* ajunge la următoarea concluzie : „Primii miniştri au considerat că trebuiau să facă un gest, dar pînă în prezent singurul lui rezultat a fost de a scoate în evidenţă ce prost instrument de diplomaţie efectivă este Commonwealthul".

Prima declaraţie dată publicităţii de şefii guvernelor care urmau să constituie „misiunea de pace" a Commonwealthului (Anglia, Ghana, Nigeria şi Trinidad-Tobago), sublinia că în momentul de faţă Commonwealthul „nu este în nici un fel angajat faţă de vreuna din părţile în conflict în Vietnam şi nu şi-a format încă o opinie unanimă cu excepţia celei privind urgenţa restabilirii condiţiilor în care poporul vietnamez va putea trăi în pace".

Se recunoştea că în cadrul Commonwealthului există „o diversitate de opinii în problema vietnameză" însă se susţinea că ar exista „unanimitate completă în ce priveşte necesitatea găsirii unei soluţii paşnice".

În urma criticilor formulate atît în cadrul conferinţei cît şi înafara ei şi care susţineau că misiunea era de la început condamnată eşecului deoarece premierul Harold Wilson este cu totul de partea politicii americane, misiunea afirma în declaraţia sa că „se va orienta după vederile Commonwealthului ca un întreg şi nu după cele ale vreunui membru individual al Commonwealthului".

Mulţi delegaţi din Commonwealth au considerat însă această afirmaţie ca un sofism impus de Wilson, iar presiunile din partea unor lideri africani care cereau ca Wilson să renunţe la funcţia de preşedinte al comisiei au continuat subliniindu-se că aceasta ar fi singurul mijloc pentru ca misiunea să se dovedească acceptabilă pentru toate părţile interesate.

Wilson s-a arătat însă inflexibil şi la un moment dat se spune că ar fi răspuns cu brutalitate, refuzînd să renunţe la funcţia de preşedinte al misiunii.

În declaraţia misiunii se exprima dorinţa de a „intra în contact direct cu toate părţile vietnameze" şi se reafirma că „trebuie luate măsuri pozitive de către toate părţile dinafară pentru a limita operaţiile militare în timp ce misiunea îşi desfăşoară activitatea". În acest sens Wilson însuşi fusese silit să se declare de acord cu revendicarea ca misiunea să ceară americanilor încetarea bombardamentelor în Vietnamul de nord şi să intre, dacă va fi posibil, în tratative cu Frontul de Eliberare Naţională.

Faptul că guvernul de la Hanoi nu răspunsese încă pînă marţi 29 iunie a provocat o schimbare de ton în cercurile guvernamentale britanice în ce priveşte şansele de reuşită ale misiunii.

Corespondenţii diplomatici subliniază că răspunsul Hanoiului, în ipoteza că va veni în cele din urmă, va fi nefavorabil şi că Wilson însuşi s-ar fi resemnat la aceasta. „Reajustarea continuă a tonului oficial (în cercurile politice britanice) cînd se discută perspectivele misiunii a devenit mai sesizabilă. E limpede faptul că dacă Hanoiul nu doreşte să stea de vorbă cu misiunea, şi dacă Moscova şi Pekinul refuză să o primească, dl Wilson şi colegii săi nu vor mai avea nici o justificare pentru o călătorie de recunoaştere a terenului la Washington" — scrie *The Times*.

De fapt situaţia este încă şi mai proastă: au început să parvină relatări de la Washington afirmînd că nici Casa Albă nu mai manifestă un interes prea mare în ce priveşte vizita misiunii după ce ea a fost respinsă de toată lumea cu excepţia Saigonului şi a secretarului general al O.N.U., U Thant. Un ziarist afirma că Departamentul de Stat ar fi declarat că nu vede nici un motiv pentru care Washingtonul l-ar primi pe preşedintele Nkrumah şi i-ar da prilejul să-şi exprime vederile, despre care se ştie că sînt ostile politicii guvernului american.

Marţi, ziarul *Times* scria că se ridică un semn de întrebare „oarecum firav încă şi în ce priveşte proiectata întrevedere cu U Thant" şi adăuga : „E prea devreme încă pentru a putea afirma că misiunea a intrat într-un impas total, însă optimismul iniţial s-a risipit".

Fără îndoială Wilson va încerca să susţină că vina pentru eşecul misiunii ar re-

→

Anastas Mikoian, preşedintele Sovietului Suprem al U.R.S.S., primind la Kremlin pe şahul Iranului, Mohammed Reza Pahlevi

veni acelor guverne care au refuzat să ia contact cu ea. De fapt, este foarte limpede că felul în care guvernul său a sprijinit agresiunea americană în Vietnam şi refuzul său de a retrage acest sprijin a făcut de la început de neconceput o misiune de conciliere condusă de el.

Este de asemenea limpede, cît se poate de limpede, că „iniţiativa" primului ministru Wilson a fost în mare măsură influenţată de contradicţiile interne din propriul său partid amintite în corespondenţa noastră de săptămînă trecută.

Londra, 29 iunie

ALGER

După amînarea Conferinţei afro-asiatice

Cea de a doua Conferinţă afro-asiatică, programată pentru 29 iunie la Alger, a fost amînată. Hotărîrea a fost luată sîmbătă seara de Comitetul permanent de pregătire întrunit în cea de a treia şedinţă extraordinară în prezenţa reprezentanţilor a 12 ţări : Cambodgia, R.P. Chineză, Etiopia, Ghana, Guineea, India, Indonezia, Iran, Maroc, Pakistan, R.A.U. şi Algeria. Proiectul de rezoluţie prezentat de ministrul de externe etiopian, în colaborare cu reprezentantul Pakistanului, a fost adoptat în unanimitate, după ce i s-au adus mici amendamente.

Comunicatul dat publicităţii după această şedinţă, subliniind că „delegaţii a căror participare fusese stabilită nu se află la Alger" şi considerînd că „succesul celei de a doua Conferinţe la nivel înalt implică participarea pe o bază cît mai largă a ţărilor Africii şi Asiei", arată că după ce a examinat punctele de vedere exprimate de toţi şefii delegaţiilor prezenţi la Alger, Comitetul de pregătire a hotărît amînarea Conferinţei afro-asiatice pentru 5 noiembrie 1965, iar a Conferinţei pregătitoare a miniştrilor de externe, pentru 28 octombrie. Un singur punct a rămas neschimbat : sediul reuniunii va fi tot Algerul.

În acelaşi comunicat, Comitetul de pregătire reglementează şi problema propriei sale competenţe : el precizează că mandatul ce i s-a încredinţat pentru pregătirea Conferinţei miniştrilor de externe de la Djakarta rămîne valabil pînă la deschiderea acestei reuniuni.

Potrivit observatorilor din capitala Algeriei şi agenţiilor de presă străine, majoritatea delegaţiilor afro-asiatice şi-au dat seama că în condiţiile în care delegaţii prezenţi la Alger nu reprezentau decît o parte din ţările Africii şi Asiei, conferinţa era ameninţată să se termine printr-un eşec sau să alunece pe panta unor discuţii care să nu mai aibă legătură cu obiectivele fixate în momentul convocării ei. Nici un demers diplomatic nu a reuşit să determine ţările afro-asiatice membre ale Commonwealthului să revină asupra hotărîrii de a nu participa la conferinţă. Oficial poziţia lor comună a fost definită într-o declaraţie prin care au cerut amînarea datei reuniunii, declaraţie făcută după întrevederile desfăşurate între delegaţiile afro-asiatice prezente la Marlborough House şi emisarii noilor conducători algerieni. Eforturile acestora din urmă au fost ulterior sprijinite de alte demersuri diplomatice : mesajul preşedintelui Nasser prin care cerea membrilor afro-asiatici ai Commonwealthului să participe la conferinţă şi intervenţia în acelaşi sens a preşedintelui Sukarno. Se pare că amînarea de două ori a Conferinţei preliminare a miniştrilor de externe a fost hotărîtă în speranţa că cel puţin unele din aceste ţări vor veni la Alger.

În afară de grupul afro-asiatic al Commonwealthului, şi alte state ceruseră încă înainte de sîmbătă schimbarea datei conferinţei : Japonia, Turcia, Somalia, în timp ce Birmania, Kenya, Tanganika, Uganda şi Malawi făcuseră cunoscută hotărîrea lor de a nu participa, independent de situaţie, la conferinţă în momentul actual. Pe de altă parte regele Nepalului, ca şi premierul Shastri anunţaseră că nu vor veni personal la Alger.

În numărul de vineri al cotidianului egiptean *Al Ahram* a apărut un articol semnat de Heykal, redactor şef al ziarului şi purtătorul de cuvînt al preşedintelui Nasser, cu titlul : „Eventualitatea amînării conferinţei de la Alger". Era un semn evident al revirimentului în poziţia R.A.U., care pînă atunci se declarase partizan ferm al ţinerii conferinţei. În acelaşi timp o ştire provenind de la Cairo semnala hotărîrea preşedintelui Nasser de a-şi anula vizita oficială pe care urma să o întreprindă în Algeria după încheierea reuniunii la nivel înalt.

În aceste condiţii, însuşi guvernul algerian care depusese eforturi pentru ţinerea conferinţei a început să manifeste o atitudine favorabilă unei amînări, dar ca ţară gazdă dorea ca propunerea să vină din partea miniştrilor de externe. „Succesul celei de a doua Conferinţe la nivel înalt a ţărilor afro-asiatice depinde de cea mai largă participare a acestor state, scria ziarul *Alger Soir* în editorialul său de duminică. Or, un sfert din statele afro-asiatice, care acum cîteva zile îşi anunţaseră sosirea la Alger, nu erau prezente la deschiderea reuniunii miniştrilor de externe, amînată deja cu 48 de ore. A stărui în încercarea de a ţine conferinţa în aceste condiţii, încheia ziarul, ar fi dus la un grav eşec al conferinţei însăşi".

Folosind prezenţa lor în capitala R.A.U., au avut întrevederi cu preşedintele Nasser, preşedintele Sukarno, premierul Ciu En-lai şi preşedintele Khan. În cursul întrevederilor a avut loc un schimb de păreri în legătură cu cea de a doua Conferinţă afro-asiatică, amînată pentru 5 noiembrie.

Se presupune că Festivalul tineretului, care urma să aibă loc la Alger, nu se va mai ţine pe teritoriul algerian. Comisia permanentă a Comitetului de pregătire al festivalului a declarat într-un comunicat „că în imposibilitatea în care se află de a acţiona normal, a hotărît să convoace o adunare generală a comitetului" care va adopta hotărîri în această privinţă. Adunarea se va ţine în cursul următoarelor zile într-un loc care nu a fost încă fixat.

Pînă în prezent nu au fost date publicităţii numele membrilor Consiliului Revoluţiei. Potrivit agenţiei *France Presse*, printre ei s-ar afla, în afara colonelului Houary Boumedienne, şeful Consiliului, maiorii Taher el Zbiri şi Slimane, respectiv şeful şi adjunctul Statului Major al forţelor armate, Abdelaziz Bouteflika, ministrul de externe, Bachir Boumaza, ministrul industriei şi energiei.

Într-un interviu publicat duminică în ziarul *Al Ahbar*, maiorul Slimane, în numele Consiliului Revoluţiei, a arătat că evenimentele petrecute în Algeria „sînt o problemă strict internă". Ca şi în trecut, a subliniat el, politica externă a Algeriei se bazează pe „neutralitate completă, fără stabilirea unei diferenţe de atitudine faţă de Est şi Vest". El a declarat că „primul obiectiv al Consiliului Revoluţiei este înfăptuirea unităţii arabe, iar pe plan intern aplicarea sistemului socialist conform realităţilor vieţii poporului algerian".

Pe plan politic, noua echipă guvernamentală a început o serie de negocieri cu organizaţiile naţionale ale F.L.N., cu sindicatele, cu diverse personalităţi algeriene care erau ostile fostului preşedinte, în vederea lărgirii bazelor noului regim. Cu toate că maiorul Slimane a dezminţit în declaraţia sa că ar avea loc asemenea tratative, agenţiile de presă străine afirmă că s-a luat contact cu doi dintre liderii iniţiali ai insurecţiei

Membri ai Consiliului revoluţiei de la Alger. De la stînga la dreapta : Cherif Belkassem, Abdelaziz Bouteflika, Houary Boumedienne şi Mohammed Said

din Algeria împotriva dominației coloniale — Ferhat Abbas, fostul președinte al primei Adunări Naționale, și Rabah Bitat, fost secretar de stat în guvernul algerian din exil. Convorbirile secrete dintre Abbas și conducătorii militari ar fi continuat cîteva zile.

În ce privește alți adversari ai fostului președinte (Khider, fostul secretar general al F.L.N., Boussouf, fost ministru în guvernul provizoriu, și Boudiaf, fost tovarăș de detențiune al lui Ben Bella), agenția *France Presse* semnalează că aceștia se consultă la Paris asupra poziției pe care urmează să o ia față de noii guvernanți algerieni.

Consiliul Revoluției a dus de asemenea tratative cu federațiile naționale ale F.L.N. și cu Uniunea generală a muncitorilor algerieni (U.G.T.A.). Duminică a fost dat publicității un comunicat al U.G.T.A. în care centrala sindicală a luat poziție față de evenimentele de la 19 iunie. Ea și-a precizat criticile față de „puterea personală" fără a-l numi însă pe Ben Bella. Centrala sindicală subliniază „extrema slăbiciune a partidului în calitate de organizație cu structură precisă". Lipsa unei conduceri colective, se spune în comunicat, a permis „întărirea puterii personale, practicarea de metode antidemocratice". În rezoluție se remarcă însă că „în pofida piedicilor reprezentate de aspectele negative ale vechii puteri, muncitorii au înregistrat victorii — decretele asupra autogestiunii, Carta de la Alger și Carta sindicală". În continuare U.G.T.A. constată că „începutul pe care îl constituie evenimentele de la 19 iunie rămîne ipotecat prin prezența sau revenirea pe scena politică a unor elemente ariviste și oportuniste care sînt și ele răspunzătoare pentru nerespectarea instituțiilor noastre". În concluzie, comunicatul reafirmă „atașamentul de nezdruncinat al muncitorilor față de cuceririle celor zece ani de luptă" și subliniază convingerea că „organizația sindicală trebuie să joace și va juca un rol considerabil în ce privește viitorul țării, căci dacă unele probleme au fost rezolvate, altele au rămas în întregime așa cum este cazul cu problemele economice".

Conducerea federației F.L.N. a regiunii Alger a dat și ea publicității o rezoluție în care este inclusă poziția ei față de recentele evenimente și în care își exprimă atașamentul profund față de programul partidului F.L.N. În această rezoluție ea cere ținerea unei plenare extraordinare a Comitetului Central, subliniindu-se necesitatea ca poporul algerian să mențină și să întărească autoconducerea. În rezoluție se subliniază de asemenea dorința tuturor federațiilor naționale ca „în situația de față să se evite vărsarea de sînge".

R. G.

GENEVA

Conferința O.I.M.

Între 2 și 23 iunie peste 1 000 de delegați, consilieri tehnici și reprezentanți ai unor organizații internaționale neguvernamentale au participat la lucrările celei de a 49-a sesiuni a Conferinței Internaționale a Muncii.

Organizația Internațională a Muncii (O.I.M.) a luat ființă în anul 1919. Numărul statelor membre ale O.I.M. se cifrează actualmente, prin aderarea a 4 state noi după Conferința din anul 1964 — Malta, Malawi, Zambia și Yemen — la 114.

Una din problemele principale care au stat în atenția ultimei sesiuni a Confe-

→

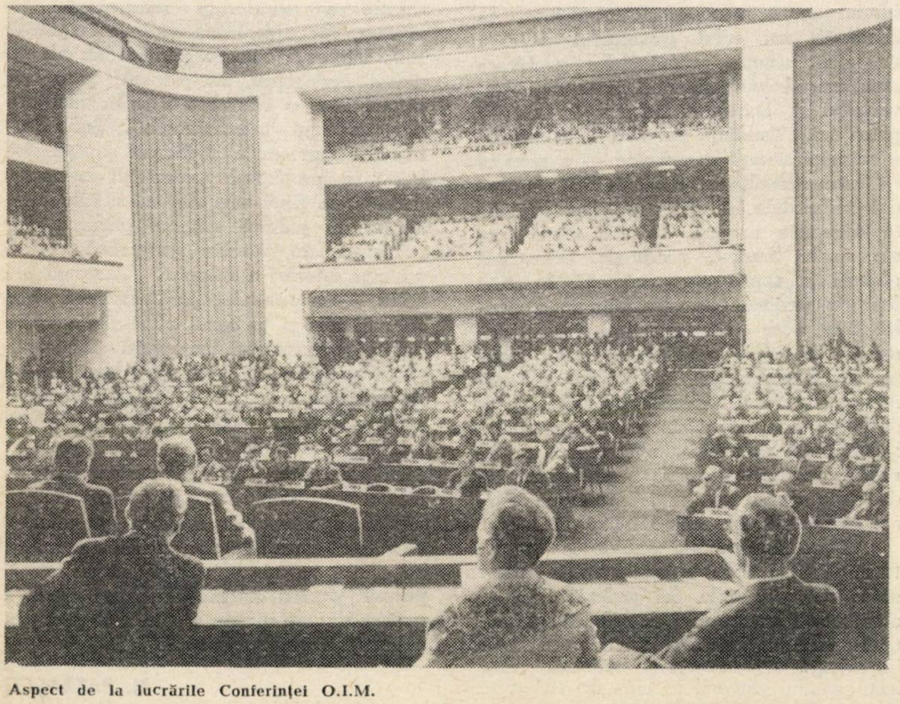

Aspect de la lucrările Conferinței O.I.M.

REFLECTOR

Provocări în Laos

În ultimul timp se conturează o accentuare a angajării americane în Laos. Înmulțirea raidurilor aeriene împotriva pozițiilor deținute de forțele Patet Lao este urmată de favorizarea deschisă a atacurilor forțelor de dreapta. La Savannakhet, centrul forțelor de dreapta, a sosit o misiune militară americană pentru a duce tratative cu prințul Boum Oum, liderul grupării de dreapta. O declarație a reprezentantului Patet Lao caracterizează aceste tratative ca o nouă tentativă americană de a elabora planuri de provocări militare în Laos și în primul rînd în regiunile laoțiene aflate sub controlul forțelor patriotice. Se accentuează de asemenea amestecul tailandez în Laos.

Acțiuni militare în sudul Arabiei

Intențiile Angliei de a trimite o comisie în Arabia de sud pentru elaborarea constituției așa-numitului „stat unitar" creat de Anglia în această regiune au fost din nou condamnate de organizațiile patriotice din sudul Peninsulei Arabe. În capitala Yemenului, la Sanaa, conferința organizației „Frontul de eliberare națională a Arabiei de sud" a arătat, într-o declarație dată publicității, că noua acțiune britanică este o manevră colonialistă obișnuită care are drept țel ignorarea cererilor legitime ale popoarelor din această regiune de a li se acorda independența.

În același timp în sudul Peninsulei Arabe continuă acțiunile forțelor patriotice. Recent au fost atacate postul militar englez Sailat Hardaba și tabăra militară engleză Mallah.

După 5 ani

Consolidarea puterii lui Chombe în Congo este urmată de reintoarcerea colonialiștilor în țară. La Leopoldville, în momentul de față se află același număr de albi ca și înainte de acordarea independenței. Aceștia, în special belgieni, ocupă numeroase posturi de conducere în instituțiile de stat, fiind totodată consilieri ai administrației lui Chombe. Se remarcă de asemenea prezența ofițerilor belgieni care conduc practic statul major al armatei congoleze, elaborează operațiunile militare împotriva insurgenților, conduc aviația militară și civilă. „Albii — scrie corespondentul ziarului **Frankfurter Rundschau** — se comportă ca și cînd nici n-ar fi existat ziua de 30 iunie, ziua proclamării independenței Congoului".

La Bruxelles nimic nou

Criza guvernamentală din Belgia continuă. Reprezentantul partidului social-creștin, care a fost însărcinat să formeze guvernul, a prezentat regelui Baudouin concluziile sale privind necesitatea constituirii unui guvern de coaliție tripartit, în care să fie reprezentate partidele social-creștin, socialist, precum și partidul libertății și progresului. Concluziile lui Pierre Armel pornesc de la imposibilitatea obținerii majorității de două treimi în parlament, necesară modificării unor articole ale constituției pentru normalizarea relațiilor dintre valoni și flamanzi, de către două din cele trei partide.

Cu toate acestea formula prezentată de Armel nu a fost acceptată de „Partidul libertății și progresului", care obiectează împotriva unei coaliții tripartite, ce nu ar putea fi „controlată de opoziție". Criza guvernamentală din Belgia, care continuă de aproape două luni, este rezultatul înfrîngerii coaliției guvernamentale în alegerile din 23 mai, coaliție formată din partidele social-creștin și socialist.

Un nou organism în Mozambic

În Mozambic trei organizații insurgente au fuzionat, creînd un nou organism intitulat „Comitetul revoluționar al Mozambicului" cu sediul la Lusaka. Este vorba de organizațiile „Uniunea democratică din Mozambic", „Uniunea națională democratică din Monomatapa" și „Congresul național african din Mozambic". Noul comitet creat controlează 100 000 de combatanți în interiorul Mozambicului. Într-o declarație dată publicității, J. C. Gwambe, președintele comitetului, a reafirmat țelurile luptei anticolonialiste a noului organism.

rinței Internaționale a Muncii a fost revizuirea programului și structurii O.I.M. Raportul directorului general, David A. Morse, asupra acestei probleme a fost comentat de peste 200 delegați. Intervențiile delegaților în ședințe plenare, precum și în comisii tehnice, au scos în evidență în mod pregnant că O.I.M. va fi în măsură să se achite de obligațiile care îi revin numai dacă va proceda cu toată hotărîrea la adaptarea programului și structurii sale la realitățile lumii contemporane.

Din raportul directorului general și dezbaterile conferinței s-au degajat următoarele domenii mai importante ale viitorului program de activitate al O.I.M.: utilizarea rațională a resurselor umane și dezvoltarea economică, îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă, dezvoltarea instituțiilor sociale. S-a desprins, de asemenea, concluzia că O.I.M. trebuie să-și intensifice eforturile pentru soluționarea problemelor economice și sociale care preocupă, în special, țările în curs de dezvoltare.

Răspunzînd observațiilor și sugestiilor delegațiilor, David A. Morse a declarat că se impune stabilirea unei ordini de prioritate în activitatea O.I.M. pe baza examinării atente a situației fiecăreia din regiunile lumii „pentru a avea certitudinea că ne îndreptăm eforturile spre soluționarea celor mai urgente probleme".

Apreciind eforturile depuse în vederea punerii în concordanță a programului și structurii O.I.M. cu schimbările survenite în lume, delegația R. P. Române a arătat că O.I.M. nu trebuie să se considere exceptată de la îndatorirea de a-și aduce contribuția la consolidarea păcii prin promovarea cooperării multilaterale bazată pe respectarea independenței și suveranității oricărui stat, pe dreptul inviolabil al popoarelor de a dispune de propria lor soartă.

Delegația română a declarat că nu se poate vorbi de existența unei adevărate universalități a O.I.M. atîta timp cît în această organizație continuă a nu fi reprezentate sute de milioane de oameni ai muncii din R. P. Chineză, R. D. Vietnam, R.P.D. Coreeană și R. D. Germană, state care sînt menținute în mod artificial în afara organizației. Ea s-a pronunțat pentru stricta aplicare a principiului reprezentării geografice echitabile a tuturor statelor în organele de conducere ale O.I.M. și eliminarea practicilor anacronice care se manifestă față de delegații directorilor de întreprinderi și ai oamenilor muncii din țările socialiste.

Pe ordinea de zi a conferinței au fost înscrise, de asemenea, probleme economice și sociale deosebit de importante: reforma agrară, rolul cooperativelor în dezvoltarea economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare, problemele tinerilor în munci subterane și ale muncii femeilor avînd responsabilități familiale. Marea majoritate a delegațiilor și-a exprimat satisfacția pentru aducerea în atenția conferinței a problemei privind reforma agrară și a cooperativelor în țările în curs de dezvoltare, subliniind că O.I.M. are îndatorirea și posibilitățile adecvate pentru a contribui, alături de celelalte organisme din sistemul Națiunilor Unite, la inițierea de acțiuni menite să ducă la ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare în acest domeniu.

La sfîrșitul lucrărilor sale, Conferința Internațională a Muncii a adoptat 4 instrumente internaționale privind folosirea tinerilor în munci subterane, o recomandare referitoare la munca femeilor avînd responsabilități familiale, concluzii asupra rolului cooperativelor în dezvoltarea economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare și o rezoluție enunțînd obiectivele reformei agrare.

Conferința a mai adoptat 6 rezoluții, din cele 8 proiecte de rezoluții depuse înaintea începerii lucrărilor sale, între care efectuarea de studii asupra consecințelor economice și sociale ale dezarmării.

Ion COPĂCELU

VARȘOVIA

Sesiunea Seimului

Ales ca urmare a consultării electorale din mai, Seimul R. P. Polone are pe agenda lucrărilor sale o serie de sarcini de mare însemnătate pentru întreaga țară. Comentatorii polonezi se referă în primul rînd la problemele de ordin economic, și anume aprobarea noului plan cincinal în curs de definitivare.

În centrul activității primei sesiuni a Seimului s-a aflat Declarația prezentată de J. Cyrankiewicz, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Polone. În declarația sa, șeful guvernului polonez s-a oprit asupra principalelor probleme care vor forma obiectul activității guvernului și Seimului polonez în viitorii patru ani. „Tendința cea mai caracteristică a actualei situații economice — a spus el — este dezvoltarea dinamică a producției industriale și a investițiilor capitale în economia noastră. În cele cinci luni ale anului curent, producția industrială globală a sporit cu peste 11 la sută față de perioada corespunzătoare a anului 1964, ceea ce înseamnă depășirea planului. Aceasta reprezintă cea mai mare sporire a producției industriale realizată într-o asemenea perioadă în cursul îndeplinirii actualului cincinal. Aceasta înseamnă, de asemenea, o revenire la perioada creșterii dinamice a producției industriale după o relativă scădere care s-a înregistrat în anii 1962 și 1963".

J. Cyrankiewicz s-a referit la necesitatea dării la timp în exploatare a noilor obiective industriale. În același timp, el a arătat că accelerarea dezvoltării agriculturii constituie una din sarcinile de mare importanță ale economiei naționale. Proiectul noului cincinal în curs de elaborare prevede sporirea considerabilă a investițiilor capitale în agricultură și anume la 146 miliarde zloți, ceea ce depășește cu 60 la sută investițiile capitale prevăzute în actualul cincinal.

Problemele economice puse în discuție în discursul șefului guvernului au format obiectul unei prime etape de dezbateri în cadrul Seimului, la care au participat printre alții Z. Kliszko, vicemareșal al Seimului, B. Podedworny, vicepreședinte al Consiliului de Stat și alți deputați. Cele 18 comisii permanente, create ca organe de lucru ale Seimului, vor examina problemele ce le revin în competență. Comisia pentru problemele economice va examina, înainte de a fi supus Seimului, proiectul noului plan cincinal. „În fața Seimului, scrie *Glos Pracy*, se află sarcina grea și de răspundere legată de pregătirea definitivă a variantei noului plan cincinal, ale cărui prevederi au fost adoptate de Congresul al IV-lea al partidului și au fost discutate pe larg de opinia publică în timpul campaniei electorale. Concluziile acestei discuții generale se vor reflecta fără îndoială asupra activității Seimului care, din miile de propuneri făcute, va alege pe cele care corespund în cel mai înalt grad intereselor economiei naționale și poporului".

Problemele de politică externă au ocupat un loc important în discursul șefului guvernului polonez și ale altor deputați. „Scopul principal al politicii externe poloneze — a declarat J. Cyrankiewicz — a fost, este și va fi asigurarea securității țării, inviolabilității granițelor, posibilității dezvoltării socialiste pașnice".

Oprindu-se asupra situației create în urma agresiunii americane împotriva R. D. Vietnam, a intervenției armate tot mai largi în Vietnamul de sud, vorbitorul a spus: „Se înțelege că aceste acțiuni ale Statelor Unite reprezintă o încălcare a acordurilor internaționale în vigoare, iar agresiunea aeriană împotriva R.D. Vietnam este în general un act de război nedeclarat, excepțional prin cinismul său, o încălcare a celor mai elementare legi internaționale". Șeful guvernului polonez a reafirmat poziția Poloniei în problemele securității europene, definită ca fiind una din orientările principale ale politicii externe poloneze determinată de situația geografică și experiența istorică a Poloniei. „Guvernul polonez — a subliniat J. Cyrankiewicz — va continua și va spori eforturile sale, în deplină concordanță cu aliații săi, în direcția pregătirii și convocării unei conferințe europene, în scopul discutării tuturor problemelor referitoare la securitatea colectivă în Europa".

În încheiere, J. Cyrankiewicz a spus: „Guvernul Republicii Populare Polone urmărește atent desfășurarea evenimentelor pe arena internațională. Împreună cu aliații noștri vom face tot ce va fi posibil pentru forțele omenești spre a contracara agresiunea și, în același timp, a menține pacea generală".

N. PĂTRAȘCU

SANTO DOMINGO

Cele două proiecte ale O.S.A.

Generalul Imbert Barreras, şeful juntei militare din Republica Dominicană, pretindea nu de mult că trupele sale controlează 95 la sută din teritoriul ţării. Sprijinitorii guvernului constituţionalist ar fi masaţi, după spusele sale, doar în sectorul din capitală în care se află instalată tabăra colonelului Caamano. Evenimentele sîngeroase care au avut loc vinerea trecută în oraşul San Francisco de Macoris, ca mărime cel de al treilea centru al ţării, l-au dezminţit însă cu promptitudine. „Este prima tentativă de insurecţie care a fost întreprinsă de către constituţionalişti în interiorul ţării", transmitea în comentariul său agenţia *France Presse* după ce relatase pe scurt filmul operaţiunii. Detaliile insurecţiei din San Francisco de Macoris nu sînt întrutotul cunoscute : junta Imbert a făcut totul pentru a nu da amploare evenimentului. Membrii comisiei de anchetă O.S.A. care s-au deplasat în seara aceleiaşi zile în localitate au găsit străzile pustii. Autorităţile locale nu s-au arătat prea dornice să le furnizeze informaţii asupra celor petrecute. Corespondenţii agenţiilor de presă au reuşit totuşi să afle, din surse neoficiale, că răscoala, care a izbucnit vineri dimineaţa ca urmare a arestării mai multor civili de către poliţia imbertistă, a cuprins repede principalele artere şi piaţa centrală a oraşului. Timp de o jumătate de zi, trupele din garnizoana locală şi poliţie n-au reuşit să reocupe aceste obiective controlate de insurgenţi. Abia către seară, copleşiţi de superioritatea numerică a imbertiştilor care primiseră din capitală sprijinul urgent pe care îl solicitaseră, constituţionaliştii au fost nevoiţi să se retragă spre marginea oraşului, în direcţia gării.

Evenimentele din San Francisco de Macoris n-au distras însă atenţia de la atrocităţile comise în numele juntei generalului Imbert în capitală şi împrejurimi. Două rapoarte — al Crucii Roşii internaţionale şi al Comisiei drepturilor omului de pe lîngă O.S.A. — au făcut cunoscute săptămîna trecută „execuţiile sumare efectuate de poliţia juntei". „Închisoarea Victoria controlată de poliţia juntei Imbert — scrie Jacquier, raportorul Crucii Roşii — este suprapopulată şi nu corespunde normelor elementare de igienă". În ziua redactării raportului aici erau deţinuţi 2 105 prizonieri politici. Raportul mai semnalează că, chiar dacă unele persoane sînt puse în libertate, valul de arestări continuă încă, „fapt care contribuie la agravarea situaţiei".

În această atmosferă încărcată, anteproiectul alcătuit de comisia O.S.A. compusă din Elsworth (S.U.A.), Ramon de Clairmont Duenas (San Salvador) şi Ilmar Pennha Macinho (Brazilia), pentru rezolvarea crizei, a fost examinat cu multă atenţie. Au fost aşteptate cu interes mai ales reacţiile celor două guverne dominicane la „soluţia O.S.A.". În aşteptarea lor, unii observatori erau înclinaţi să descifreze la Santo Domingo o atmosferă de „optimism moderat". După ce însă colonelul Caamano şi generalul Imbert şi-au făcut publice contrapropunerile, s-a văzut că virtuţile de mediator ale proiectului O.S.A. sînt foarte modeste. Textul poate fi considerat ca un pas înainte numai în ceea ce priveşte cunoaşterea poziţiilor pe care se situează în prezent cele două grupări şi nu ca un aport eficient la rezolvarea situaţiei. Confruntarea răspunsurilor lui Caamano şi Imbert a învederat, potrivit agenţiei *France Presse*, existenţa unor „divergenţe grave" în anumite probleme şi a unui „acord relativ" într-altele. Practic, cele două părţi au căzut de acord numai asupra unui punct al planului O.S.A. — organizarea de alegeri generale în următoarele 6—9 luni, în a căror desfăşurare rolul organizaţiei interamericane urmează să fie cît mai limitat posibil. În alte probleme însă, mai importante, dezacordurile dintre cele două guverne sînt bine marcate. Propunerea de formare a unui guvern provizoriu, preconizată de O.S.A., a fost respinsă de la bun început de generalul Imbert care socoteşte că junta, în fruntea căreia se află, îndeplineşte toate condiţiile pentru a putea fi socotită drept guvern legitim al ţării. Constituţionaliştii ar accepta formarea unui guvern provizoriu dacă în componenţa sa ar intra „oameni cunoscuţi pentru convingerile lor democratice". Ei propun

→

Studenţi americani demonstrînd în faţa Capitoliului din Washington împotriva agresiunii S.U.A. în Vietnam şi intervenţiei în Republica Dominicană

REFLECTOR

Lupta de eliberare din Angola

La Brazzaville a fost dat publicităţii comunicatul Frontului naţional de eliberare al Angolei în legătură cu operaţiunile împotriva colonialiştilor care se desfăşoară în prezent în întreaga ţară. Sînt citate acţiunile forţelor insurgente împotriva detaşamentelor portugheze de-a lungul fluviului Linuka, precum şi la nord de localitatea Buka Zau.

Ciocniri militare importante au avut loc la nord de Kajontango, Dembos şi Kambuna-dongo. Forţele armate portugheze au suferit în toate aceste angajări înfringeri din partea insurgenţilor angolezi.

Un plan şi efectele sale

Problemele economiei franceze preocupă într-un grad din ce în ce mai mare cercurile largi ale opiniei publice din Franţa. Planul de stabilizare, lansat de guvernul francez în septembrie 1963 şi-a dovedit eficienţa într-o serie de privinţe : stabilitatea internaţională a francului a fost întărită, importurile s-au redus în mod relativ, crescînd exporturile, balanţa de plăţi tinde să se îmbunătăţească. Punerea în aplicare a planului a dus însă şi la apariţia unor efecte negative. Expansiunea economiei a încetat în mod practic, producţia industrială fiind acum sub nivelul din perioada corespunzătoare a anului precedent. Ramurile cel mai atinse sînt industria textilă, a pielăriei, construcţiile navale şi de automobile. Cercurile de afaceri sînt îngrijorate însă mai ales de două urmări directe ale planului de stabilizare : reducerea investiţiilor şi frînarea consumului populaţiei. Ambele, micşorînd în mod relativ — şi chiar absolut — cererea de produse industriale, limitează piaţa şi creează condiţii pentru agravarea dificultăţilor.

Costul vieţii în creştere

Revista italiană **Mondo economico** a publicat o serie de date privind creşterea preţurilor bunurilor de consum în ţările capitaliste dezvoltate. În 1964, costul vieţii a crescut în ţările Pieţei comune astfel : cu 5,3 la sută în Olanda, cu 6 la sută în Italia, cu 4,7 la sută în Belgia, cu 2,7 la sută în R.F.G., cu 3,2 la sută în Franţa. În alte ţări, creşterile înregistrate au fost : 1,6 la sută — Statele Unite, 3,9 la sută — Anglia, 2,9 la sută — Elveţia, 3,3 la sută în Suedia.

Ca urmare a luptelor revendicative ale muncitorilor, au fost obţinute în 1964 o serie de creşteri ale salariilor medii orare în respectivele ţări. Totuşi, ele nu au putut compensa pierderile din anii precedenţi ale salariaţilor, cînd costul vieţii crescuse neîncetat, dar nu au fost obţinute sporiri de salarii.

Cărţi confiscate

Poliţia portugheză a operat descinderi la cea mai importantă dintre casele de editură din Portugalia confiscînd un mare număr de cărţi care au fost reţinute „pentru examinare". Printre cărţile ridicate — 60 000 la număr — figurează romane sau culegeri de nuvele de scriitori contemporani consacraţi ca Alberto Moravia, Jean-Paul Sartre, Erich Maria Remarque, Tennessee Williams etc. Au fost confiscate de asemenea unele cărţi de scriitori portughezi aparţinînd Societăţii scriitorilor portughezi, dizolvată recent din ordinul autorităţilor, pentru că a acordat un important premiu literar unui romancier suspectat de „idei politice subversive".

Mormintele amazoanelor

În U.R.S.S., în regiunea ucraineană cuprinsă între Borispol şi Nikopol, un grup de arheologi sovietici au descoperit cîteva morminte de „amazoane" : alături de scheletele de femeie se aflau podoabe de aur, colane, obiecte de argilă. După declaraţia unui arheolog, tot acolo au fost găsite cîteva obiecte cu totul neobişnuite pentru femei : suliţe de bronz, vîrfuri de săgeată, platoşe, arcuri. Această descoperire confirmă autenticitatea unei legende : existenţa reală a „amazoanelor", femeile războinice de care vorbesc marii poeţi şi dramaturgi ai antichităţii.

totodată ca, în cazul formării acestui guvern, el să preia toate armele deținute în prezent de către civili și nu cum a cerut junta lui Imbert ca armele să fie predate O.S.A., care la rîndul ei să le pună la dispoziția armatei dominicane în termen de 15 zile. Aceasta ar însemna pur și simplu dezarmarea taberei constituționaliste și predarea armelor sale trupelor generalului Imbert Barreras.

Și totuși, în ciuda tuturor acestor dificultăți — și a altora — de avanproiectul O.S.A. se legaseră oarecare speranțe în posibilitatea de rezolvare pe cale diplomatică a crizei. În acest moment a intervenit însă un fapt care a demonstrat din nou jocul dublu al organismelor O.S.A. care acționează în Republica Dominicană. În momentul în care pe masa de lucru a comisiei O.S.A. se aflau contrapropunerile celor două grupări la anteproiectul prezentat de ea cu o săptămînă mai înainte, într-un ziar american a apărut informația că O.S.A. ar fi elaborat în secret un alt plan, vizînd plasarea Republicii Dominicane sub tutela organizației interamericane. Planul de tutelă al O.S.A. ar prevedea, potrivit indiscreției cercurilor americane din Santo Domingo, formarea unui guvern dominican din 14 personalități „apolitice", asistate de un grup de 85 de „tehnicieni" latino-americani. Pe plan militar proiectul ar preconiza ca toți ofițerii caamaniști să fie expulzați din armată. Mărinimoasă, O.S.A. s-ar angaja să le garanteze protecția „pe loc" sau, la alegere, să le înlesnească exilul într-o altă țară. Soarta ofițerilor juntei ar fi mai ușoară — din rîndurile acestor trupe ar fi epurate numai persoanele prea „compromise" (printre ele în primul rînd generalul Wessin și Imbert). Soluția ar favoriza evident tabăra imbertistă, chiar dacă actualul ei șef ar urmări pentru un timp desfășurarea evenimentelor din vreo capitală latino-americană în care ar fi acreditat ca ambasador. De aceea, pentru a putea trece în continuare drept „obiectivă", misiunea O.S.A. de la Santo Domingo s-a grăbit să dezmintă existența unui asemenea plan. La Washington, un purtător de cuvînt al Departamentului de Stat a negat la rîndul său soluția secretă a O.S.A. Dar după valul de dezmințiri, ziarul *Le Monde* relata că o personalitate foarte influentă din Washington a confirmat „existența planului, chiar dacă el nu a primit încă viza Departamentului de Stat" și a arătat că el „ar putea fi impus dominicanilor dacă ar fi imposibil să se obțină asentimentul lor".

Corneliu VLAD

NEW YORK

Comitetul celor 33

La sediul Organizației Națiunilor Unite din New York s-au desfășurat timp de aproape trei luni lucrările Comitetului Special al O.N.U. pentru operațiunile de menținere a păcii, din care fac parte 33 de state, printre care și R. P. Română.

Apărut ca urmare a dificultăților care s-au ivit în cursul sesiunii a XIX-a a Adunării Generale a O.N.U., determinate de hotărîrea S.U.A. de a impune aplicarea articolului 19 din Cartă (privarea unor state membre de dreptul de vot în Adunarea Generală), Comitetul Special și-a concentrat atenția asupra problemei normalizării lucrărilor Adunării Generale. Au fost elucidate componentele unei formule potrivit căreia actuala criză financiară a O.N.U. să fie înlăturată prin contribuții voluntare din partea tuturor statelor, cu condiția ca problema articolului 19 să nu fie ridicată, iar Adunarea Generală să reintre în normal. Acordul asupra acestei formule ar fi fost suficient pentru scoaterea organizației din impasul financiar. Aceste elemente și-au găsit reflectare în propunerea afro-asiatică din 30 decembrie 1964, reluată în linii generale sub forma unui proiect de rezoluție de către Etiopia în cadrul Comitetului celor 33 de state. Delegația S.U.A., în Comitet ca și în timpul sesiunii a XIX-a a Adunării Generale, s-a pronunțat împotriva oricărei prevederi referitoare la inaplicabilitatea articolului 19, ceea ce, practic, împiedică ajungerea la un compromis echitabil în această problemă.

Paralel cu eforturile îndreptate spre găsirea unei formule pentru normalizarea lucrărilor Adunării Generale, lucrările Comitetului au prilejuit un schimb de păreri în problema viitoarelor operațiuni de menținere a păcii. Începînd cu însăși interpretarea denumirii de operațiune de menținere a păcii și pînă la aspectele complicate privind organul competent să decidă în ceea ce privește aceste operațiuni, componența și finanțarea lor, există deosebiri importante în pozițiile expuse în Comitet de către diferitele delegații; ar fi totuși nepotrivit ca aceste deosebiri să fie exagerate.

Din diversele concepții și atitudini cu privire la acțiunile de menținere a păcii și securității internaționale s-au desprins elemente care pot să constituie un acord asupra unui punct deosebit de important și anume că respectarea principiilor Cartei O.N.U. reprezintă calea cea mai rațională de abordare a problemelor privind operațiunile de menținere a păcii. Pornind tocmai de la această premisă guvernul sovietic a prezentat propuneri concrete cu privire la mărirea eficienței Organizației Națiunilor Unite în menținerea păcii și securității internaționale. Propunerile U.R.S.S. au la bază prevederile Cartei, potrivit căreia Consiliul de Securitate este singurul organ în drept să întreprindă acțiuni menite să mențină sau să restabilească pacea și securitatea internațională. De aceea, este de competența Consiliului de Securitate de a hotărî asupra oricărei probleme referitoare la crearea și folosirea forțelor Națiunilor Unite, inclusiv stabilirea componenței și mărimii forțelor, structura și comandamentul, mandatul, durata operațiunii, finanțarea forțelor.

Necesitatea respectării principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite a constituit nota dominantă a dezbaterilor din Comitet. A dovedit-o și experiența ultimilor ani care arată că ori de cîte ori au fost nesocotite prevederile Cartei au intervenit situații de încordare, cu o influență negativă asupra organizației însăși. Sînt edificatoare în această privință observațiile făcute de reprezentantul Argentinei, Garcia del Solar, în Comitetul celor 33 de state. Referindu-se, în una din ședințele Comitetului, la cunoscuta rezoluție a Adunării Generale „Uniți în folosul păcii", adoptată în 1950, prin care se recunoștea Adunării Generale dreptul de a iniția acțiuni pentru menținerea păcii, el a spus: „Rezultatul este evident astăzi pentru noi toți. La început, țările mici au privit cu satisfacție extinderea competenței Adunării. Timpul a arătat, totuși, că o consecință directă a fost apariția, cîțiva ani mai tîrziu, a unei crize care nu a afectat Consiliul de Securitate, a cărui funcționare continuă normal, dar care a afectat Adunarea Generală; avem o Adunare fără puteri și paralizată". Aceasta a fost, într-adevăr, o consecință directă a repetatelor încălcări ale Cartei, care s-au succedat după adoptarea rezoluției din 1950. Iată de ce este cu totul întemeiată — nu numai din punctul de vedere al necesității de a se respecta Carta O.N.U., care reprezintă principalul și cel mai important tratat internațional contemporan, dar și prin învățămintele care se desprind din însăși practica Organizației — concluzia formulată de reprezentantul Argentinei în Comitetul Special: „....este în interesul tuturor membrilor Organizației, fără excepție, să rămînă credincioși principiilor normale care călăuzesc prevederile Cartei în căutarea soluțiilor pentru problema operațiunilor de menținere a păcii".

La capătul a trei luni, Comitetul Special nu poate prezenta încă un bilanț pozitiv al activității sale. Nu a fost elaborată o formulă care să se bucure de acordul tuturor părților în problema normalizării activității Adunării Generale. În raportul Comitetului, a fost introdus un paragraf care prevede ca Adunarea Generală, atunci cînd va fi convocată, să-și desfășoare lucrările conform procedurii normale stabilite de regulament. Dar cîteva zile după adoptarea raportului, oficialități ale Departamentului de Stat au declarat — potrivit agenției *Associated Press* — că nu s-a ajuns la un compromis și că S.U.A. consideră necesar să se respecte articolul 19 „în interesul integrității și solidarității financiare a O.N.U."

Comitetul Special pentru operațiunile de menținere a păcii urmează să-și reia lucrările în luna august. Oricît de adînci ar fi deosebirile de păreri în legătură cu aceste probleme, prin tratative duse cu răbdare, luîndu-se în considerație interesele tuturor părților se poate ajunge la o soluție care să pună capăt actualului impas în care se află O.N.U. în așa fel încît la 1 septembrie să se intre în activitatea normală a Adunării Generale.

În favoarea găsirii unei astfel de soluții se pronunță marea majoritate a statelor membre. În legătură cu poziția țării noastre în această problemă, reprezentantul R. P. Române în Comitetul celor 33 de state, Mihail Haşeganu, a declarat că „delegația română înțelege să dea întregul său sprijin acelor soluții — și aceasta atît cu privire la normalizarea funcționării Adunării Generale cît și cu privire la mecanismul O.N.U. de menținere a păcii și securității internaționale — care, fiind rezultatul armonizării punctelor de vedere ale membrilor Comitetului și primind adeziunea tuturor, vor respecta principiile fundamentale ale Cartei".

C. SEBASTIAN

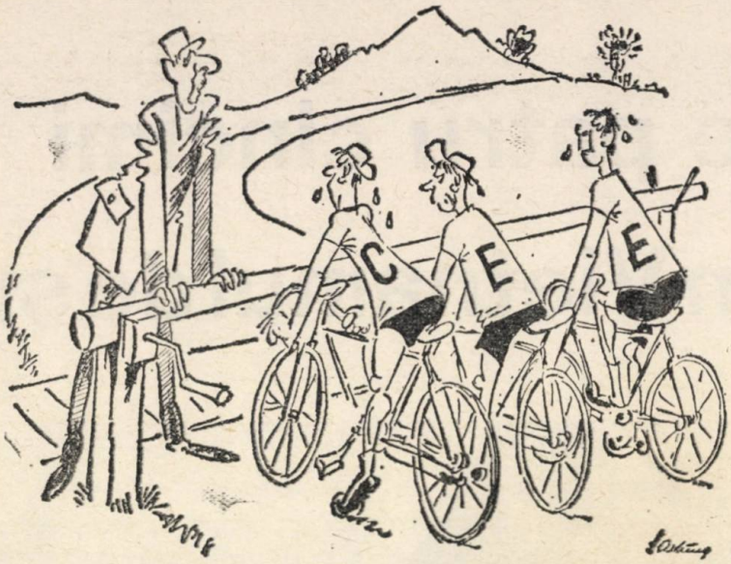

Puţină odihnă nu strică. Prea v-aţi înfierbîntat !

(Din **Die Welt**, Hamburg)

nante. Aceasta pentru a nu mai adăuga tonele de unt, lapte praf, păsări etc.

Cum pot fi repartizate aceste miliarde de cheltuieli între ţările Pieţei comune ? Reprezentanţii celor şase ţări au propus un sistem ingenios şi logic : se consideră că cele şase pieţe agricole naţionale ar trebui să constituie încă de pe acum o singură piaţă mare şi că, în principiu, ea ar trebui să-şi autoaprovizioneze cu produse agricole proprii cele 180 de milioane de locuitori. Conform acestei concepţii, există o legătură strînsă între surplusurile agricole pe care le au unele ţări din C.E.E. şi produsele pe care alte ţări ale C.E.E. le cumpără dinafara Pieţei comune.

Să luăm un exemplu foarte simplificat : cînd Germania federală cumpără o tonă de grîu american şi cînd trebuie în acelaşi timp vîndută în pierdere pe piaţa mondială o tonă de grîu francez pentru că aceasta nu şi-a găsit cumpărător în Piaţa comună, se consideră că vest-germanii sînt răspunzători din punct de vedere financiar pentru pierderea suferită. Aceasta pentru că se apreciază că nu s-ar fi ajuns să existe un excedent dacă R.F.G. ar fi cumpărat respectivele produse chiar din interiorul Pieţei comune în loc să se aprovizioneze din altă parte la preţuri mai scăzute. Lucrurile stau la fel pentru produsele lactate olandeze, pentru orezul italian etc. Principiile Pieţei comune agricole pleacă deci de la premisa că pieţele respective trebuie să se aprovizioneze în primul rînd cu ceea ce produc agricultorii din ţările membre, înainte de a importa din ţări terţe.

Prin mecanismul propus, marile ţări producătoare de produse agricole, Franţa sau Olanda, ar avea garanţia că partenerii le vor uşura sarcina cheltuielilor legate de vînzarea surplusurilor în cazul în care Piaţa comună nu le va oferi debuşeuri suficiente. Franţa, de pildă, ar putea, în acest caz, să suporte mai bine concurenţa puternicii industrii vest-germane, deoarece ea nu ar mai trebui să ducă singură povara stocurilor agricole. Pentru aceasta, ar fi necesar să se ajungă la o serie de acorduri dificile, care să permită ca la 1 iulie 1967 să nu mai existe bariere între ţările Pieţei comune nici în ce priveşte circulaţia produselor industriale nici cea a produselor agricole. Aceasta ar reprezenta o accelerare considerabilă a funcţionării Pieţei comune, deoarece iniţial se prevedea ca ea să fie realizată abia în 1970.

Trebuie însă mai înainte ca cele şase ţări să ajungă la un acord în ce priveşte mecanismul finanţării. Există însă două mari obstacole : unul financiar — fiecare ţară caută să verse cît mai puţin în casa de bani vest-europeană şi să recupereze maximum de subvenţii. Celălalt obstacol este de natură politică : anumite ţări, cum sînt Olanda şi Italia, ar vrea să profite de interesul manifestat de Franţa faţă de Europa agricolă pentru a-l obliga pe generalul de Gaulle să accepte o organizaţie politică europeană pe care el a refuzat-o permanent : Europa supranaţională despre care şeful statului francez a considerat totdeauna că nu va face altceva să consacre hegemonia americană asupra Europei şi să anihileze independenţa Franţei.

Aceste dificultăţi şi dispute de principiu fac să se considere că problema este politică şi că detaliile tehnice pe care le invocă părţile nu sînt decît paravanul menit să disimileze adevăratele interese.

În fond lucrurile sînt complicate şi de faptul că intrarea Pieţei comune într-o nouă etapă (conform prevederilor Tratatului de la Roma această etapă urmează să înceapă la 1 ianuarie 1966), presupune abandonarea principiului unanimităţii la luarea hotărîrilor şi trecerea la principiul majorităţii. Renunţarea la regula unanimităţii — cu dreptul său implicit de veto — va permite partenerilor Franţei să-i impună acesteia — ca şi oricărei alte ţări — reglementări pe care ele nu le doresc. Tocmai de aceea, Franţa a cerut ca toate hotărîrile de principiu să fie luate în mod irevocabil la această sesiune.

Bruxelles, 29 iunie

REFLECTOR

Mineralele viitorului pe fundul mării

Explorarea fundului marin în vederea obţinerii de minerale preţioase se dezvoltă în numeroase ţări. Pe coastele Africii de sud citeva societăţi industriale fac prospecţiuni subacvatice pentru a recolta nisipuri diamantifere. Japonia extrage din apele portului Tokio şi ale insulei Kyushu nisipuri feroase, utilizate în industria siderurgică. Dr. William B. Stephenson, preşedintele Institutului american al inginerilor mineralogi, metalurgici şi petrolieri, susţine că marile zăcăminte se află la adîncimi de sute şi mii de metri, formînd o adevărată „platformă continentală" ; ea ar conţine îndeosebi fosforită, materia primă a îngrăşămintelor fosfatice, şi s-ar întinde de-alungul coastelor australiene, japoneze, spaniole şi sud-africane. În larqul Californiei s-ar găsi o rezervă de fosforită apreciată la 1 500 milioane tone, în concentraţie de 5—150 kg pe m² de fund marin. Tot acolo s-a constatat prezenţa unor cantităţi impresionante de oxid de magneziu, nichel şi cobalt. De asemenea se apreciază că în curînd, pe fundul mării vor fi găsite aur, argint, platină, cromaţi, magnetite, barite etc. Pentru extragerea acestor bogăţii se cere o nouă tehnologie : vase speciale, maşini telecomandate de la suprafaţă sau vehicule subacvatice pilotate etc.

De la Vladivostok la Tokio

Staţiunea de televiziune japoneză N.H.K. a obţinut un succes tehnic remarcabil, captînd, începînd din ziua de 9 iunie, emisiunile staţiei sovietice de la Vladivostok, situată la o distanţă de peste 1 000 km. În mod obişnuit emisiunile de televiziune se transmit pe calea undelor ultrascurte care străbat ionosfera şi dispar, în loc să fie reflectate. Din această pricină, televiziunea nu are decît o rază de acţiune de aproximativ 100 km. Pentru a realiza senzaţionala recepţie, staţia N.H.K. din Yokoshiba, la est de Tokio, şi-a îndreptat antena spre Vladivostok şi a folosit un aparat de recepţie adaptat după tipul aparatelor sovietice. Deşi nu s-a dat încă o explicaţie detaliată a modului cum a fost posibilă obţinerea la Tokio a imaginii şi a sunetului de la Vladivostok, se presupune că un strat al ionosferei produce un ecou intermitent, la o altitudine de aproximativ 100 km, permiţînd ocazional reflectarea undelor spre pămînt la o mare distanţă.

„Schimburi internaţionale — Repertoar U.N.E.S.C.O"

Sub titlul acesta, U.N.E.S.C.O. a scos de sub tipar o vastă lucrare destinată tuturor celor care studiază sau practică schimburile între diferitele ţări pe planul culturii, al ştiinţei, educaţiei şi informaţiei. Între coperţile ei se găsesc referiri ample asupra unui număr de peste 5 300 organizaţii şi peste 4 200 acorduri bilaterale şi multilaterale încheiate între state. Unele din acestea le-am mai întîlnit în publicaţii ale U.N.E.S.C.O. Reunite şi completate cu date noi, ele conferă lucrării prestigiul unui vast tablou sintetic al cooperării mondiale în domenii diverse ale culturii.

Repertoarul U.N.E.S.C.O. cuprinde trei mari capitole : Relaţiile şi schimburile culturale internaţionale ; Organizaţiile interguvernamentale şi neguvernamentale din sistemul Naţiunilor Unite şi acordurile multilaterale încheiate între state ; Organizaţii naţionale şi activităţile lor.

Acest ultim capitol — cel mai important dintre toate — aduce informaţii asupra activităţii a peste 5 000 instituţii guvernamentale şi neguvernamentale din 126 ţări sau teritorii.

Lucrarea editată de U.N.E.S.C.O. este menită să contribuie la stimularea schimbului de idei în domeniile atît de variate ale cooperării internaţionale în cultură, ştiinţă şi educaţie.

WILFRED BURCHETT:

Pe patru cincimi din Vietnamul de sud

În toate privințele, cu excepția denumirii sale, Frontul Național de Eliberare este un guvern. El își desfășoară activitatea pe patru cincimi din teritoriul Vietnamului de sud și 10 milioane de locuitori ai țării, din cele 14 milioane, îi recunosc autoritatea. Este de fapt singurul guvern stabil din Vietnamul de sud. Din momentul creării lui — acum 4 ani și jumătate — posturile de conducere din acest guvern sînt deținute de aceleași persoane. Ce contrast cu regimul de la Saigon unde între grupările rivale nu contenește lupta pentru putere! Acolo, loviturile și contraloviturile de stat, urmează una după alta, atît de precipitat, încît nu apuci să reții numele unui om politic și a și fost răsturnat.

Principalele organe administrative în zonele eliberate sînt comisiile care reprezintă de fapt mici ministere. Există comisii pentru problemele militare, ocrotirea sănătății, informații, cultură și învățămînt, relații externe, probleme economice și chiar telecomunicații.

Comisiile își desfășoară activitatea pe scara întregii țări. În provincii, regiuni și sate ele sînt reprezentate de comitete și grupuri corespunzătoare care înfăptuiesc pe plan local politica elaborată la centru.

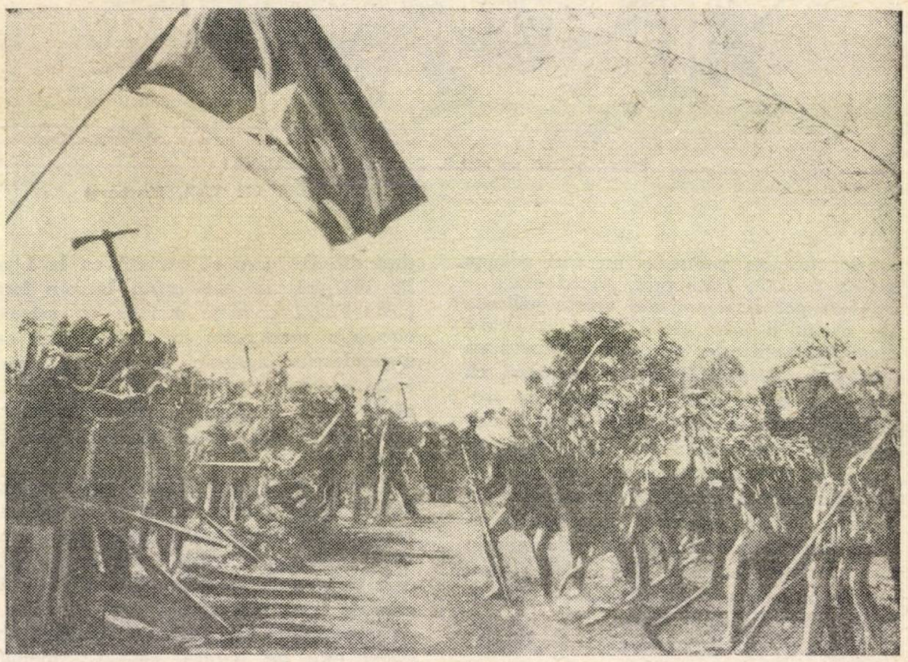

Sub drapelul Vietcongului, populația participă la construirea unei șosele

Imediat după eliberarea unui sat, sau cînd se prezintă prima posibilitate practică, întreaga lui populație participă la alegerea comitetului local de autoconducere. Comitetul creează grupuri pentru problemele militare, ocrotirea sănătății, învățămînt, problemele economice și altele. Grupurile sînt în măsură să ia contact cu comitetele regionale, raionale și provinciale corespunzătoare care le informează asupra liniei politice generale, le dau recomandări și le acordă ajutorul necesar.

Termenul „comitete de autoconducere" definește în mod just funcțiile lor. Zonele eliberate nu alcătuiesc un tot. Ele reprezintă regiuni diferite ca dimensiune și populație și sînt despărțite de fîșii de teritoriu controlate de autoritățile din Saigon.

Deși aceste regiuni sînt în genere stabile, inamicul poate pătrunde vremelnic în unele dintre ele. „Comitetele de autoconducere" trebuie deci să se bizuie adeseori în activitatea lor numai pe ele însele. În condițiile războiului este dificilă realizarea unei legături strînse și a unui schimb zilnic de informații cu unitățile administrative. Nu totdeauna se poate stabili contactul cu organele superioare pentru a rezolva problemele curente. De aceea, comitetele sînt informate asupra liniei politice generale și acționează în cadrul acestei linii după propria lor apreciere.

Reprezentanții comitetelor sătești aleg comitetele regionale care desemnează delegați pentru a fi aleși în comitetele provinciale. La început aceste comitete sînt numite, dar la prima ocazie se organizează alegeri. Practic, imediat după eliberarea unui sat încep să-și desfășoare deschis activitatea organizațiile care pînă atunci se aflaseră în ilegalitate — de pildă — organizațiile de femei sau de tineret. La început ele numesc pe membrii comitetelor și organizează detașamente de autoapărare. Îndată ce devine posibil, întreaga populație participă la alegerea comitetului de autoconducere.

Conducerea comitetelor este înfăptuită prin dispoziții transmise la postul de radio „Eliberarea", precum și prin circulare și decrete transmise prin radio și publicate în organele de presă regionale și sătești ale Frontului de Eliberare Națională.

De pildă, despre linia generală în domeniul învățămîntului public, oamenii află din emisiunile postului de radio „Eliberarea". Această linie constă în faptul că în domeniul lichidării analfabetismului o însemnătate primordială se acordă organizării de școli elementare și a învățămîntului adulților. În această acțiune, populația este datoare să ajute comitetele punîndu-le la dispoziție sau construind încăperi pentru școală.

În toate zonele eliberate funcționează un program unic de învățămînt. Manualele școlare tip sînt difuzate de către comitetele regionale sau provinciale pentru învățămînt. Dacă numărul manualelor școlare este insuficient, la sate ele sînt

transcrise de mînă. Subcomisia pentru învățămînt a comisiei pentru informații, cultură și învățămînt dispune de o tipografie proprie. Am vizitat această tipografie. Ea este situată departe, în interiorul junglelor, și funcționează în colibe spațioase de bambus. Operațiile trebuie executate manual și cu toate acestea tipografia editează un mare număr de manuale școlare.

Subcomisia pentru învățămînt a numit lucrători speciali care elaborează o scriere bazată pe alfabetul latin pentru populațiile care nu au un alfabet. Manualele școlare pentru minoritățile naționale sînt tipărite în tipografia subcomisiei pentru învățămînt.

În același mod își desfășoară activitatea grupurile de ocrotire a sănătății. În primul rînd, ele se ocupă de educația sanitară pentru a obișnui populația cu regulile elementare ale igienei. Fiecare sat trimite cîte doi oameni la centrul raional pentru cursurile medico-sanitare de șase luni.

O atenție deosebită se acordă malariei și afecțiunilor gastro-intestinale. În cazurile mai complicate, bolnavii sînt trimiși la clinicile regionale sau provinciale.

În zonele eliberate nivelul ocrotirii sănătății publice și nivelul învățămîntului este mult mai ridicat decît în regiunile controlate de Saigon. Părinții își trimit copiii din regiunile controlate de Saigon în școlile din zonele eliberate. Oamenii vin aici și pentru tratament.

■

S-ar părea că este prea devreme să vorbim despre o planificare economică în condițiile unui sistem atît de slab centralizat. Totuși în condițiile războiului este necesară o anumită planificare.

De pildă, pentru a reduce cheltuielile de transport, apare necesitatea cultivării orezului în regiuni unde pînă în prezent cultivarea lui era considerată nerentabilă din punct de vedere economic.

La Comisia centrală de planificare economică am văzut cum se elaborează schemele resurselor de materii prime ale Vietnamului de sud, în baza cărora vor fi întocmite planurile de dezvoltare de după război.

Comisia pentru relațiile externe este una dintre cele mai active. Frontul Național de Eliberare are reprezentanți în străinătate. Într-o bună zi s-ar putea ca aceste reprezentanțe să devină ambasade, iar oamenii aflați în fruntea lor — ambasadori. Probabil că această zi nu este departe. Asemenea reprezentanțe există la Moscova, Pekin, Berlin, Praga, Alger, Djakarta și Havana.

Viața va cere în mod inevitabil răspuns la întrebarea : cine reprezintă în realitate Vietnamul de sud : regimul marionetă de la Saigon sau Frontul Național de Eliberare ?

Ofensiva de vară a F.N.E.

„Ofensiva de vară a Vietcongului de mult timp așteptată, a început. De la periferiile Saigonului, pînă la pădurile inundate de ploaie din regiunea Da Nang, partizanii au dezlănțuit o serie întreagă de atacuri care au smuls inițiativa din mîinile trupelor guvernamentale. Atacurile cele mai puternice au fost îndreptate împotriva platoului central, care practic este controlat de partizani. Vietcongul înaintează cu adevărate batalioane și chiar regimente". În acest fel își începe reportajul din Saigon trimisul revistei americane *Time*. Descrierile de acest fel nu mai constituie o raritate în presa americană din ultimul timp, care constată cu tot mai multă nervozitate transformarea din ce în ce mai eficientă a acțiunilor inițial disparate ale forțelor populare într-o ofensivă de mari proporții și care cuprinde de fapt toate regiunile Vietnamului de sud. O altă revistă americană, *Life*, a reprodus un interviu acordat corespondentului său de către Huynh Tan Phat, vicepreședinte al C.C. al Frontului Național de Eliberare, care confirmă intențiile forțelor patriotice din Vietnamul de sud de a da actualelor acțiuni militare aspectul unei ofensive cuprinzătoare împotriva trupelor guvernamentale și a celor americane.

Într-adevăr, ofensiva din ultimele săptămîni crește permanent în intensitate. Deși unii experți militari americani pronosticau o „calmare a înfruntării militare", lucrurile se prezintă absolut invers. Zi de zi noi acțiuni în toate regiunile țării demonstrează forța și permanența atacurilor dezlănțuite de armata de eliberare națională.

La Dong Xoai, care a fost teatrul unor lupte violente în intervalul 9—12 iunie, ostilitățile au fost reluate. Unități puternice ale forțelor patriotice au atacat garnizoana guvernamentală și americană a acestui important centru. Săptămîna trecută, vineri noaptea, unități ale forțelor patriotice au atacat pozițiile deținute de trupele guvernamentale la 25 km de capitală și anume cartierul general al diviziei însărcinate cu apărarea Saigonului. Cîteva zile mai tîrziu, la periferiile Saigonului a fost cucerit un post guvernamental, angajîndu-se o acțiune militară de mari proporții.

Dar observatorii militari americani sînt preocupați mai ales de eficiența și înmulțirea atacurilor împotriva bazelor militare create în Vietnamul de sud. Este vorba, printre altele, de importanta bază aviatică de la Nha Trang, apreciată ca fiind cea mai însemnată în lanțul bazelor militare americano-sud-vietnameze. Baza cuprinde nu numai vaste depozite militare dar și cartierul general militar al regiunii, o școală de aviație și o zonă destinată așa-numitelor „forțe speciale". Nha Trang este situat la 35 de km nord de o nouă bază militară în curs de construcție (Cam Ran). Dealtminteri, această bază care ar urma să fie o nouă „pată de cerneală" pe teritoriul sud-vietnamez — după cum o califică autoritățile militare americane — este de pe acum în mare măsură blocată de restul teritoriului. Forțele patriotice au întrerupt transportul pe șoselele care unesc Nha Trang cu Cam Ran și șoseaua care leagă baza cu orașul Dalat este blocată. Importanta bază de la Da Nang se află într-o situație asemănătoare. Podul de pe rîul Aivan, la 15 km nord de Da Nang, a fost aruncat în aer, astfel încît garnizoana de la Da Nang nu are o legătură cu orașul Hue. Șoseaua nr. 1 este controlată practic de partizani. Și baza de la Pleiku este amenințată de acțiunile forțelor patriotice, care controlează șoseaua nr. 14 care leagă această zonă de Saigon. Și chiar la Bien Hoa efectivele americane au fost din nou sporite „din cauza intensificării activității Vietcongului în această regiune în ultimele săptămîni".

Situația nu este mai calmă — pe nici un plan — nici în capitala sud-vietnameză. Recenta acțiune din centrul Saigonului — aruncarea în aer a unui restaurant frecventat în mod curent de militari americani — se adaugă lanțului de avertismente ale F.N.E. la adresa trupelor americane din Vietnamul de sud. Noul regim de „mînă forte", așa cum îl intitulează generalul Ky, este în egală măsură neliniștit de intensificarea atacurilor forțelor patriotice. În cursul unei conferințe de presă, organizate de vîrfurile militare de la Saigon, generalul Nguyen Van Thien declara : „Trebuie să recunoaștem că o mare parte din teritoriul Vietnamului de sud este controlat de Vietcong, securitatea orașelor este subminată, iar în imediata lor vecinătate se desfășoară operațiuni de anvergură..." „O declarație semnificativă" — scria corespondentul agenției *Reuter*.

Noul regim de la Saigon și-a inaugurat activitatea prin încercarea de a crea o puternică presiune militară și polițistă asupra populației. Starea excepțională decretată în Saigon și în tot restul țării este însoțită de un val de represiuni. A intrat de asemenea în vigoare suspendarea tuturor ziarelor care apăreau la Saigon. În cursul unei conferințe de presă, la protestele ziariștilor, generalul Ky a intervenit: „Protestele voastre fac mai puțin zgomot decît o mitralieră. Eu sînt militar și zgomotul mitralierelor nu mă sperie, ca și zgomotul pe care îl faceți voi... N-am nevoie nici de sprijinul, nici de criticile voastre".

Noul guvern a ținut să se facă prezent și pe planul unor acțiuni diplomatice spectaculoase. Este vorba de anunțarea ruperii relațiilor diplomatice cu Franța. Acest act ar fi urmat să provoace „un șoc psihologic", anunțau din Saigon corespondenții americani. Lucrurile par însă mai curînd să reprezinte o mișcare de șah, a diplomației americane împotriva Franței, fiind cunoscute serioasele divergențe între cele două țări în problema vietnameză. Deși din Washington s-a anunțat că gestul sud-vietnamez s-ar fi produs împotriva recomandării Statelor Unite, corespondenții americani din capitala S.U.A. nu-și ascund scepticismul față de cele invocate de oficialități.

La Paris, unele ziare, ca de pildă *Figaro*, emit opinia că acțiunea guvernului Ky „în fața situației catastrofale în care se găsește țara" demonstrează că la Saigon „se caută țapi ispășitori".

Sergiu VERONA

De ce nu mai candidează Monsieur X

Gaston Defferre a fost de fapt propriul său candidat la președinția Republicii Franceze. Al său și al prietenului său Jean Jacques Servan Schreiber, directorul săptămînalului *L'Express*. Lansat cu o rafinată știință a publicității într-un moment psihologic bine ales, primarul Marsiliei putea să devină candidatul întregii stîngi. A preferat însă altă cale și aceasta l-a scos din arena politicii active.

Spre sfîrșitul anului 1963, „monsieur X", adversarul ipotetic al generalului de Gaulle în viitoarele alegeri prezidențiale, era o siluetă fără contur, fără nume, fără afiliere politică. Săptămînă de săptămînă, *L'Express* adăuga noi trăsături la portretul-robot al celui care ar fi urmat să devină liderul opoziției, definindu-i diferitele calități politice și personale. Misteriosul personaj făcea senzație. Întreaga presă franceză se lăsase prinsă în joc.

Important era însă nu omul ci platforma lui politică. Abia după ce monsieur X și-a dezvăluit singur identitatea (decembrie 1963) a început lungul șir de declarații, reveniri, precizări care s-au încheiat la 25 iunie 1965 cu declarația lui Gaston Defferre că își retrage candidatura. De la bun început, Defferre a arătat că refuză noțiunea de „program electoral", preferînd s-o înlocuiască cu „definirea unei politici". A fost un proces de lungă durată. La sfîrșitul lui, ziarul gaullist *La Nation* constata pe bună dreptate „lipsa de conținut a unui program împrumutat în parte, fără nici o jenă, din acțiunea celei de-a V-a Republici. Niște adevărați reformatori ar fi propus în primul rînd un plan de acțiune economică și socială clar, diferit de al nostru și eficace". Ceea ce n-a fost cazul.

Defferre n-a urmărit să devină candidatul stîngii. Refuzul său sistematic, din ce în ce mai categoric, de a dialoga cu partidul comunist pentru stabilirea unei platforme comune a culminat prin luări de poziție net anticomuniste. De fapt, el rîvnea să ajungă un candidat al centrului. Pentru toată lumea era însă evident că alegătorii cu înclinații centriste îi vor prefera oricînd candidatura generalului de Gaulle. Cînd s-a văzut că frînturile de program schițate de Defferre sînt inspirate din programul de acțiune al actualului guvern, iar în măsura în care se distanțează de aceasta îmbrățișează punc-

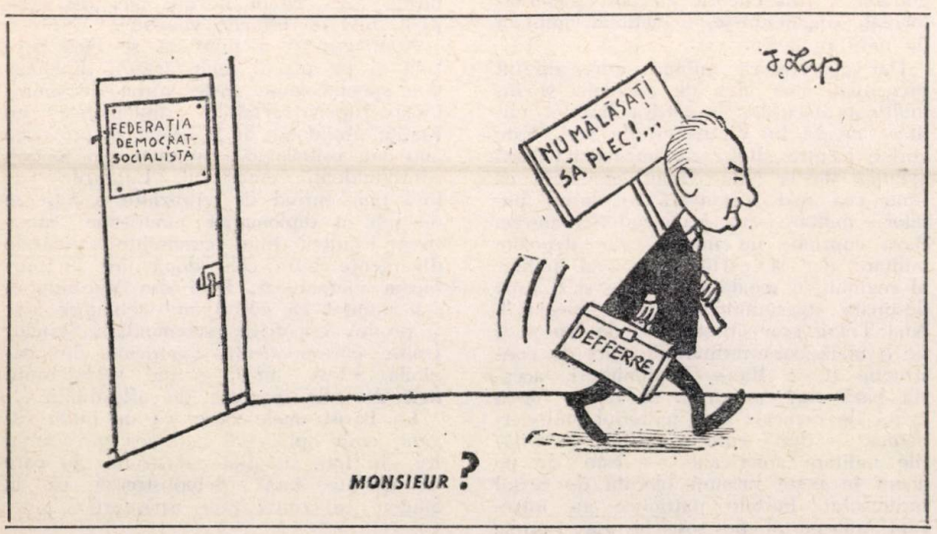

(Din COMBAT, Paris)

te de vedere mai nepopulare în Franța (de pildă doctrina supranaționalității), șansele lui de a ralia o opoziție eficientă au apărut minime.

Pe parcurs, după ocolirea disensiunilor grave pe care le-a produs în interiorul partidului socialist S.F.I.O., orientarea spre centru a candidatului său oficial, a apărut ideea federației democrat-socialiste, o organizație care ar fi urmat să grupeze sub un steag incert pe promotorii celei de-a IV-a Republici. Singurul element nou ar fi fost persoana lui Gaston Defferre, necompromis în politică înainte de 1958. De fapt, acesta era principalul atu al candidatului marsiliez.

Sînt cunoscute întîmplările care au precedat eșecul încercării de a constitui federația și retragerea candidaturii lui Defferre. Cauzele insuccesului sînt de asemenea evidente. Defferre a făcut o tentativă temerară. El a crezut că depășirea penibilelor combinații politice provizorii, mereu în schimbare, de pe timpul celei de-a IV-a Republici, se poate obține prin crearea unei grupări modelate după partidul laburist britanic. Și acesta este, în ultimă analiză, o federație de grupări sindicale, cooperatiste etc. și are o doctrină destul de elastică pentru a răspunde cerințelor unor cercuri cu orientări relativ diferite. Dar mișcarea laburistă este un fenomen tipic britanic. Ea a apărut și s-a cristalizat în anume condiții istorice și sociale și este, în forma ei de astăzi, rezultanta unui proces firesc de dezvoltare. Stînga franceză are alt trecut, alte tradiții, altă structură. Configurația ei este determinată în primul rînd de existența unui partid comunist puternic, cu o mare influență în mase. Pe plan electoral, aceasta se exprimă prin numărul aproape invariabil al alegătorilor care votează pentru comuniști : 5 milioane. Fiecare dintre legislațiile electorale introduse succesiv în anii postbelici a urmărit, în primul rînd, să restrîngă reprezentarea comunistă în organele alese. Au izbutit s-o facă, fără să reușească însă să-i descurajeze pe votanții comuniști. Nici o formulă de stînga care nu ține seama de această realitate simplă și clară nu are sorți de izbîndă. Laburismul nu poate fi transplantat în Franța.

S-a spus că Defferre a pornit de la o greșită analiză a configurației politice franceze. Este poate mai adevărat că el nici n-a privit cu atenție în țară, ci a încercat să imite modele străine. Bipartizanismul de tip anglo-saxon (pentru că, după cum vom vedea, nu numai exemplul britanic îl atrăgea) îi inspira perspectiva surîzătoare a unui corp electoral împărțit în două secțiuni aproape egale care aduc la putere ba un partid, ba pe celălalt. Nu în 1965, ci eventual în 1972, federația ar fi preluat conducerea deținută astăzi de U.N.R. Dar care să fie, în Franța, elementele componente ale unei mișcări de tip laburist ? S.F.I.O., care ar urma să-i constituie nucleul este o formație politică în stadiu de involuție. Defferre afirmă că, în decurs de 16 ani, numărul membrilor acestui partid a scăzut de la 310 000 la sub 100 000. Diversele cluburi și radicalii nu reprezintă în nici un caz un adaus suficient pentru a constitui o forță politică alternativă față de gaullism. De aici, ideea unei formule de stînga-centru. Dar nici

modelul italian nu este adaptabil la Paris. La fel ca și în Franța, în Italia există un mare partid comunist. Dar, spre deosebire de Franța, Italia nu are un de Gaulle și o mișcare gaullistă. Coaliția de centru-stînga ocupă locul pe care democrația-creștină, singură, ajunsese incapabilă să-l mai păstreze. Partidul clerical are nevoie de sprijinul stîngii necomuniste iar aceasta a consimțit să participe la guvern în nădejdea că-i va modifica orientarea.

Pe vremea cînd candidatul Defferre își clarifica fără grabă intențiile, el s-a întîlnit, din inițiativa sa, cu liderii socialiști din Anglia, Italia, R.F.G. aflați la putere sau, în orice caz, destul de aproape de ea. Succesele acestora l-au făcut probabil să desconsidere situația precară pe care o are S.F.I.O. în raport cu partidele lor.

Reformismul social-democrat nu prea are aderenți în masele muncitoare din Franța, puternic influențate și atrase de partidul comunist. Ca atare, iluzia lui Defferre că ar putea determina alegători prin convingere comuniști să sprijine prin votul lor o federație vag democratică, de fapt centristă, vădea o serioasă lipsă de realism.

La fel și speranța că aliații clericali vor accepta o formulă mai puțin compromițătoare pentru un om politic care vrea să se prezinte drept candidat al stîngii. Pentru M.R.P. se ivise o ocazie minunată. Acest partid care, îndată după război, reprezenta o forță reală în Franța, a coborît mai repede și mai zgomotos decît celelalte partide democrat-creștine din Europa occidentală scara uzurii politice. Acum i se oferea prilejul de a reintra într-o arenă părăsită în condiții grele. Liderii lui au considerat esențial să imprime propusei federații orientarea lor tradițională. Ca atare, Defferre a fost invitat deschis la dreapta, acolo unde clericalismul nu înțelege să se ascundă, iar cuvîntul socialist este inacceptabil chiar și într-o formulă neangajantă cum ar fi fost titulatura propusă în ultimă instanță de Defferre : „Federația democraților și a socialiștilor".

Singur, Defferre s-ar fi înțeles probabil cu liderii M.R.P., acceptînd toate condițiile lor. Pe el unul îl interesa crearea unei alternative nu politice, ci doar electorale față de gaullism. Pentru Gaston Defferre formula politică, programul, sectorul de opinie căruia îi solicita sprijinul erau de importanță secundară. Pe primul plan era dorința de a deveni liderul unui al doilea mare partid al Franței. Această dorință l-a făcut să treacă cu vederea faptul că ceea ce ar fi creat el ar fi fost în realitate un al treilea partid, acea „a treia forță" difuză și inconsistentă, care, în Franța cel puțin, s-a compromis demult. Erijîndu-se în adversar al „regimului personal", Defferre încercase să inițieze o formulă de schimb a cărei bază să fie propria sa personalitate.

Chiar colegii săi de partid, Guy Mollet în primul rînd, au aflat cu surprindere în ședința la care s-a consemnat decesul federației nenăscute că primarul Marsiliei trata în secret cu liderii M.R.P., cărora le promisese că S.F.I.O. va intra într-un „partid democrat de tip american", așa cum propuseseră aceștia.

Dacă federația n-a văzut lumina zilei, aceasta s-a întîmplat pentru că Guy Mollet n-a fost de acord cu o asemenea autodizolvare a S.F.I.O. În repetate rînduri, în timpul discuției finale, el a arătat că majoritatea membrilor S.F.I.O. nu l-ar urma pe această linie. Este ceea ce a reieșit, de altfel, la recentul congres al partidului, care a constituit terenul unei înfruntări violente între „socialiștii tradiționali" și așa-zișii „socialiști moderni", dispuși să se contopească cu formațiile centriste.

La cîteva luni înainte de alegerile prezidențiale, în Franța se constată că tentativa Defferre a constituit o considerabilă risipă de timp și de energii pentru opoziție. Partidul Comunist Francez este în continuare dispus să discute cu ceilalți reprezentanți ai stîngii pentru a stabili împreună un program clar pe baza căruia să se desemneze un candidat comun. Au declarat acest lucru atît Waldeck Rochet cît și Jacques Duclos.

S-a spus de multe ori despre Defferre că este un gaullist care nu se recunoaște ca atare sau nu vrea să se recunoască. Pînă și modul în care a părăsit bătălia electorală este copiat după președintele Franței, care, curînd după război, s-a retras din viața politică pentru a-și păstra neștirbit prestigiul în cursul fricțiunilor politicianiste pe care le prevedea. Acum, ziarele apropiate de Gaston Defferre susțin că „creditul său a rămas intact" și ca atare este de așteptat, într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, o relansare a lui în arena politică. Chiar în comentariile consacrate abandonării partidei de către Defferre, aceste ziare nu omit să sugereze că el ar putea reveni... încă în cursul actualei campanii electorale.

Dar această revenire nu s-ar mai putea produce pe aceeași bază ca prima intrare în scenă. Aventura lui Monsieur X s-a sfîrșit fără glorie.

Felicia ANTIP

Declarația lui Waldeck Rochet

„Eșecul proiectului de federație S.F.I.O.-M.R.P. și retragerea candidaturii lui Defferre ridică o ipotecă și creează o situație nouă. Acum se pune problema dacă partidul socialist va trage toate învățămintele de pe urma eșecului înregistrat renunțînd la orice perspectivă de alianță cu partidele de dreapta și favorizînd, dimpotrivă, unirea tuturor partidelor de stînga fără excepție.

Partidul comunist consideră că în noua situație singurul mijloc de a opune regimului puterii personale o forță democratică puternică în stare să provoace eșecul lui este realizarea unei uniri a tuturor partidelor de stînga și organizațiilor democratice fără excepție.

În scrisoarea adresată de noi partidului socialist, înainte de ultimul lui congres, am făcut cunoscut că sîntem gata să discutăm cu reprezentanții partidului socialist și ai celorlalte partide democratice pentru a ajunge la un program comun, pe baza căruia să fie desemnat un adevărat candidat al întregii stîngi.

Poziția noastră nu s-a schimbat : considerăm și acum că este indispensabil să se realizeze o înțelegere loială între toate partidele și organizațiile democratice în vederea prezentării unui adevărat candidat al întregii stîngi, pe baza unui program minimal comun. Sîntem de părere că aceasta este adevărata soluție în măsură să deschidă o perspectivă realmente nouă".

PORTRETUL LUI JAMES BOND

În Occident pare a se fi ivit un nou idol : James Bond, Agentul nr. 007 al Serviciului Secret britanic, erou al romanelor de spionaj ale scriitorului englez Ian Fleming, mort anul trecut. Publicul se arată fascinat îndeosebi de ipostaza cinematografică a lui Bond, în interpretarea și sub înfățișarea fizică a actorului Sean Connery. Pînă acum patru filme — „Misiunea Agentului 007", „Permisiunea de a ucide", „Din Rusia, cu dragoste", „Misiunea Goldfinger" — au cunoscut un succes de casă extraordinar. Numai în Italia, și într-un timp relativ scurt, încasările au depășit cifra de 560 milioane de lire. Statisticile indică o afluență de 3 500 000 de spectatori. Formele acestei adevărate isterii colective sînt mai accentuate în cele două orașe mari, Roma și Milano, dar treptat provincia — printr-un mimetism tradițional — înțelege să nu se lase mai prejos.

În ce constă „secretul" lui James Bond ? Înainte de a vorbi despre calitățile „morale", să ne oprim puțin asupra accesoriilor personalității sale. Cavalerul european al Evului Mediu și rivalul său malefic, spadasinul de profesie, avea un cal aproape năzdrăvan și o sabie invincibilă ; cow-boy-ul american era și el ecvestru, dar folosea lasso-ul și pistolul. Ei bine, așa cum i se potrivește unui erou al epocii noastre mașiniste, Agentul 007 posedă o mașină fabuloasă. În „Misiunea Goldfinger" se poate vedea un Aston Martin uluitor, înzestrat cu un întreg aparataj ultramodern. Deoarece ne lipsește descrierea amănunțită a acestei mașini, ne vom ocupa de o copie a ei, o mașină „Nuova 500", utilizată într-o parodie cinematografică italiană intitulată „007 și jumătate... Operația Gold... singer". În interior, vehiculul e prevăzut cu radio-telefon, periscop, radar ; între cele două scaune se află un tablou de comandă care reglează ieșirea prin caroserie a două mitraliere și a unor tuburi fumigene. În exterior, o oglindă manevrabilă după necesități poate proiecta în ochii imprudentului care se apropie de șofer un jet de ulei fierbinte sau de acid ; portiera are o placă de metal care se deschide brusc secerînd picioarele pietonilor.

Stăpîn pe un asemenea arsenal, într-o carcasă blindată, desfășurînd o viteză uluitoare, omul poate să cucerească spațiile extraterestre. Dar nu : James Bond nu e un astronaut ; el are „misiunea" de a face „ordine" pe planeta noastră. Adeseori Agentul 007 iese din ucigașa lui găoace de oțel și, cu o eleganță desăvîrșită, în „poze" aproape artistice, se îndeletnicește cu minuirea revolverului : trage fără să ochiască, dar nu dă niciodată greș. Din cînd în cînd, el ajunge să lupte corp la corp cu adversarii și atunci pumnul constituie supremul său argument. În fine, el mai are încă o armă teribilă : un surîs fermecător căruia îi cad victimă femeile ; bineînțeles, femeile frumoase : frumosul James Bond se mișcă într-un univers cu femei splendide și cu oameni hidoși și răi.

Interesant este că acești oameni hidoși și răi nu sînt niciodată englezi sau americani ; ei sînt mai ales oameni de culoare. James Bond nu este numai expresia unei civilizații ultratehniciste, ci și purtătorul de valori al unei ideologii : aceea a rasei albe. Desigur, e vorba de un rasism camuflat, așa cum e conservatorismul său : Agentul 007 pune „la locul lor" niște indivizi suspecți, urîți și demonici, restaurînd ordinea stabilită. Aparent, ultratehnicismul său e pus în slujba unor idei pașnice ; în realitate el servește unor idei retrograde. Dacă ar deschide gura pentru a face o profesie de credință, James Bond ar susține, fără îndoială, că progresul — tehnic, social și moral — este apanajul rasei albe și îndeosebi al albilor din țările capitaliste. Dar, bineînțeles, Bond nu se mișcă în sfera ideilor generale. Lăsînd la o parte faptul că disprețuiește pe intelectuali, Agentul 007 e prea ocupat ca să mai poată vorbi. Religia lui e fapta, fapta violentă. Frumosul James Bond ucide cu sînge rece, în „interes de serviciu", iar după aceea, ca o binemeritată răsplată, îmbrățișează o femeie splendidă.

După cum se știe, idolii au puterea magică de a impune idealuri. Pentru unii tineri din Occident, Bond a devenit astăzi un ideal. Accesul facil, din oficiu, la cele mai perfecționate mijloace ale tehnicii moderne ; cultul faptei brute, în absența oricăror probleme de conștiință ; supunerea față de un sistem de valori constituit, față de o „ordine" în care singura individualitate liberă e a sa proprie ; în fine, relațiile erotice pasagere, în marginea unor sentimente care ar putea să aibă un rol inhibitor asupra acțiunii — iată trăsăturile morale ale acestui „erou".

Ștefan POPA

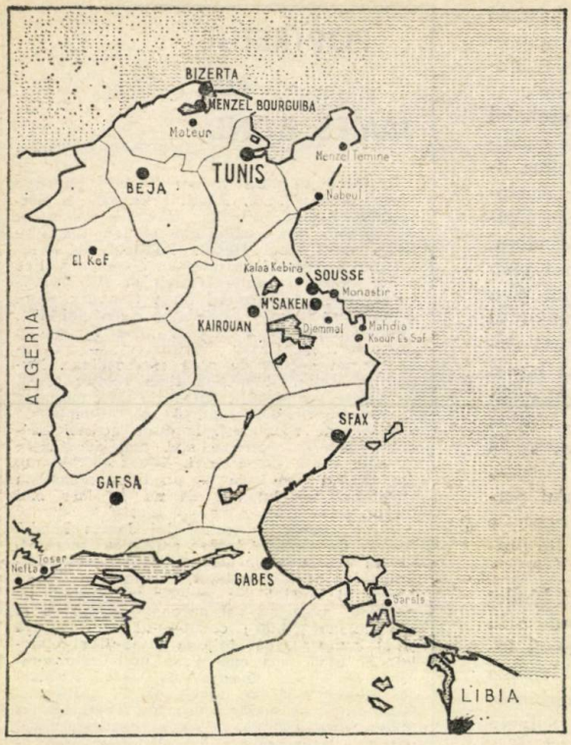

tunisia

În vechiul Thunes

Din orice parte a Tunisului străzile te duc spre „Poarta Franței" (sau Poarta de răsărit), larg arc de triumf în stil maur, ce desparte orașul în două. De o parte, cartierul arab, așa-numita Medina, cu păienjenișul des al străzilor sale și sukurile (bazarele) acoperite ; de cealaltă parte, orașul nou — cartierele europene, cu largile lor bulevarde înconjurate de clădiri nu prea înalte, dar impunătoare, pline de fantezie.

În Medina, pătrunzi brusc într-un labirint de străduțe și sukuri multicolore. Soarele luminos care te-a însoțit pînă atunci pretutindeni te părăsește dintr-o dată. Curiozitatea călătorului european, chiar dacă el a mai avut ocazia să ia contact nemijlocit cu pitorescul oriental, este firească. Aici tot ce-l înconjoară e neobișnuit. Sukurile din Tunis au reputația de a fi, încă din secolul al XIII-lea, cele mai frumoase bazare din Orient : sukul cu parfumuri (Hattarine), cu fructe (El Fakha), cu stofe (El Leffa), și odinioară cu sclavi (Berka). Pornit să le vizitezi la umbra bolților de lemn, timpul nu mai contează. La fiecare pas te întîmpină bijuterii ale artei populare tunisiene, de la dantelăriile în filigran și aur la covoarele și brocarturile viu colorate. Te pierzi în mulțimea de cumpărători și vînzători, îngrămădiți în fața tejghelelor sau magazinelor, a vînzătorilor ambulanți de plăcinte, gogoși, halva, alune sau... chewing-gum.

Prin tradiție, vînzătorii de gogoși vin din extremul sud, din oazele îndepărtate. Prăvălioara le este în același timp și locuință. Patronul se scoală de cu noapte pentru a aprinde focul și pregăti aluatul. În picioare, respectuos, de cealaltă parte a plitei, ucenicul visează la ziua cînd va deveni și el stăpîn. În așteptare, el tratează cu mușteriii, ajută la vînzare, încasează banii pentru patron, dă restul și arbitrează conflictele dintre copiii care își disputa întîietatea.

Berka — fosta piață de sclavi — este ocupată azi de migăloșii bijutieri, de lucrătorii în argint și aur, de șlefuitorii în chihlimbar și de arămarii care încrustează cu un neîntrecut talent firul subțire de argint, în vase și tipsii uriașe. Dughenele bijutierilor îți amintesc parcă de peștera fermecată a lui Ali Baba : din tavan pînă-n podele atîrnă înșirate pe sfoară brățări de aur, coliere, inele și mărgele ; abia poți trece de mulțimea vaselor și a tăvilor de argint sau aramă.

În jurul pieței Halfauine poposești în cafenelele arabe, la umbra cărora o clientelă variată își soarbe în tihnă, în tot lungul zilei, într-o atmosferă destinsă, de rîs și glume, cafeaua sau tradiționalul ceai de mentă. Aici, în serile Ramadanului se dau spectacole în aer liber, care au pierdut însă din farmecul și strălucirea de altădată. Căci și aici, treptat, amprentele tradiționale fac tot mai mult loc semnelor vieții moderne. Azi nu mai este o curiozitate să-l vezi pe președintele Burghiba sau pe oricare alt lider tunisian în plin post al Ramadanului sorbind dintr-un pahar cu suc, la tribuna unui miting. Practic, respectarea Ramadanului — de altfel neobligatorie — nu mai este riguroasă. Rar vezi pe credincioși părăsindu-și lucrul în timpul zilei pentru a răspunde chemării muezinului la rugăciune. Cine vizitează Tunisia nu poate să nu remarce acea voință de a reinterpreta Islamul în lumina exigențelor vieții moderne : poligamia a fost abolită prin lege, ca și dreptul tatălui de a-și constrînge fiica la căsătorie, purtarea vălului de către femei nu mai este obligatorie etc. *„Lupta pentru emanciparea femeii a început la scurt timp după ce țara noastră și-a dobîndit independența,* m-a informat Jelila ben Hafsia, președinta Clubului național al femeilor din Tunis. *Astăzi avem 170 000 de fete în învățămîntul primar și 8 000 în cel secundar, iar la Universitatea din Tunis studiază 600 de studente* (față de 100 în 1956). *Este un lucru obișnuit să vezi femei avocate, medici, profesoare și chiar deputate. În afara profesiunilor intelectuale, femeile lucrează în sectorul agricol, în industria textilă și artizanat* (700 000 din 2 000 000)".

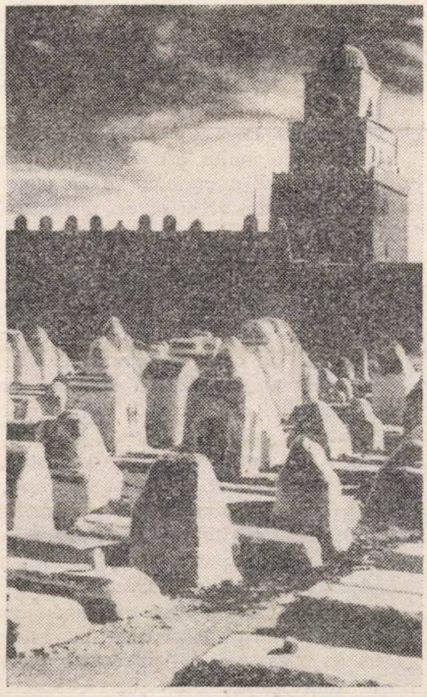

Minaretul moscheii de la Kairouan, văzut din cimitirul Avlad Farhan

Cartierele noi. Pornești pe artera principală a orașului, bulevardul Habib Burghiba. Tunisul de azi nu mai seamănă deloc cu cel descris de Chateaubriand în „Itinéraire de Paris a Jérusalem", un orășel cu case joase, străzi înguste și magazine sărace, totul înconjurat de ziduri înalte. Imaginea ce ți se înfățișează azi este cea a unei capitale moderne, confortabile, curate, cu circulație vie și vitrine strălucitoare în care poți găsi ultimele modele europene de îmbrăcăminte sau aparatură tehnică, cu cafenele în stil parizian și cinematografe construite din marmură.

Afluxul europenilor și al populației din restul țării, al cultivatorilor din Djerba,

al păstorilor din Sahel sau al nomazilor din oazele sudului, a făcut ca numărul locuitorilor Tunisului să crească în ritm impresionant. Între 1936 şi 1956 populaţia capitalei s-a dublat, în timp ce în restul ţării creşterea demografică, pentru aceeaşi perioadă, nu a fost decît de 49 la sută. De aceea, statul a luat unele măsuri pentru a fixa populaţiile nomade şi a rezolva supraaglomerările în oraşele mari, pentru a împiedica extinderea sau crearea de noi cartiere din bidonvilles-uri şi a reduce numărul locuitorilor din aceste cartiere prin mutarea la sate a tuturor celor care nu aveau de lucru sau prin instalarea în locuinţe salubre a celor care s-au încadrat în viaţa economică a oraşului respectiv.

Nu se poate să vii la Tunis şi să nu vizitezi Muzeul Bardo, instalat în fostul harem al beylor, care reuneşte unele dintre cele mai preţioase colecţii de mozaicuri din lume. Frumuseţea şi varietatea lor au fost rar depăşite. Prin faţa ochilor ţi se perindă scene ale vieţii cotidiene de acum 2 000 de ani : scene de vînătoare, de pescuit, de circ, subiecte mitologice. Muzeul cuprinde şi documente rare, ca acel unic portret al poetului Virgiliu înconjurat de muzele sale.

Din punct de vedere istoric, Tunisul este una din cele mai vechi aşezări mediteraneene, anterioară — se pare — chiar Cartaginei. Grecii şi romanii o numeau Thunes, iar Diodor i-a adăugat epitetul de alb. Abia în 1 060 oraşul devenise capitala regiunii Ifriqyia, în locul Kairouanului. În timpul dinastiei Hafside (secolele XIII—XVI), Tunisul cunoaşte o epocă de înflorire descrisă pe larg de istoricul Ibn Khaldum. A urmat apoi invazia turcilor, în 1574, apoi acea a andaluzilor, care au adus din Spania tehnica lor artizanală şi agricolă şi, în cele din urmă, în 1881, instaurarea protectoratului francez, care a luat sfîrşit prin proclamarea independenţei ţării în martie 1956.

Amintirea Cartaginei

Bulevardul Habib Burghiba te duce spre lacul Tunis, (El Bahira, Mica Mare), cu apă sărată şi bogată în peşte. Un canal de 10 km leagă Tunisul de portul La Goulette, odinioară punct de sprijin al dominaţiei spaniole în timpul lui Carol Quintul, azi centru de pescuit foarte activ şi locul unde se încarcă minereurile de fier ale Tunisiei centrale. După ce treci de La Goulette, Kram, Salambo şi alte staţiuni balneare, ajungi, în sfîrşit, la Cartagina. Mai degrabă, fantoma Cartaginei... Ţi se explică totul, dar nu vezi nimic, sau aproape nimic. Şi cu toate acestea, nu este mai puţin impresionant. Există mici prilejuri, cum ar fi placa ridicată în memoria lui Gustave Flaubert, ruinele unui teatru, trunchiurile de coloane printre ierburile înalte, care te îndeamnă să visezi... A existat aici, în jurul colinei Bysra, cu secole înaintea erei noastre, un oraş care multă vreme a fost stăpîn al Mediteranei. Au urmat apoi războaiele Romei împotriva Cartaginei. Pe ruinele imensei aşezări distruse de romani a fost presărată sare, pentru ca viaţa să dispară pentru totdeauna. Dar, la numai un secol după acest dezastru, Cartagina a renăscut din ruine,

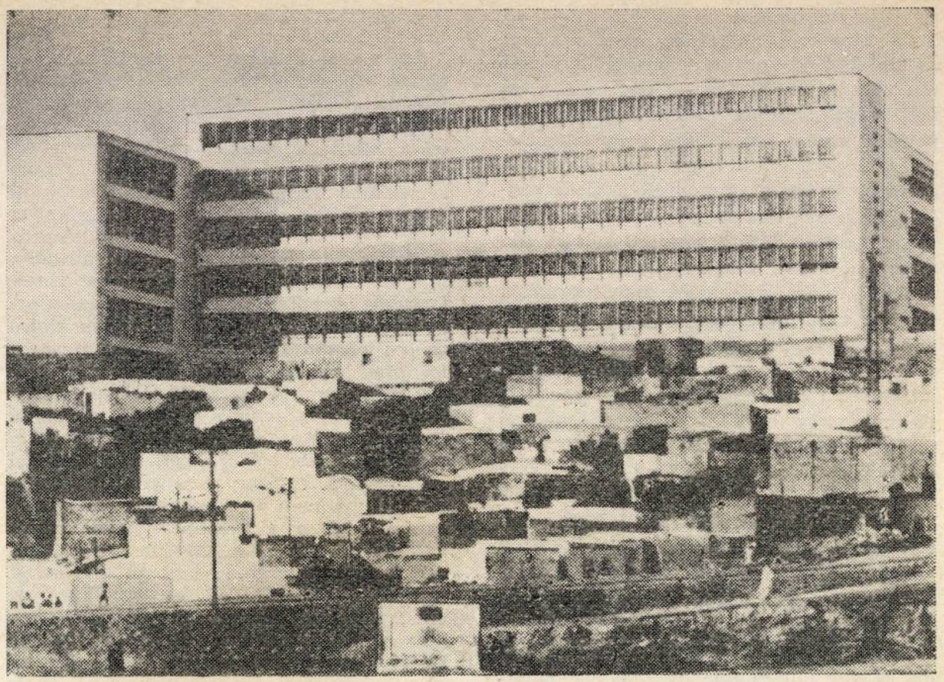

Noua universitate din Tunis

devenind din nou rivala Romei. În secolul al VII-lea, după trecerea vandalilor lui Genseric şi a turcilor, totul s-a transformat din nou în ruine, sau mai degrabă într-un nesfîrşit cîmp de materiale pentru constructorii indigeni. Toate palatele din Tunisia, ca şi toate moscheile sînt plămădite din materiale cartagineze.

Kairouanul şi moscheea Sidi Okba

Dacă Tunisul s-a numit înainte Cartagina, dacă Sousse a fost pe rînd aşezare punică, romană şi bizantină, iar Sfax cetate feniciană înainte de a deveni Taparura romană, apoi Kairouanul a fost dintotdeauna aşezare musulmană. Cînd la sfîrşitul secolului al VII-lea cuceritorii arabi au ajuns pe această cîmpie austeră, Okba ben Nafi şi cavalerii lui au hotărît ca aici să fie ridicat un oraş ale cărui minarete să poată fi văzute de la o depărtare de două ore galop. Aşa au fost puse bazele unuia din principalele „oraşe sfinte" ale Islamului, care timp de două secole rămase capitală a ţării. Toate acestea le-am aflat de la Othman Jerad, directorul Muzeului şi al moscheilor din oraş. Şi aici, ca şi în tot restul călătoriei, ne-am bucurat din plin de bunăvoinţa şi ospitalitatea oamenilor din jur, care au căutat să ne arate aspectele şi monumentele cele mai reprezentative ale Tunisiei de ieri şi de azi.

Ce va dăinui cel mai mult în amintire, după vizitarea Kairouanului ? Fără îndoială că locul cel mai preţios pentru orice călător străin la Kairouan şi chiar în întreaga Tunisie este Marea moschee a lui Sidi Okba. Construcţie monumentală, reflectînd prosperitatea provinciei Ifriqyia în perioada dinastiei aglabite, ea prezintă echilibrul clasic al moscheilor mai vechi, cu întinsa lor curte şi nu mai puţin larga sală de rugăciuni. Minaretul, un turn solid, de 35 de metri, al cărui model avea să fie copiat timp de secole de constructorii din Occidentul arab, şi cupolele elegante, datînd din a doua etapă a construcţiei, reflectă înflorirea unui stil arhitectonic ilustrat şi de moscheea din Damasc.

Volumul moscheii este impresionant. Senzaţia de forţă şi măreţie, conjugată cu o eleganţă gravă, este accentuată de sobrietatea faţadei. Arcadele porticurilor au forma caracteristică de potcoavă, iar în imensa sală de rugăciuni, care poate cuprinde 6 000 de credincioşi, treci printre zeci de coloane aduse de pe ruinele Cartaginei, din Utica sau Dougga. Aceeaşi impresie de noblеţe gravă şi liniştită, aceeaşi vigoare îţi este sugerată şi de inscripţiile în piatră sau lemn ce ornează *mihrabul* (o poartă falsă care indică direcţia Meccăi, sanctuar ideal al musulmanilor, spre care se întorc toţi credincioşii în timpul rugăciunii) şi *mimbarul* (locul de unde predică muezinul).

Kairouanul este un important centru artizanal. Aici se ţes cele mai frumoase covoare şi scoarţe din toată ţara, renumite prin desenele şi coloritul natural al lînii de oaie şi cămilă. Nu de mult, la Kairouan a fost construit un imobil foarte modern, adăpostind Oficiul naţional de artizanat, organizaţie de stat pentru controlul şi încurajarea activităţii artizanale, care veghează asupra calităţii şi autenticităţii produselor şi asigură desfacerea lor atît pe piaţa internă cît şi în exterior. Asemenea centre au fost deschise în aproape toate principalele oraşe ale ţării, căci artizanatul, alături de turism, reprezintă pentru Tunisia o importantă sursă de venituri.

Deşi se spune că şapte pelerinaje la Kairouan fac cît unul la Mecca, atmosfera oraşului este mai animată de turişti decît de pelerini. Guvernul tunisian îşi pune mari speranţe în turism : pentru 1971 se prevede sosirea a 300 000 de turişti. Vara, insula Djerba, preţuită odinioară de Homer, este legată printr-o linie aeriană direct de Paris.

Peisajul tunisian se transformă

Poate să pară paradoxală constatarea că abia după opt ani de la cîştigarea independenţei o ţară începe să se bucure cu →

adevărat de dreptul cîştigat. Şi totuşi, aceasta este cazul Tunisiei, care a văzut ultimul soldat francez părăsind teritoriul său abia în 1963. Această dată marca de fapt sfîrşitul luptei pentru independenţa politică. Dar o altă bătălie avea să înceapă, mai grea, şi mai complexă — lupta pentru redresarea economică a ţării, pentru obţinerea independenţei economice. Tunisia este o ţară agrară. 70 la sută din populaţia activă este ocupată în agricultură. Produsele principale, care reprezintă şi baza exportului tunisian, sînt uleiul de măsline, vinurile, citricele, fosfaţii şi superfosfaţii, minereul de fier etc. Principalul partener comercial al Tunisiei continuă să fie Franţa, cu toate că în ultimii ani partea acesteia din urmă în importurile şi exporturile Tunisiei a scăzut în favoarea unor parteneri ca S.U.A., R.F.G. şi Ţările Scandinave. Începînd cu anul 1961, cînd Consiliul naţional al planului a aprobat perspectivele planului decenal de dezvoltare, în economia tunisiană a apărut ideea de planificare.

În ultima vreme, Tunisia a luat o serie de măsuri importante pe plan economic, printre care recuperarea pămînturilor de la colonii străini. Pe aceste terenuri au fost aplicate soluţii originale cum ar fi crearea de cooperative puse sub autoritatea statului şi bazate pe proprietatea privată. Experienţa în acest domeniu este multiplă. Ea comportă variante între cooperative de serviciu şi cooperative de producţie. În acelaşi timp, acestea nu funcţionează identic în nordul ţării, regiune a culturii intensive, şi în sud, unde asemenea unităţi cuprind suprafeţe mergînd pînă la mai multe mii de hectare de terenuri cultivate cu cereale şi de plantaţii de pomi fructiferi.

Autoritatea statului, chiar după doi sau trei ani de funcţionare (termen după care, în principiu, cooperativele trebuie să devină independente), continuă să fie hotărîtoare şi să nu lase nici un fel de iniţiativă cooperatorilor.

Am vizitat asemenea cooperative în regiunea văii rîului Medjerda. Toată această regiune (300 000 hectare) este pusă sub patronajul unui Oficiu de punere în valoare, creat în 1958, o dată cu promulgarea legii pentru reforma agrară. În timp ce vizitam ferma El Habibia, directorul general al oficiului, Mohamed Ghedira, un tînăr agronom, ne-a dat o serie de amănunte privind funcţionarea cooperativelor : *„Legea reformei agrare a urmărit transformarea structurii funciare a regiunii noastre,* ne spune el. *Ea limitează proprietatea asupra pămîntului la 50 hectare, excedentul fiind expropriat prin vînzare către stat sau cedat gratuit, ca plată pentru investiţiile publice efectuate în vederea irigării terenurilor pe care le deţine proprietarul. În aceste condiţii, toţi colonii străini din această regiune şi-au părăsit terenurile.* (După cum se ştie, asemenea măsuri au provocat o vie reacţie din partea guvernului francez, iar relaţiile franco-tunisiene au fost timp de luni de zile foarte încordate, ducînd pînă la denunţarea de către Paris a acordului comercial dintre cele două ţări). *Terenurile obţinute astfel au fost apoi distribuite felahilor prin vînzare în rate, ce se întind pe o perioadă de 20 de ani, a loturilor de cîte şase-zece hectare. În acelaşi timp, felahii se angajează prin contractul de cumpărare să îndeplinească planul de culturi trasat de oficiu şi să nu înstrăineze sau să împartă în parcele pămîntul obţinut, decît cu aprobarea oficiului".*

La începutul anului 1962, un amiral francez îşi punea următoarea întrebare : „Tunisienii ne cer Bizerta. Mă întreb ce-o să facă cu ea. N-o să aibă nici măcar mijloacele necesare pentru a o întreţine". După ce au intrat în posesia bazei, noii proprietari şi-au dat într-adevăr seama, cu oarecare nelinişte, de amploarea moştenirii. Timp de un an şi jumătate, guvernul tunisian a făcut multiple planuri şi studii şi a asigurat întreţinerea instalaţiilor bazei fără a se decide, însă, dacă ea urmează să capete o utilizare militară sau să sufere o reconversiune economică. Hotărîrea a fost definitiv luată în august 1964 în favoarea ultimei soluţii. La început s-a mers pe linia creării de mici întreprinderi industriale. După descoperirea zăcămintelor de petrol la El-Borma, în sudul tunisian, şi de gaze în regiunea Sfax, guvernul a hotărît să construiască la Bizerta o rafinărie care prelucrează anual 1,5 milioane tone de petrol. Zăcămintele de la El-Borma vor fi exploatate de o societate formată din doi parteneri cu drepturi egale — guvernul tunisian şi societatea italiană E.N.I. Pentru sfîrşitul acestui an se prevede, de asemenea, o impulsionare a activităţii navale. Firma vest-germană Krupp contează să deţină un vot hotărîtor în acest proiect.

Şi în alte regiuni ale ţării se pot vedea semne ale acelei încercări de a-şi crea o industrie proprie : fabrica de zahăr de la Beja, uzina de celuloză de la Kasserine care prelucrează iarba alfa, pînă nu de mult exportată în Anglia, complexul textil de la Ksar-Hellal.

Peisajul tunisian se transformă, în ţară se desfăşoară o activitate de integrare într-un proces de dezvoltare, ce constituie în mai mare măsură un obiectiv de realizat decît o sarcină înfăptuită, dar care are meritul că există ca un proces real, înscris în viaţa cotidiană.

Rodica GEORGESCU

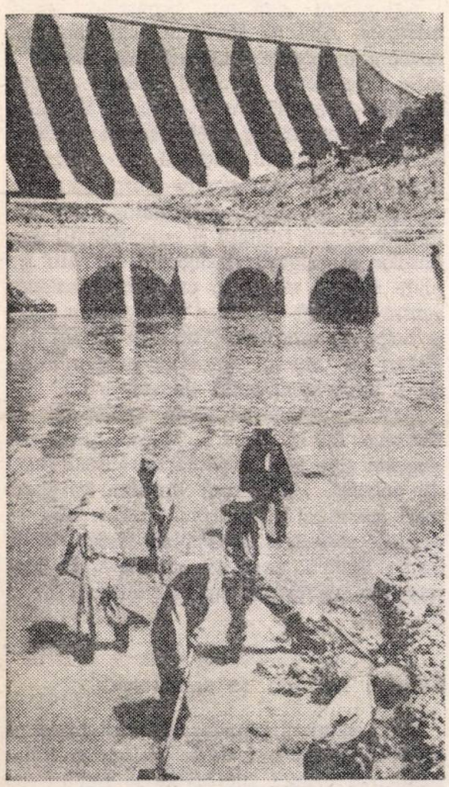

Barajul de la Ben-Metir

Londra — plimbare literară

Pe Baker Street nu există 221 B. Deci nici apartamentul mobilat al doamnei Hudson, cu covoarele lui persane, cu dulăpiorul de băuturi spirtoase veşnic încuiat şi cu urma unui glonte într-unul din pereţi. Adresa, locuinţa şi mobilierul sînt la fel de fictive ca şi chiriaşul venerabilei proprietărese — Sherlock Holmes.

Ultrabritanicul detectiv, cu obrajii emaciaţi, bărbie proeminentă şi concluzii surprinzătoare îşi continuă totuşi existenţa în paginile mereu retipărite ale aventurilor sale. Arătîndu-mi standul consacrat invincibilului maestru al deducţiei logice, un librar de pe New Oxford Street îmi spunea, cu o undă de uimire în voce :

— Holmes e veteranul necontestat al best-seller-ului poliţist. Cel mai surprinzător fenomen e varietatea cititorilor săi. Îl cumpără oameni de toate vîrstele, de toate profesiunile, de toate categoriile sociale. Poirot al Agathei Christie sau James Bond al lui Ian Fleming îl concurează, dar nu l-au detronat.

Fidelitatea publicului se manifestă de altfel nu numai pe calea lecturii. Deoarece domiciliul celebrului detectiv era inexistent, i s-a creat unul. L-am întîlnit acolo chiar pe el — e adevărat, nu în carne şi oase, ci numai în ceară. Stătea gînditor în fotoliu, în faţa unei măsuţe pe care se aliniau retorte, biurete şi stative cu eprubete. Mi-am amintit că una din cele două *violons d'Ingres* ale lui Sherlock Holmes era chimia. Cea de a doua — o vioară la propriu — este şi ea prezentă.

Îngrijitorul — un subofiţer pensionar, care-şi mai păstrează uniforma împodobită cu barete de decoraţii pe trei rînduri — oferă amănunţite explicaţii vizitatorilor. Foloseşte oare numai citate din Conan Doyle sau multe din cele spuse de el aparţin unui folclor holmesian în care fantezia populară a brodat la nesfîrşit pe canavaua autorului ? Judecînd după gesturile hieratice cu care fostul subofiţer scutură

Îngrijitorul „locuinței" lui Sherlock Holmes curăță, cu grijă, lucrurile marelui detectiv... imaginar

de praf cascheta în pătrățele atîrnată în cuier sau după tonul alarmat cu care te previne să nu răstorni damigeana cu acid sulfuric din cabinetul de lucru, ai neta impresie că își așteaptă stăpînul din clipă în clipă.

Contemporanii lui Conan Doyle nu i-au îngăduit să-și ucidă personajul. Admiratorii de astăzi continuă cu credă, cu aceeași tenacitate, nu numai în realitatea, ci și în imortalitatea lui. Asemenea regelui Arthur, Sherlock Holmes s-a retras la Avalon, de unde, într-o bună zi se va înapoia, ducîndu-se direct la fidelul și somnorosul lui prieten, căruia îi va striga :

— Trezește-te, Watson, partida a început.

Elixirul acestei nemuriri este de fapt un cocteil, în care talentul scriitorului se amestecă atît cu nostalgia cititorului după o Londră victoriană, aureolată, în perspectiva multelor decenii scurse de atunci, de un nimb romantic, cît și cu personalitatea detectivului, curajos cu bandiții dar timid cu femeile, activ și perseverent în dezlegarea misterelor dar cuprins de bruște accese de melancolie în perioadele de liniște. Și mai e ceva care-l păstrează în ființă pe inexistentul locatar al casei de pe Baker Street : simbolul a cărui întruchipare continuă să fie simbolul triumfului inevitabil al rațiunii umane, al gîndirii ei logice asupra forțelor întunecate ale răului.

■

Dar dacă umbra lui Sherlock Holmes e insesizabilă, Londra oferă celui care vrea să-și alcătuiască un itinerar literar adrese reale, unde au trăit nu numai creatorii, ci și mulți din cei ce le-au servit drept modele pentru personajele lor. În cartierul „judiciar" al capitalei, alături de cîteva tribunale și de birourile avocaților cu firme roașe de o rugină bătrînă, se află clădirea Gray's Inn, unde în 1594 a avut loc premiera „Comediei erorilor" a lui Shakespeare. Aci a locuit aproape patruzeci de ani Francis Bacon, căruia unii continuă să-i atribuie cu încăpățînare paternitatea operei shakespeareene. Două secole mai tîrziu, domnii Ellis și Blackmore, „pledanți la Curtea de justiție", au avut, timp de un an și jumătate, un tînăr contopist cam distrat pe care-l chema Charles Dickens. Este exact adresa la care locuiește scundul și agitatul Perker, avocatul domnului Pickwick, a cărui neuitată cronică a redactat-o Dickens.

„M-am instalat în Pall Mall, strada pe care stau de obicei toți cei străini de Londra". Așa scria în 1703 Daniel Defoe, părintele spiritual al lui Robinson Crusoe. Pe această arteră, care e astăzi reședința celor mai selecte cluburi londoneze, au locuit Swift și Wordsworth, Walter Scott și Horace Walpole, surorile Charlotte și Emily Brontë. Într-o dimineață rece de ianuarie a anului 1765, doi tineri lorzi se luau la ceartă în localul „Star and Garter" din Pall Mall : fiecare din ei susținea că pe domeniile sale vînatul e mai numeros. Discuția s-a înveninat și unul din tineri l-a provocat pe celălalt la un duel care a avut loc imediat. Cel care lansase provocarea a fost ucis și victoriosul lui adversar nu și-a iertat niciodată această crimă involuntară. Era lordul Byron.

Plîngîndu-se de ingratitudinea marilor orașe față de propriii lor locuitori, G. K. Chesterton scria că *„sub presiunea milioanelor de oameni din aglomerările urbane, atmosfera este atît de îmbîcsită încît pînă și flacăra celebrității nu poate decît să pîlpîie din lipsă de oxigen"*. E un reproș ce nu se poate aduce Londrei, în ciuda gigantismului ei. Transformate în muzee sau case memoriale, apărate de rapacitatea speculanților de terenuri și de tendințele americanizante ale constructorilor de zgîrie-nori, clădirile în care au trăit și lucrat scriitorii Angliei sînt păstrate cu veneratie. Chiar atunci cînd casele continuă să adăpostească și astăzi locatari, ele formează obiectul unei griji deosebite din partea diferitelor asociații „pentru conservarea comorilor culturale ale trecutului", la care cotizează profesorii universitari și muncitori din fabrici, studenți și gospodine, artiști și șoferi de taxiuri.

Așa încît călătorul se poate aventura, fără teamă, să bată la ușa unui domiciliu particular care pe vremuri a adăpostit o glorie literară. Va fi primit nu numai cu bunăvoință, ci cu vizibilă mîndrie. La numărul 42 din Ebury Street va da poate peste o tînără mamă, care, după ce se va scuza de neorînduiala provocată de odrasla ei, va aborda subiectul principal : „Da, aci a locuit Tennyson. De aci i-a scris lui Fitzgerald : Abia aștept s-o șterg în Italia, ceea ce, evident, n-am să fiu în stare să fac. Mi s-a publicat cartea și, bineînțeles, o și detest".

Iar dacă va intra în redacția revistei satirice *Punch*, i se va spune negreșit : „Știți că aici, în cocioaba unui croitor care a ars în 1824, a locuit John Milton ? Da, da, e o senzație curioasă să mîzgălești hîrtie pe locul unde a scris el !"

■

Plimbarea literară prin Londra nu înseamnă numai incursiune în trecut. Capitala continuă să fie punctul de atracție al scriitorilor din Regatul Unit și, cu puțină șansă, poți fi oaspetele unuia din ei fie la „Savile Club", fie la „Savage Club". Titulatura e britanică și procedeele de înscriere respectă datina caracteristică oricărui club de dincolo de Canalul Mînecii. Dar țeapănul formalism pe care acest termen îl evocă în mintea străinului e cu desăvîrșire absent și discuțiile sînt la fel de înfierbîntate acolo ca în orice punct de pe glob unde se întîlnesc oameni de litere.

Caracteristic pentru vremurile noastre este că dezbaterile se poartă nu numai pe teme literare. Actualitatea politică și socială constituie preocupări permanente ale majorității scriitorilor englezi contemporani și tocmai inerția celor cîțiva care continuau să le ignore a provocat explozia „tinerilor furioși".

Osborne, Pinter, Wesker, Sillitoe, Arden care, în urmă cu cîțiva ani, au stupefiat și indignat o mare parte din critica tradiționalistă, au devenit acum valori incontestate. Asemenea eroilor lor, ei continuă să fie frămîntați de marile probleme ale momentului : amenințarea unei conflagrații atomice, imposibilitatea adaptării la o societate a unui precar „belșug" din care cei mulți nu ajung să se împărtășească, flagranta nedreptate a modului cum sînt distribuite bunurile între clasele aceleiași națiuni sau între popoarele diferitelor țări.

Iată de ce pe numeroși reprezentanți ai literaturii engleze de astăzi îi poți întîlni nu numai între coperțile cărților pe care le-au scris, nu numai între pereții cluburilor ai căror membri sînt, ci și în coloanele de demonstranți de pe străzile și piețele Londrei, făcînd corp comun cu cei care cer salarii mai bune, locuințe mai ieftine sau o politică externă independentă și îndreptată spre asigurarea păcii.

Ceea ce înseamnă, poate, că unui călător străin, care va întreprinde o plimbare literară prin capitala Angliei peste cîteva decenii, i se va spune, cu acea pietate tipic britanică față de scriitori : „Pe aici au manifestat, pentru greviștii din docuri sau împotriva submarinelor atomice, poetul X, romancierul Y și dramaturgul Z".

Nicolae MINEI

bursa

ieri și azi

Pentru bursa de la New York, iunie a fost o „lună neagră". Necazurile au început din prima zi: dl William Mc Chesney Martin, președintele organismului central al sistemului monetar american — Federal Reserve Board — a dat semnalul de alarmă, subliniind, într-o conferință ținută la Universitatea Columbia, din New York, că între situația economică actuală a Statelor Unite și situația înregistrată în lunile care au precedat marea criză din 1929 sînt nu mai puțin de 10 trăsături de asemănare. De aici, expertul american trăgea concluzia că o nouă criză bate la ușă.

La constatările sumbre ale d-lui Martin s-a adăugat un motiv de îngrijorare deosebit de grav: Administrația Johnson a anunțat hotărîrea președintelui de a angaja direct armata americană în luptele din Vietnamul de sud.

Reacția bursei a fost promptă și foarte vie. Cursurile celor mai importante acțiuni au înregistrat, în trei-patru zile, scăderi între 10 și 22 de procente. Față de această situație alarmantă, băncile și trusturile au intervenit energic, aruncînd pe piață uriașe fonduri de rezervă, spre a stăvili prăbușirea „cotelor". Au intervenit și autoritățile guvernamentale americane, dînd asigurări că pesimismul d-lui Martin ar fi neîntemeiat. Pentru moment, se părea că atmosfera se va liniști.

A fost doar o scurtă pauză. După cîteva zile, s-au produs noi scăderi, în special la acțiunile societăților de transporturi și ale industriei alimentare. Neliniștea de la bursa din New York a devenit contagioasă. La Londra, la Paris, la Frankfurt, la Tokio, cotele acțiunilor au suferit pierderi mari.

■

Astfel, termenul „acalmie", caracteristic situației din prima jumătate a anului, a fost înlocuit cu „tendințe slabe", apoi cu „nervozitate" și „panică". Vocabularul acesta, în aparență misterios, ca un adevărat vocabular pentru inițiați, a devenit repede unul din cele mai răspîndite în cercurile de afaceri din țările occidentale. Cîteva mii de publicații specializate, mai mult de o zecime din suprafața scrisă a marilor și micilor ziare din lumea capitalistă, aproape o șesime din cantitatea totală de informații difuzate, zilnic, de agențiile de presă ale aceleiași lumi, sînt redactate în limbajul acesta convențional și consacrate unei singure instituții: BURSA.

Dar ce este bursa și pentru ce i se acordă atîta interes? Definită larg, ea este resortul central și — împreună cu aparatul bancar — rețeaua nervoasă de informație și comandă a întregului sistem de economie capitalistă. Activitatea bursieră acoperă două sectoare principale: bursele de valori și acțiuni — a căror sarcină esențială este atragerea micilor economii particulare către marile afaceri — și bursele de mărfuri — unde se înregistrează cele mai importante tranzacții comerciale și se stabilește „prețul mondial" pentru anumite mărfuri de mare consum.

Zi agitată în incinta bursei de acțiuni de la New York

Originea instituției bursiere moderne trebuie căutată în piețele de schimb, cunoscute cu mii de ani în urmă, în Extremul Orient, în India, în bazinul oriental al Mediteranei, ca locuri de întîlnire pentru negustori, așezate la gura fluviilor și la confluența drumurilor de caravane. Acolo treceau, din mînă în mînă, baloturile de țesături prețioase, legăturile de blănuri fine și burdufurile cu mirodenii mai scumpe decît aurul. Tot acolo s-au născut primele „piețe de bani", despre care se știe că, pe la începutul erei noastre, ajunseseră pînă în incinta templelor. Aceste piețe de bani au devenit — la scara timpurilor actuale — „tîrgurile de devize", a căror menire este să pună la îndemîna comercianților semnele monetare străine. Dar pe cînd, odinioară, banii se schimbau în monedă sunătoare, numărată pe tejghea și încercată cu... dinții, astăzi „ordinele de bursă" transmise prin simple comenzi telefonice, fără să mai fie necesară prezența fizică a banilor, se ridică la miliarde de dolari pe zi și pot provoca oscilații ale „cursului devizelor" de natură să creeze sau să nimicească nu numai gigantice averi personale, ci să influențeze ansamblul economiei capitaliste. Propriu vorbind, sîntem foarte departe de comerțul cu bani din antichitate, dar se pare că ne-a mai rămas ceva din acele vremuri și anume chiar numele bursei. În elină, cuvîntul „bursă" înseamnă piele, iar negustorii de monezi obișnuiau să țină banii în pungi de piele, obicei care mai poate fi întîlnit și acum la unele popoare arabe.

Sînt, însă, autori din școala germană de istorie a economiei care consideră că originile instituției bursiere moderne nu ar trebui căutate atît de departe. Ei datează actul de naștere al bursei din secolul al 13-lea și îl leagă de începutul navigației spre Indii. Pînă atunci, marile piețe se aflau în bazinul Mediteranei. De pe țărmul ei oriental trecuseră în Grecia, apoi pe coasta de nord a Africii și de acolo, dezvoltîndu-se mereu, îmbrăcînd forme superioare de organizare, se mutaseră în Italia. Orașe ca Genua, Pisa, Luca și mai cu seamă Veneția, cu faimosul său chei Rialto, dominau comerțul Evului Mediu. La „bursele" acestea italiene se negociau aproape toate felurile de mărfuri cunoscute în lume și, pentru întîia oară în istoria comerțului, tranzacțiile se încheiau pe bază de „mostre". Acolo s-au stabilit primele „prețuri mondiale", s-au încheiat cele dintîi contracte de navlosire și tot de acolo s-au răspîndit zvonuri

abile, așa-numitele „ditta de borsa", cu ajutorul cărora bancherii venețieni și florentini efectuau primele speculații bursiere. Dar, epoca aceasta de glorie comercială a orașelor italiene avea să apună din ziua cînd corăbii grele au început să navigheze spre Indii, iar la înapoiere să descarce în porturile Mării Nordului mult căutatele produse exotice ale Răsăritului îndepărtat.

Pe vremea aceea, portul flamand cel mai vestit, clădit la malul mării, pe o rețea de canale, era Brugge, „orașul de aur". Astăzi, capriciile țărmului nesigur al Țărilor de Jos au depărtat marea cu mai mult de 50 de kilometri de Brugge. Canalele, alimentate doar de ploi, mai udă, cu ape înverzite, zidurile caselor vechi de șapte-opt sute de ani. Din viața de altădată n-a mai rămas nimic. Belgienii numesc orașul „Bruges-la-morte". Acolo a trăit și pictat însă unul dintre marii întemeietori ai școlii primitive flamande, Ian Van Eyck. Tablourile lui readuc înaintea ochilor noștri pe notabilii burgheziei din prima jumătate a veacului al 15-lea, cu figurile lor strălucitoare și lacome, cu îmbrăcămintea lor somptuoasă, expresie arogantă a unei bogății ostentative. Poate că printre acești bogătași cu mîinile grăsuțe, așezate pe comptoarele de lemn „din insule", cu degetele grele de atîtea pietre prețioase, se află și portretul vreunui descedent al familiei Beurs, căreia istoriografii îi conferă meritul de a fi dat Bursei numele ei. Într-adevăr, pe la 1300 trăia la Brugge un mare negustor ale cărui antrepozite, cu ziduri groase ca de cetate, adăposteau imense cantități de mărfuri. El se numea Beurs și documentele acelor vremuri atestă că în casa lui veneau, din toate țările, negustori și navigatori care încheiau tranzacții asupra mărfurilor aflate în depozit și contracte pentru mărfurile ce urmau a fi aduse din Indii. Încrederea acordată lui Beurs era atît de mare, încît el emitea înscrisuri negociabile, pe temeiul cărora negustorii puteau să obțină bani, sau să încheie noi tranzacții, cu clauza principală că prețul și calitatea mărfii vor fi cele stabilite de Beurs de la Brugge.

La 1460, după un secol și jumătate de prosperitate, casa „Burs", cum începe să fie numită acum în toate centrele comerciale, se mută la Anvers. Aici, lansează primele „titluri negociabile" la purtător, care nu mai sînt certificate pentru anumite mărfuri, ci pur și simplu părți, anonime, cu o valoare fixă, din activul, adică din averea casei Beurs. Se nasc, așadar, „acțiunile". Peste cîțiva ani, „bursa" din Amsterdam, o nouă asociație de negustori, geloasă pe succesele lui Beurs, procedează la întemeierea juridică a bursei de acțiuni. Tot la Amsterdam, dar abia din anul 1608, se înregistrează primele „cotațiuni" bursiere legale, pentru vînzarea și cumpărarea acțiunilor faimoasei „Companii olandeze a Indiilor".

Bursa de mărfuri

Din cele două tipuri principale de burse, bursa de mărfuri merită a fi situată pe primul rang, datorită faptului că de la nașterea ei, și mai cu seamă în secolul al 19-lea, în condițiile uriașei expansiuni a schimburilor comerciale internaționale, bursa de mărfuri a funcționat ca un element coordonator și echilibrant între cerere și ofertă.

Cele mai vestite burse moderne de mărfuri, au luat ființă la Londra, în 1571, pentru mărfuri generale, la Petersburg în 1703, din ordinul lui Petru I, pentru comerțul cu blănuri, la Hamburg, la Bordeaux... De pe la jumătatea secolului al 19-lea, înființarea burselor devine o adevărată epidemie. În 1859 se inaugurează prima bursă americană, la Chicago, care cu timpul avea să devina cea mai mare bursă din lume pentru comerțul de carne. Dezvoltarea vertiginoasă a transporturilor face să se înființeze bursa după bursa, în regiunile producătoare de materii prime. În 1882 se naște și bursa de la București, datorită, în primul rînd, interesului pe care îl stîrneau pentru capitalurile străine exploatările petroliere din țara noastră.

La început, bursele de mărfuri au luat naștere în apropierea locurilor de producție sau de extracție a materiilor prime. Cu timpul, însă, centrele de greutate bursieră s-au deplasat către sediile cumpărătorilor și azi nu se mai mira nimeni că prețul mondial al cafelei se stabilește la Londra, iar loturile principale de cafea din Madagascar, Camerun și Coasta de Fildeș, se vînd și se cumpără la bursa de la Marsilia. Cauciucul se mai negociază la bursa lui tradițională de la Singapore, dar aceasta a devenit un fel de sucursală a principalei burse de cauciuc natural și artificial, care este la Londra. Bursa de cacao s-a născut, de mult, pe cheiul parfumat de la Bahia și peste cîtva timp i s-a ivit o rivală, pe țărmul de vizavi al Atlanticului, la Accra. Acestea au existat pe vremea cînd piața aparținea capitalului colonialist, investit în regiunile producătoare. Mai tîrziu, cele mai mari tranzacții de cacao s-au încheiat la Amsterdam, iar astăzi prioritatea o are bursa din New York, urmată de aproape de bursele din Paris și din Londra. Piperul poate fi îmbarcat, oricînd, pe coasta de răsărit a Indiei, la Malabar, însă calitatea lui standard și prețul lui mondial se stabilesc la bursa din New York, pentru că acestea sînt meandrele sistemului de economie capitalistă și acesta este rolul mecanismului-resort pe care-l joacă bursa.

Bursele de mărfuri — în cadrul sistemului capitalist — asigură o anumită calitate-standard a mărfurilor. Unele prețuri stabilite prin mijlocirea burselor pot fi luate drept o medie momentană între cerere și ofertă, pentru cea mai mare parte a mărfurilor „fungibile", adică acelea destinate dispariției prin consum și care pot fi înlocuite, într-un termen previzibil, prin altele de același fel. Nici o investiție nu vine la bursele de mărfuri. Nu sînt negociate mașinile, instalațiile industriale, construcțiile. Nu sînt negociate serviciile, sursele de energie, mijloacele de comunicații. Să fie aceasta o neglijență a burselor de mărfuri? Nu. Este, mai degrabă, o subtilă manevră de repartizare a funcțiunilor. Investițiile sînt de resortul celeilalte surori: bursa de acțiuni, unde mărfurile nu mai apar ca atare, ci deghizate în societăți anonime.

Bursa de acțiuni

La bursele de mărfuri nu este deloc neglijabilă posibilitatea speculațiilor, ba este chiar organizată, printr-o serie complicată de dispoziții ale „tranzacțiilor pe termen". Dar, marele cîmp de bătaie al speculei financiare este „bursa de acțiuni". Rațiunea acestei burse este „racolarea", adică atragerea capitalului mărunt către marile afaceri. Pentru a ajunge la acest rezultat, procedeul tehnic este divizarea fondului comercial al unei întreprinderi în „acțiuni", adică în hîrtii de valoare, tipărite, stampilate și semnate de conducerea întreprinderii respective, prin care se afirmă cumpărătorului unei astfel de acțiuni că el deține o parte din averea întreprinderii. Pentru ca aceste acțiuni să fie negociabile la bursă, se cere o anumită vechime a societății,

→

INDICELE DOW-JONES

Informațiile despre situația de la bursa din New York au semnalat, în unele zile din luna iunie, scăderi de 8—13 **puncte** conform **Indicelui Dow-Jones.**

Acest indice este o formulă statistică de apreciere globală a prețurilor la care se vînd și se cumpără acțiunile cotate în bursa de pe Wall Street. Metoda de calcul a fost lansată, în 1889, de ziaristul american Henry Charles Dow, întemeietorul ziarului financiar **Wall Street Journal** și ameliorată, mai tîrziu, de un asociat al său, expertul financiar Jones.

„Punctajul" bursei, conform indicelui Dow-Jones se obține prin calcularea zilnică a prețului mediu rezultat din tranzacțiile unui număr de 30 acțiuni industriale, 20 de acțiuni ale societăților de transporturi feroviare și 15 acțiuni ale unor întreprinderi prestatoare de servicii. În felul acesta se obține o imagine de ansamblu a situației din bursă, cu o aproximație acceptabilă. Avînd o tradiție îndelungată și bine stabilită, indicele Dow-Jones este cel mai des citat pentru a se arăta modul cum evoluează cursurile.

Bursa din New York publică și un indice oficial, bazat pe statistica integrală a cursurilor și acțiunilor. Acesta este, firește, complet și exact, dar greu de urmărit. De altfel, concluziile lui generale nu se deosebesc de cele furnizate de indicele Dow-Jones.

Pentru uzul specialiștilor și al marilor trusturi, au fost lansate, mai recent, indicatoare complexe, care stabilesc valori medii pentru circa 500 de acțiuni, cum sînt Indicele Moody's Investors Service și Indicele Standard and Poor's Corp. Acestea folosesc calculatoare electronice și emisiuni speciale de televiziune, dar nici ele nu reușesc să dea altă imagine globală a situației de la bursă decît aceea prezentată zilnic de „Dow-Jones" în paginile lui **Wall Street Journal.**

Bursa din Bordeaux (după o gravură din 1821)

controlul ultimelor ei bilanțuri și diverse formalități juridice. Din momentul cînd sînt înscrise pe lista de valori negociabile, acțiunile își încep cariera, de obicei foarte sinuoasă. Ele pot fi căutate de cumpărători și, prin urmare, prețul lor se va ridica, față de cel inițial stabilit de societate, sau pot să nu se bucure de încredere și atunci valoarea lor scade, sub prețul inițial. Principalul mecanism al bursei de valori stă în aceste oscilații ale prețului acțiunilor. În zilele noastre, sînt „cotate" un număr imens de acțiuni, emise de zeci de mii de societăți anonime. Se observă, însă, tendința accelerată de concentrare. Marile societăți anonime urmăresc să acapareze fondurile comerciale ale întreprinderilor mai mici, să lichideze concurența și să prezinte micului capital privat, și micilor economii acțiuni foarte atrăgătoare, vîndute la cursuri din ce în ce mai ridicate, prin efectul reputației de „rentabilitate fermă". Acestor acțiuni li se face, azi, o reclamă intensă, prin mijlocirea agenților de bursă, care știu să speculeze subtil „renta riscului", reprezentată de jocul „à la hausse" și „à la baisse" diferențele între creșterea și scăderea prețului).

La bursele de acțiuni nu mai apar nici un fel de mărfuri. Nu apar nici documente suficient de sigure, privitoare la averea societăților care-și pun acțiunile în vînzare. Operațiile de bursă antrenează zilnic sute de milioane de dolari, dar în totalitatea lor ele pot fi considerate operațiuni abstracte, realizate din convingerea subiectivă că acțiunile reprezintă o avere concretă și rentabilă. Oscilațiile „cotelor" pornesc de la speranța unui număr de cumpărători că se vor îmbogăți și de la dezamăgirea unui număr de vînzători, care se tem că-și vor vedea economiile pierdute. Între optimism și pesimism, cîțiva „rechini", sprijiniți de capitaluri bancare și de complicitatea discretă a consiliilor de administrație, cumpără și vînd cu sistemul „credit-termen" și speculează la fiecare diferență de curs, înghițind micile economii și lăsînd doar cîtorva naivi iluzia că s-au îmbogățit fără să știe cum. „Rechinii" nu sînt nici ei la adăpost de capriciile dramatice ale bursei de valori. Despre bursa din New York, de pildă, se spune că naște în fiecare zi un milionar, în locul altuia care se sinucide, ruinat.

Totuși, rolul bursei de acțiuni nu se limitează la speculații. În mod obiectiv bursa este un barometru care arată starea „atmosferei" financiare, ori, mai exact, un seismograf de înaltă sensibilitate ale cărui vibrații redau, cu fidelitate, dificultățile și instabilitatea economiei capitaliste.

Toate crizele economice ale capitalismului au trecut pe la bursă. În special economia americană și-a marcat crizele prin „crahuri" la bursă. Într-adevăr, după fiecare perioadă de evoluție lentă crizele americane s-au manifestat prin catastrofe bursiere, declanșate în două-trei zile, timp suficient pentru a provoca mii de falimente, sute de sinucideri, pulverizarea unor averi de milioane de dolari.

Crahurile sînt relativ frecvente în economia capitalistă, iar una din funcțiile cele mai importante ale burselor este aceea de a restabili încrederea, după astfel de prăbușiri. Acțiunile vechi, demonetizate, sînt înlocuite, treptat, cu altele noi, se schimbă numele societăților, consiliile de administrație își schimbă fotoliile și jocul de bursă, la început timid, apoi din ce în ce mai îndrăzneț, începe din nou să absoarbă micile economii.

În asemenea condiții nu este de mirare că bursele de acțiuni au fost terenul preferat al celor mai mari escroci. Procedura complicată și, prin urmare, ușor de eludat a regulamentelor de bursă a înlesnit, mai

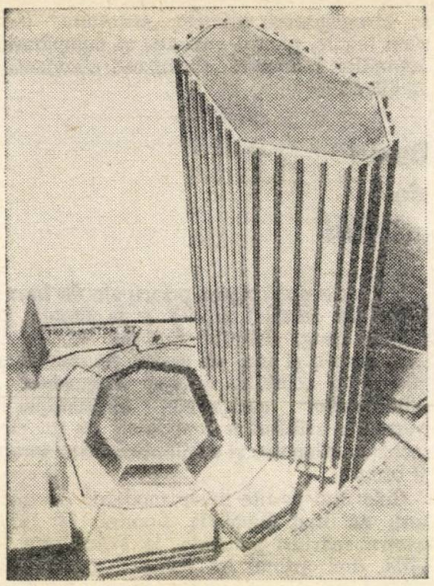

Proiectul viitorului sediu al bursei din Londra

ales cu complicitatea oamenilor politici și a presei capitaliste, afaceri veroase de proporții enorme. Una dintre cele mai mari escrocherii de bursă, rămasă legendară, a fost afacerea Canalului Panama. Francezul Ferdinand Lesseps, diplomat de carieră dar și... antreprenor, din inițiativa căruia a fost străpuns Canalul de Suez, a avut mai tîrziu ideea tăierii istmului de Panama, pentru unirea marilor oceane. Fondurile necesare acestei întreprinderi gigantice nu au putut fi avansate de nici unul din guvernele anului 1881, cînd au început săpăturile. Atunci, Lesseps a recurs la panaceul tuturor afacerilor din acel timp : bursa. El a înființat o societate anonimă a Canalului Panama, a tipărit acțiuni și le-a lansat pe piață. Începuse tocmai o „epocă de aur" a rentierilor. Milioane de oameni trăiau cu iluzia îmbogățirilor miraculoase. Acțiunile Panama se smulgeau, literalmente, din mîini. Cursul lor creștea de la o zi la alta, în timp ce lucrările canalului stagnau, iar capitalurile investite se iroseau. Lesseps, constrîns de lipsa de bani, ar fi vrut să închidă șantierele, dar un om de afaceri i-a prezentat o soluție : să emită noi acțiuni, chiar dacă ele nu aveau, propriu vorbind, o acoperire serioasă. După ce i-a reușit prima operație, Lesseps nu s-a mai putut opri. El a emis milioane de acțiuni, a căror valoare era, practic, nulă. Dar nici capitalurile astfel adunate n-au fost de ajuns pentru a salva societatea Canalului Panama. Într-o bună zi, lucrările au încetat definitiv și întreprinderea a anunțat starea de faliment. A fost una din cele mai negre zile din istoria bursei mondiale, a cărei amintire nu s-a șters nici pînă azi. Cu toate acestea, goana după mirajul acțiunilor a continuat. Între cele două războaie mondiale, escrocheriile de bursă au devenit o adevărată modă. Unul din cei mai mari „oameni de afaceri" ai epocii, suedezul Ivor Krueger, „regele chibriturilor", — pe care Ilya Ehrenburg l-a luat ca model în romanul „Europa, societate anonimă" și al cărui nume a fost rostit — pe acea vreme — de nenumărate ori în parlamentul de la București, în legătură cu „concesiile" și „antreprizele" pe care le propunea — și-a terminat cariera aruncîndu-se din avionul propriu, aflat în zbor, în ziua cînd la toate bursele europene s-a aflat că acțiunile lui nu valorau nimic.

În Franța, mulți rentieri și-au trăit lichidarea visurilor de bogăție, odată cu falimentul scandalos al societăților lui Stavitsky, escroc abil, rafinat, care pentru a-și plasa acțiunile fictive recurgea la patronajul oamenilor politici, corupea înalți funcționari și avea, la Paris, unul din „saloanele" cele mai frecventate. Chiar în zilele noastre, scandalurile de bursă fac mari ravagii în lumea capitalurilor private. În Statele Unite ale Americii nu s-a stins, încă, ecoul stîrnit de afacerea „uleiului de salată". Cu ajutorul unor rezervoare intercomunicante, prin care plimba, după nevoie, puțina cantitate de ulei pe care o avea, un escroc a reușit să vîndă, la severa bursă de la New York, acțiuni fictive în valoare de cincizeci de milioane de dolari...

Însuși faptul că asemenea afaceri sînt posibile demonstrează viciile intime ale sistemului burselor pe acțiuni. Destinate să amăgească pe mărunții posesori de economii, să le întrețină credulitatea și să alimenteze, astfel, fondurile lichide ale marilor afaceri, bursele își fac, cu punctualitate, funcția lor de mijlocitoare oficiale, în economia capitalistă.

Bineînțeles că o funcție atît de rentabilă nu putea să nu ia forme din ce în ce mai actuale. La unele burse mari se lucrează, acum, cu ajutorul unor instalații proprii de televiziune, care transmit, simultan, cotările, în toate locurile unde se urmărește evoluția lor, spre a se interveni prompt, în cazul cînd ar fi contrariate socotelile marelui capital. Un inventator francez și-a consacrat 10 ani pentru a construi un aparat electronic capabil să prezică evoluția cursurilor în bursă. Aparatul face uz, firește, de statistica matematică, de calculul probabilităților, de cibernetică și de tot bagajul practic și abstract care intră în calculatoarele moderne. Cu ajutorul lor, se poate ști cum vor evolua cursurile, în mod global. Dar această însumare se face, totuși, din diferențe în plus sau în minus practic imprevizibile, determinate nu de adevărul matematic al unor mașini indiferente, ci de pofta de cîștig, care se strecoară, printre statistici, legată la ochi.

Numai așa se pot explica, de exemplu, tendințele cele mai noi, din activitatea bursieră, față de care unii economiști din țările occidentale dau semne de perplexitate. La bursa din Londra au început să fie cotate, din toamna anului trecut, acțiunile cele mai neașteptate : ale societății Northern Songs, înființată de doi din cei patru cîntăreți Beatles, pentru a exploata... cîntecele lor, iar la Paris se pregătește, cu orchestrația respectivă de publicitate, cotarea la bursă a șansonetelor lui Aznavour.

De curînd, la bursa din New York a apărut și Cosmosul pe tabla de cotațiuni. Firmele americane producătoare de sateliți artificiali pentru telecomunicații au înființat un concern intitulat Comsat, care va comercializa, cu sprijinul lui „Maman Bell", (cum este numită uriașa societate International Bell Telephone and Telegraph Company) sateliții de telecomunicații lansați de la Cape Kennedy. Acțiunile acestui concern fac astăzi „săgeată" la bursă, adică înregistrează cea mai rapidă creștere a cursurilor.

Nici aceasta nu este cea mai surprinzătoare dintre achizițiile bursei moderne. În Franța, în Belgia, în Anglia se discută, în modul cel mai serios, posibilitatea ca loturile agricole arendabile să fie transformate în societăți anonime, iar agricultorii să devină... acționari. Dificultăți pare a ridica numai compoziția viitoarelor consilii de administrație.

Fidelă rațiunii sale de a fi, funcției sale de resort central și de rețea nervoasă, bursa mondială capitalistă trăiește, astfel, toate iluziile sistemului și toate crizele sale.

M. GRIGORESCU

Izvoare și tradiții

A ieșit de sub tipar o primă lucrare *) despre evoluția acțiunilor și instituțiilor diplomatice de la noi începînd din primii ani ai Moldovei, Țării Românești și Transilvaniei și pînă la Unirea ce avea să impună în politica europeană o nouă entitate și o nouă realitate : România. Este un compendiu — realizat cu un apreciabil simț al sintezei istorice și totodată oferind o bogăție de informație științifică — în care accentul principal cade asupra a două momente : anul revoluționar 1848 și formarea statului național român.

■

Contopindu-se în bună măsură cu însăși istoria poporului român, diplomația statelor feudale de pe teritoriul țării noastre poate fi recunoscută în relațiile multilaterale — politice, economice, de înrudire între familiile domnitoare — întreținute încă în secolul al X-lea cu statul morav, țaratul bulgar, Imperiul Bizantin, marele cnezat al Kievului. Cîteva secole mai tîrziu se poate vorbi despre intense legături diplomatice pe care domnitorii Moldovei, ai Țării Românești și principii Transilvaniei le cultivau cu numeroase capitale europene — Constantinopol, Moscova, Budapesta, Viena, Kiev, Cracovia, Roma, Veneția etc.

Istoria diplomației feudale românești a cunoscut două faze distincte : o primă fază, în care diplomația din statele românești s-a putut afirma ca o activitate independentă, fază care corespunde feudalismului dezvoltat (sec. XIV—XVI), luptei pentru centralizarea statului și luptei antiotomane, și o a doua fază, în care în urma statornicirii unui regim de vasalitate față de turci, de pe la mijlocul secolului al XVI-lea și pînă în primele decenii ale secolului al XIX-lea, diplomația nu s-a mai putut afirma de sine stătător decît în secret, iar fățiș ea s-a transformat într-un instrument supus autorității despotice a Porții otomane. Este însă caracteristic faptul că în pofida condițiilor vitrege create de dominația otomană, instituțiile diplomatice românești au fost menținute și chiar dezvoltate, ele avînd neîndoielnic un rol remarcabil în istoria diplomației sud-estului Europei.

Caracterul neîntrerupt al activităților diplomatice, chiar și în condițiile dominației otomane, a fost întotdeauna subordonat obiectivului fundamental pe care diplomația îl urmărea în contextul luptei generale a poporului român : conservarea autonomiei și pregătirea eliberării din vasalitate.

Statele românești au știut nu rareori să ducă o acțiune diplomatică la nivel european, care a ajutat inițial păstrarea ființei lor de sine stătătoare, iar apoi le-a apărat de aservirea față de Poartă. Ele au dus o politică externă activă, îndeosebi sub conducerea acelor domnitori care erau hotărîți apărători ai independenței, politică ce se încadra în activitatea diplomatică generală a vremii.

Situarea statelor românești în imediata apropiere a Imperiului Otoman făcea din ele primul bastion în calea înaintării sultanilor, și este stabilit istoricește faptul că existența statelor românești a frînat această înaintare, ocrotind, într-o mare măsură, restul continentului.

A fost o diplomație activă, cu nimic mai prejos de nivelul diplomației europene, deși ea a acționat în împrejurări cu mult mai neprielnice față de cele ale diplomației majorității statelor continentului. De altfel, pe plan european, Principatele au reprezentat din punct de vedere diplomatic una din principalele zone de pătrundere și de contact între Europa occidentală și centrală, Europa răsăriteană, Peninsula Balcanică și Asia Mică.

Asemenea considerente, subliniate și ilustrate cît se poate de judicios în lucrare, ne amintesc aprecierea pe care Nicolae Bălcescu o dădea hatihumaiunului apocrif din 1393 al lui Baiazid către Mircea cel Bătrîn, act ce consemna, o dată cu dîrzenia apărării ființei țării, reușita diplomatică a voievodului muntean. „Acest tractat prin care țara își păstrează dreptul d'a se guverna cu legile sale, dreptul d'a face război sau pace, dreptul de a-și alege pe capul nației, îndatorîndu-se numai la un ușor tribut — menționează Bălcescu — nu poate fi privit, după dreptul gintelor (neamurilor) altfel decît ca un tractat de protecție..."

Cronica diplomației românești din acele veacuri fixează în memoria poporului o întreagă pleiadă de domnitori care au stat cu neclintit devotament la cîrma treburilor Țărilor Române : Mircea cel Bătrîn, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare (ale căror inițiative diplomatice au fost evocate în paginile revistei *LUMEA)*, Mihai Viteazu. Cu îndreptățit omagiu, Nicolae Iorga sublinia eminentele calități diplomatice ale lui Ștefan, scriind că „(...)Deși aceste dintîi încercări ale unei diplomații moldovenești pline de răspundere nu reușiră (...) față de contemporanii săi din creștinătate, el a fost nesfîrșit de superior". Aceleași aprecieri învederînd recunoașterea meritelor diplomatice, de astă dată ale lui Mihai Viteazu, în slujba realizării ideii unității naționale, le întîlnim la Bălcescu : „Viteazul prinț primi acea pace (1595 — n.n.) care îi era trebuincioasă, căci acum planurile sale se măriseră și el lucra la crearea naționalității românești, la unirea tuturor românilor într-un stat politic".

■

Activitatea diplomatică a statelor românești din timpul orînduirii feudale a premers activității diplomatice unitare românești, care a apărut și s-a dezvoltat în perioada de ascensiune a burgheziei, aceea a revoluției burghezo-democratice de la 1848 și a formării și organizării statului național, și a ajutat la dobîndirea unității și independenței României. Revoluția burghezo-democratică a dat un nou sens activității diplomatice române. De aceea, deși înfrîntă, revoluția burghezo-democratică de la 1848 a deschis Țării Românești și Moldovei cît și Transilvaniei noi perspective pe planul politicii externe, care a fost subordonată, în linii generale, sarcinii înfăptuirii unității naționale și independenței poporului român.

De fapt, în cursul revoluției a luat naștere diplomația românească modernă, care avea în vedere în acțiunile ei întreg poporul român.

Prefigurată din acest punct de vedere încă de răscoala lui Tudor Vladimirescu, revoluția de la 1848 a stabilit tiparele unei noi diplomații. Ea este dovedită de înființarea în embrion a unui adevărat aparat diplomatic (departamentul Postelniciei transformîndu-se în minister de externe), precum și de orientarea cu un conținut general revoluționar imprimată în lunile guvernului provizoriu și mai ales în etapa post-revoluționară de către Nicolae Bălcescu, creierul și inima acestei noi diplomații. Activitatea diplomatică a guvernului provizoriu se concentra pe direcția promovării în rîndul guvernelor străine a opiniei publice europene și a cercurilor revoluționare a țelurilor urmărite de patrioții români în scopul deter-

→

*) Dan Berindei : **Începuturile diplomației românești moderne** — Editura politică, 1965

minării unui sprijin politic-diplomatic și chiar militar de peste hotare. Acestei activități de o rară tenacitate și relativ vastă îi era asociată o largă campanie de presă, atît în cele trei țări românești cît și în străinătate.

Din primele zile ale instaurării regimului revoluționar, pentru a obține consolidarea acestuia pe plan extern și pentru a pregăti recunoașterea în viitor a independenței țării, conducerea revoluției a acreditat în afara hotarelor trimiși diplomatici. Între aceștia s-au numărat Ion Ghica la Constantinopol, A. G. Golescu Negru la Paris și Viena, Ioan Maiorescu la Frankfurt.

În condițiile caracterului contrarevoluționar al regimului restatornicit după înfrîngerea revoluției, deși inevitabil asupra politicii externe a țărilor române stăruia o pecete a activității anterioare, adevărata continuatoare a diplomației revoluției burghezo-democratice din 1848 a fost emigrația revoluționară română. Răspîndiți în toate direcțiile pînă la Viena, Triest, Frankfurt, Paris, Londra, Constantinopol și Brusa, exilații au depus o neobosită activitate pentru a crea și a menține un curent de opinie favorabil cauzei românești. *) Despre ei Mihail Kogălniceanu avea să scrie în 1853 : „În același timp, o mînă de Români se fac pelerinii și apostolii naționalității lor. Ei străbat în oficinile presei și în cabinetele diplomaților ; glasul lor ajunge pînă la tronurile monarhilor... Energia și elocvența lor devine stăpîna opiniei publice : și România este copilul de predilecțiune al Europei".

Urmărind fluxul și refluxul evenimentelor de după 1848, Dan Berindei refăce o imagine cuprinzătoare a susținutelor eforturi diplomatice care au premers și succedat actul Unirii. Șirul conferințelor internaționale de la Paris și Constantinopol care s-au ocupat în amănunt de laturile internaționale ale Unirii, insistenta activitate a reprezentanților pe plan diplomatic ai Partidei Naționale din Moldova și Țara Românească (și în special a lui Vasile Alecsandri) îndeosebi pe lîngă cele 7 puteri sub ale căror garanții se găseau Principatele după războiul Crimeei (Franța, Anglia, Turcia, Sardinia, Austria, Prusia, Rusia), preocupările manifestate în Adunările ad-hoc pentru apărarea drepturilor internaționale ale viitorului stat, perspectiva înfăptuirii unității tuturor provinciilor române, sînt tot atîtea momente semnificative evocate în lucrare. După îndoita alegere de la 5 și 24 ianuarie 1859 a lui Alexandru Ioan Cuza se poate vorbi de o diplomație românească unitară, oficială, politica externă a Principatelor căpătînd un caracter comun.

Problema care s-a impus cu deosebită acuitate tinerei diplomații românești a fost apărarea desăvîrșirii Unirii pe plan politic și administrativ.

Sumedenie de fapte și acțiuni desfășurate timp de trei ani demonstrează că realizarea Unirii depline pe plan politic și administrativ a reprezentat, neîndoielnic, un succes deosebit de important al tinerei diplomații românești, care s-a sprijinit pe lupta întregului popor. Între caracteristicile directoare prin care tînăra diplomație românească slujea idealul dobîndirii independenței depline se includ de asemenea manifestări ca încheierea primelor convenții directe cu statele străine fără intermediul Porții otomane si limitarea în mare măsură a jurisdicției consulare. Tot capitolului de început al diplomației românești îi revine organizarea de strînse legături cu emigrația revoluționară maghiară și cu cea polonă, precum și cu luptătorii pentru eliberarea Peninsulei Balcanice.

Cr. POPIȘTEANU

*) Intensele eforturi depuse de acești revoluționari au fost în mai multe rînduri citate de Karl Marx, care a folosit atît lucrări și articole scrise de N. Bălcescu cît și informări trimise de emigrația română, iar după unele izvoare citate în lucrare, a avut chiar și o întrevedere cu un reprezentant al acesteia.

„PROBLEMELE AGRARE ALE BIRMANIEI INDEPENDENTE"

Publicistul sovietic G. I. Klimko a trăit timp îndelungat în Birmania, timp pe care l-a folosit, în bună parte, pentru a strînge un bogat material documentar precum și observații personale privind viața social-economică a acestei țări. Lucrarea „Problemele agrare ale Birmaniei independente", apărută în 1964 la Moscova, sub auspiciile Institutului popoarelor Asiei, tratează pe larg una din cele mai complicate probleme economice din istoria birmană — problema agrară.

Stat feudal, Birmania a fost transformată în posesiune engleză în urma războaielor coloniale din 1824—1826, 1852 și 1885—1886. La scurt timp țara a devenit producătoare de mărfuri alimentare și materii prime necesare metropolei. Spre sfîrșitul deceniului al treilea al secolului nostru, Birmania ocupa primul loc în lume în ceea ce privește exportul de orez, locul doi în ceea ce privește producția de wolfram și locul opt în producția de cositor, produse care luau drumul Angliei pe prețuri de nimic.

Sprijinindu-se pe moșieri, autoritățile coloniale împiedicau transformarea economiei de tip feudal în economie capitalistă. În mod artificial, au fost menținute relațiile de producție feudale, marea proprietate moșierească asupra pămîntului. După unele calcule ale autorilor birmani, înaintea celui de-al doilea război mondial moșierii stăpîneau mai bine de jumătate din suprafața arabilă a țării. În 1931, din 4,3 milioane de oameni care reprezentau populația ocupată în agricultura birmană, 1,5 milioane (35 la sută) erau muncitorii agricoli. În ajunul proclamării independenței (1947), între gospodăriile țărănești care dispuneau de pămînt, cele care aveau mai puțin de 5 acri reprezentau 72,4 la sută în Birmania Inferioară și 23,9 la sută în Birmania Superioară.

Concentrarea pămînturilor în mîinile moșierilor autohtoni și străini, pe de o parte, lipsa de pămînt a maselor țărănești și pauperizarea acestora, pe de altă parte, au fost trăsături caracteristice principale ale structurii agrare a satului în Birmania colonială. „Țăranul sărăcit — scrie G. I. Klimko — nu putea să iasă înafara producției agricole din cauza frînării dezvoltării industriale a țării de către colonialiștii englezi. Țăranul cu pămînt puțin sau fără de pămînt a căzut jertfă celei mai crunte exploatări coloniale imperialiste, care se împletea cu exploatarea moșierilor și cămătarilor autohtoni".

Această stare de lucruri condiționa un nivel tehnic foarte scăzut al agriculturii. Cele mai răspîndite unelte erau săpăliga și plugul de lemn.

În încheierea acestei prime părți a lucrării, autorul conchide că „singura cale pentru a ridica producția agricolă, ca și întreaga economie a Birmaniei, pentru a îmbunătăți viața poporului birman o constituia calea cuceririi independenței țării și a înfăptuirii unor transformări radicale social-economice în interesul maselor".

■

Lupta maselor țărănești din Birmania a cunoscut o deosebită amploare după terminarea celui de-al doilea război mondial. În iulie 1948 a fost creată „Uniunea Țărănească a Întregii Birmanii", care a intrat în Uniunea Antifascistă a Libertății Populare (U.A.L.P.). Avîntul mișcării țărănești a forțat U.A.L.P. (care în ianuarie 1948 ajunge la putere) să adopte în octombrie 1948 „Legea cu privire la naționalizarea pămînturilor".

Această lege, de ale cărei prevederi autorul lucrării se ocupă pe larg, nu a fost tradusă în realitate. Faptul că guvernul birman nu a aplicat legea din 1948, elaborată și adoptată de către el, se explică prin aceea că moșierimea opunea o împotrivire înverșunată, atît în guvern, cît și în organele locale, unde influența acesteia era precumpănitoare.

În septembrie 1953, sub presiunea maselor țărănești a fost adoptată o nouă lege cu privire la reforma agrară. Aceasta prevedea luarea prin răscumpărare a unei părți a pămînturilor moșierești și darea ei în proprietatea țăranilor cu pămînt puțin și a muncitorilor agricoli.

Dar nici adoptarea acestei legi nu a pus capăt tergiversării luării pămînturilor de la moșieri. Astfel, între 1953—1956, au fost răscumpărate numai 1,058 milioane acri în locul celor 10 milioane acri de

pămînt, prevăzuți pentru perioada respectivă. Aplicarea reformei a încetat complet în 1959.

În concluzie, autorul arată că : „În mod practic reforma nu a atins statele naționale autonome, iar în Birmania propriu-zisă ea a fost aplicată numai în 18 la sută din totalul satelor. Moșierilor li s-a luat numai 8 la sută din pămînturi. Cu alte cuvinte nu a fost lichidată nici chiar marea proprietate moșierească, iar masele principale ale țărănimii continuau să fie lipsite de pămînt. Masele de țărani săraci și muncitorii agricoli au primit o cantitate infimă de pămînt. De pe urma reformei agrare au cîștigat țăranii înstăriți și micii moșieri".

■

În ultima parte a lucrării sale G. I. Klimko se referă la măsurile Consiliului Revoluționar Birman venit la putere în martie 1962. De asemenea, sînt amintite pasajele care se ocupă de agricultură din „Calea Birmaniei spre socialism" — program adoptat de guvern în aprilie 1962. Autorul apreciază în mod pozitiv măsurile adoptate de Consiliul Revoluționar : formarea Comitetului Central pentru planificarea revoluției agrare și cooperativizare, legea din martie 1963 cu privire la arendarea pămînturilor, anularea unor datorii ale țăranilor, acordarea creditelor de stat țăranilor, trecerea în mîinile statului a operației de cumpărare a produselor agricole principale de la țărani, înzestrarea agriculturii cu inventarul necesar, măsurile în vederea sprijinirii cooperativizării și lărgirii suprafețelor arabile și altele.

Comitetul Central pentru planificarea revoluției agrare și cooperativizare are ca sarcini principale pregătirea reformei agrare și împroprietărirea țăranilor, pregătirea și înfăptuirea proiectelor privind dezvoltarea economică a regiunilor rurale, elaborarea planurilor de aplicare a celor mai moderne metode agrotehnice și de asemenea elaborarea și înfăptuirea planurilor dezvoltării zootehniei. Comitetul a trecut la elaborarea și, parțial, la înfăptuirea acestor planuri.

După 1963, statul a anulat unele datorii provenite din împrumuturile acordate țăranilor, a interzis alungarea țăranilor de pe pămînturi pentru neplata datoriilor, a desființat complet arenda.

Pe linia înfăptuirii reformei agrare, potrivit știrilor apărute în presa birmană, o suprafață de peste 7 milioane de acri de pămînt cultivabil, care a aparținut moșierilor, a fost dată în stăpînire foștilor arendași.

În scopul dezvoltării rapide a producției agricole și a îmbunătățirii situației țărănimii, Consiliul Revoluționar a alocat sume tot mai mari pentru creditele agricole. În cursul anului bugetar 1962—1963, valoarea totală a creditelor a crescut la o sumă ce depășește de opt ori creditele anuale acordate pînă la venirea la putere a Consiliului Revoluționar. Pentru prima dată aceste credite au devenit accesibile muncitorilor agricoli.

Toate aceste măsuri au ca scop îmbunătățirea situației agriculturii și a maselor țărănești.

T. NEGULESCU

PUNCTE DE VEDERE

Newsweek

NEW YORK

■

S.U.A ȘI RESTUL LUMII

ARE într-adevăr importanță care este părerea altor popoare și guverne despre ceea ce întreprindem în Asia de sud-est și în Republica Dominicană ? Sînt foarte mulți cei ce afirmă că singurul lucru cu adevărat important este că noi trebuie să acționăm cu hotărîre și să nu permitem nimănui să pună la îndoială puterea și hotărîrea noastră de a promova interesele naționale ale Americii, așa cum le înțelegem și le formulăm noi. După aceștia, a asculta și a acorda atenție părerilor străinilor, permițînd ca linia noastră de acțiune să fie influențată atunci cînd ei nu sînt de acord cu noi, înseamnă a fi slabi și nesiguri de noi înșine. Atitudinea justă față de politica externă ar fi de a nu ține seama de părerile străinilor și de a avea încredere deplină în propria noastră apreciere.

Există, fără îndoială, ceva îmbucurător în această stare de spirit, și, în ce mă privește, o prefer opusului ei. Totuși, am certitudinea că am mers atît de departe cu nepăsarea și lipsa de considerație față de sentimentele și părerile străinilor încît aducem prejudicii serioase chiar intereselor naționale ale Americii, pe care afirmăm că le slujim.

În ultimele șapte luni am fost de două ori în Europa ; în această perioadă a avut loc o scădere spectaculoasă a respectului față de politica externă a Statelor Unite. Franța gaullistă este singurul din aliații noștri vest-europeni care își poate permite să adopte în mod deschis o atitudine critică. Dar nu ne putem face nici o iluzie despre aprobarea și sprijinul pe care-l obținem în mod oficial la Londra, Bonn și Roma. Aceasta deoarece aprobarea și sprijinul lor oficial nu înseamnă faptul că ar fi convinși de justețea politicii noastre, ci doar că se înclină în fața puterii noastre. În cercurile conducătoare ale guvernelor, în cercurile de afaceri, artistice și ziaristice se mărturisește în mod neoficial pierderea încrederii în rolul conducător al Americii.

Acest fenomen nu poate fi luat în glumă sau privit cu nepăsare. Consecințele îndoielii și dezaprobării de către Occident a politicii noastre externe în Vietnam și în Republica Dominicană fac ca sectoare importante ale opiniei publice europene, care s-au înstrăinat de Statele Unite, să se apropie de adversarii Statelor Unite și de cei care le critică. Aceasta nu înseamnă desigur că europenii mai rafinați ne etichetează folosind expresiile antiamericanilor din Asia și ale răsculaților africani, sau chiar ale vecinilor noștri bănuitori și dezamăgiți din emisfera americană. Dar ei nu ne iau apărarea și, deoarece dezaprobarea lor este evidentă și sprijinul lor este pur formal, ei împrumută de fapt influența lor antiamericanismului din acea lume.

Toate acestea constituie o evoluție foarte recentă, care a fost declanșată de extinderea războiului în Vietnam de către Johnson și de intervenția sa masivă în Republica Dominicană. Înainte de aceste două evenimente, alianța occidentală resimțea numai presiunile și întreaga încordare pe care o presupune sfîrșitul dependenței europene postbelice față de Statele Unite. Cele două intervenții întreprinse de Johnson au stîrnit printre aliații noștri din Europa occidentală neîncredere față de competența noastră de a exercita rolul conducător în afacerile externe. Este în curs o alunecare a terenului pe care a fost clădită alianța occidentală.

Consecințele acestei alunecări pot merge într-adevăr foarte departe dacă ne vom angaja într-un mare război terestru în Asia, întrucît vom lupta în acest război fără aliați europeni eficienți. Europenii vor fi și mai puțin dispuși decît sînt în prezent să respingă afirmația insistență a generalului de Gaulle că Europa nu se poate bizui pe Statele Unite.

Pe măsură ce sporește angajarea noastră în Asia, pe măsură ce pierderile fac ca angajamentele noastre să se extindă și mai mult, pe măsură ce trebuie să facem din ce în ce mai mult apel la rezervele noas-

→

La Seul, studenții au organizat noi și puternice demonstrații împotriva încheierii tratatului japono-sud-coreean

tre militare, pe măsură ce alternativa devine victorie sau înfrîngere, iar soluţiile de salvare a prestigiului sau de compromis devin şi mai imposibile, va fi tot mai evident că preocuparea noastră fundamentală este războiul din Asia. Aceasta înseamnă pentru europeni că noi nu putem şi nu vom fi în stare să jucăm un rol important în Europa. Vest-europenii, inclusiv vest-germanii, îşi vor îndrepta tot mai puţin privirile spre Statele Unite pentru exercitarea rolului conducător în vederea rezolvării problemelor europene şi se vor îndrepta din ce în ce mai mult spre o soluţionare pe care ei înşişi să o negocieze cu Uniunea Sovietică.

Walter LIPPMANN

Confuzie întreţinută

Toţi observatorii care au avut prilejul să se întîlnească recent cu conducători americani la nivel înalt relatează despre o aceeaşi impresie : a devenit foarte greu să se abordeze criza dominicană la modul concret. Îndată ce este atinsă această problemă, orice dialog veritabil este înecat de o avalanşă de amănunte şi de precizări cu privire la evacuarea civililor străini şi soarta înspăimîntătoare de la care i-au salvat puşcaşii marini americani. Se creează atunci impresia că orice insistenţe ar fi nepolitic oase. „Intervenţia" americană a avut un scop pur umanitar'. Despre rest „va aprecia istoria'' şi preşedintele Johnson are, ca să zicem aşa, altele pe cap.

Fără îndoială că din cauza aceasta întîrzie să apară Cartea Albă americană cu privire la evenimentele din Santo Domingo, document anunţat de multă vreme. Washingtonul preferă să amîne discutarea cauzelor şi efectelor rolului său în Republica Dominicană pînă cînd se va fi realizat acolo o stabilizare care, pentru moment, pare încă foarte precară.

În această confuzie, şi naturală şi întreţinută artificial, trebuie să acordăm o importanţă excepţională unui lung articol apărut în **Wall-Street Journal** sub semnătura unuia dintre cei mai buni comentatori ai săi Philippe Geylin. Sub titlul „În culise" acesta încearcă să desprindă ordinea cronologică şi logică a evenimentelor care au dus la intervenţia americană. Apare limpede la lectură că articolul cuprinde rezultatul unei anchete de mai multe săptămîni la faţa locului ca şi în oficiile din Washington şi efectuată doar cu grija de a stabili succesiunea faptelor dintr-un punct de vedere cît mai independent şi imparţial. **Wall-Street Journal** nu se află chiar în termenii cei mai buni cu preşedintele Johnson (unul dintre reporterii săi a primit recent premiul Pulitzer pentru cartea sa consacrată averii preşedintelui), dar ziarul nu este pe de altă parte suspectat de simpatii faţă de cei care la Washington sînt denumiţi „rebeli", indiferent unde s-ar afla ei.

Este greu de rezumat articolul acesta foarte dens, dar ceea ce apare evident este că mărturiile inedite obţinute de la sursă de autor, verificările efectuate, apropierile stabilite, nu mai lasă în picioare mare lucru din cea mai recentă — sau chiar din prima — versiune guvernamentală cu privire la felul în care s-au desfăşurat evenimentele. Una din concluziile articolului este că „preşedintele ar fi fost supus unor presiuni aproape irezistibile în favoarea unei debarcări, chiar dacă n-ar fi fost vieţi americane de protejat". Se spune că Administraţia ar fi fost obsedată la toate nivelurile de temerile că s-ar ivi o „a doua Cubă", că acest complex ar fi denaturat informaţiile trimise de la Santo Domingo şi într-o şi mai mare măsură aprecierile formulate la Washington.

Articolul confirmă impresia creată despre atitudinea Washingtonului : că a fost vorba de o acţiune putînd fi calificată drept în mod deliberat precipitată, de o confuzie generală, inspirată de sentimentul că nu trebuia prea multă delicateţe în executarea şi chiar în definirea de fiecare zi a unei politici în care manevrele mai mult sau mai puţin fericite înlocuiau „bîta" brutală de odinioară.

ALAIN CLEMENT

(După **Le Monde**)

Новое ВРЕМЯ

MOSCOVA

O MISIUNE ÎNDOIELNICĂ

ÎN ANGLIA şi în Statele Unite se face o mare zarvă în jurul hotărîrii iniţiate de primul ministru britanic de a trimite în „ţările interesate" o misiune a Commonwealthului pentru discutarea problemei vietnameze. Ziarul *New York Times* a calificat această hotărîre drept un „proiect dramatic" şi „o idee admirabilă". *Times* din Londra vrea să vadă în această iniţiativă o dovadă a faptului că „guvernul englez este în stare să gîndească şi să acţioneze de sine stătător în legătură cu Vietnamul".

Oare aşa stau lucrurile ? Oferă comunicatul privitor la crearea misiunii şi comentariile oficiale la comunicat vreun motiv pentru asemenea afirmaţii ? Desigur că nu. Deşi în legătură cu proiectata misiune Wilson s-au şi pronunţat şi scris mii de cuvinte, nu există nici un indiciu că guvernul englez ar intenţiona să înceteze de a mai fi la remorca Washingtonului. Nici un cuvînt despre agresiunea americană în Vietnam, nici un cuvînt despre necesitatea de a evacua din Vietnam trupele străine, de a pune capăt bombardamentelor teroriste asupra Republicii Democrate Vietnam !

Cum poate pretinde Londra rolul de mediator în problema vietnameză după ce s-a solidarizat de mult şi în întregime cu partea americană în acest conflict ? Politicienii laburişti sînt consternaţi că noua lor „misiune" este privită cu neîncredere şi suspiciuni chiar în multe ţări ale Commonwealthului. Dar vina este numai a lor. Sprijinind fără rezervă agresiunea Statelor Unite, ei singuri şi-au depreciat acţiunile de „intermediari cinstiţi". Nu degeaba reprezentanţii Kenyei, de pildă, au obiectat în general împotriva participării Marii Britanii la această misiune, întrucît nu este „imparţială".

Atenţia observatorilor este reţinută şi de faptul că iniţiativa Wilson este sprijinită de Statele Unite. În cercurile ziaristice se afirmă în general că această improvizare a primului ministru britanic a fost stabilită dinainte împreună cu preşedintele. Acest lucru poate fi uşor crezut, ştiindu-se cît de mare nevoie au acum atît unul cît şi celălalt de un gest spectaculos menit să abată atenţia opiniei publice de la acţiunile agresive ale imperialiştilor. În timp ce Pentagonul echipează alte şase batalioane pentru a le trimite în Vietnamul de sud, guvernul englez îşi fo mează misiunea...

Şeful guvernului laburist are motive speciale de a-şi afişa interesul faţă de problema vietnameză. În partidul laburist, inclusiv în rîndul membrilor parlamentului, se constată o mare nemulţumire faţă de politica de solidarizare cu agresiunea americană. Zilele acestea a devenit cunoscut că 80 de membri ai parlamentului i-au adresat lui Wilson o scrisoare cerîndu-i categoric să înceteze de-a mai sprijini agresiunea americană în Vietnam şi să „întreprindă de sine stătător o iniţiativă pentru a pune capăt acestei nesăbuinţe tragice". Pe cît se vede planul trimiterii misiunii Wilson reprezintă o încercare de a răspunde acestor cereri. Dar, aceasta nu este cîtuşi de puţin acţiunea pe care o aşteaptă opinia publică engleză.

După cum se ştie, guvernul laburist nutreşte de mult ideea acestei „misiuni" care nu obligă la nimic. Este suficient să amintim misiunea lamentabil eşuată a lui Gordon Walker. Elementul nou este acum numai tendinţa de a acţiona sub faţada Commonwealthului din care fac parte o serie de ţări din Asia şi Africa, într-adevăr dornice să se pună capăt agresiunii americane în Vietnam. În cadrul Commonwealthului există însă şi ţări ca Australia şi Noua Zeelandă care au trimis sau intenţionează să trimită trupe în războiul din Vietnamul de sud de partea imperialiştilor americani şi a complicilor lor din Saigon. Este puţin probabil ca acest lucru să contribuie la creşterea autorităţii misiunii îndoielnice inventată de politicienii englezi. Nu se va mira nimeni că această acţiune s-a născut moartă.

Peste 500 de muncitori bătrîni au demonstrat în faţa hotelului „Americana" din New York, unde se ţine congresul Asociaţiei medicilor, cerînd legiferarea ajutorului medical pentru bătrîni

O INIȚIATIVĂ PENTRU VIETNAM

Declarația Comitetului ad-hoc al universităților britanice

Declarația este semnată de 459 de profesori de la universitățile britanice. În fruntea listei figurează numele inițiatorilor declarației : șapte profesori de la Oxford, Școala de economie politică din Londra, Universitatea din Londra și Universitatea din Essex.

Poziția britanică

La 24 martie 1965, ministrul afacerilor externe, dl Michael Stewart, a declarat : „Marea Britanie sprijină pe de-a-ntregul acțiunea americană în Vietnam. Vreau să arăt clar că, după părerea noastră, în situația militară dată, forțele S.U.A. și ale Vietnamului de sud trebuie să atace Vietnamul de nord". Primul ministru a întărit această declarație în Camera Comunelor la 1 aprilie 1965, cînd a declarat că guvernul „a exprimat absolut clar sprijinul nostru față de poziția americană împotriva infiltrației comuniste în Vietnam".

Înainte de bombardamentele americane asupra Vietnamului de nord, dl Wilson susținea că conflictul este în esență un război civil. Schimbîndu-și poziția și angajînd guvernul britanic să sprijine pe deplin politica americană, el a acceptat la valoarea ei aparentă afirmația americană că Vietnamul de nord ar fi organizat o invazie în sud. Totuși, nici măcar dovezile prezentate de americani nu sprijină această afirmație. Cartea Albă a Departamentului de Stat declară că din Vietnamul de nord au intrat în Vietnamul de sud mari cantități de arme. Marile cantități menționate nu se ridică însă decît la 179 de arme, mai puțin de 2 la sută din totalul capturat în cursul perioadei respective. Cartea Albă dovedește tocmai ceea ce urmărea să ascundă : că aprecierea inițială a d-lui Wilson asupra conflictului ca fiind un război civil rămîne justă. Acceptarea necondiționată de către primul ministru a acțiunilor americane se bazează astfel pe o eroare tragică. Sîntem de părere că guvernul britanic nu-și poate permite să continue o asemenea politică.

Natura conflictului

Acest conflict tragic își are originea în încercările comune ale americanilor și sud-vietnamezilor de a zădărnici prevederile acordurilor de la Geneva, care stabilesc reunificarea Vietnamului pe baza unor alegeri libere organizate nu mai tîrziu de 1956. Motivul refuzului lor de a accepta acordurile de la Geneva este pe cît de vădit pe atît de condamnabil. Ei s-au temut de rezultatele unor alegeri. În Cartea sa „Mandat pentru o schimbare", președintele Eisenhower scria : „Nu am vorbit sau corespondat vreodată cu o persoană cunoscătoare a problemelor indochineze care să nu fie de acord că dacă s-ar fi organizat alegeri în cursul luptelor, poate 80 la sută din populație ar fi votat pentru comunistul Ho Și Min mai degrabă decît pentru șeful statului, Bao Dai".

În aceste împrejurări nu este surprinzător că regimul Ngo Dinh Diem, care a fost instaurat sub protecția americană, și-a început activitatea într-o atmosferă de agitație. Măsurile de represiune aplicate de guvern pentru a rămîne la putere au dus în cele din urmă la război civil.

S.U.A. au saturat Vietnamul de sud cu echipament militar de tot felul. Forțele americane aduc pe calea aerului trupe și materiale, aruncă napalm asupra populației civile în rîndurile căreia se află partizani, incendiază și pustiesc recolte și păduri. Ele au folosit de asemenea gaze paralizante. Într-un discurs rostit la 1 aprilie 1965, președintele Johnson a declarat că „americanii și asiaticii mor pentru o lume în care fiecare popor să-și poată alege propria lui cale de schimbare". Dar o intervenție pe o scară atît de masivă nu dă poporului o posibilitate de alegere. Ea îl lipsește de orice posibilitate de alegere.

Ce este de făcut

Guvernul maiestății sale trebuie să facă acum o încercare cinstită de a obține pace prin tratative. Guvernul nu poate să sprijine acțiunile americane în Vietnam și în același timp să se aștepte ca Frontul de Eliberare Națională, Vietnamul de nord și China să ia în serios inițiativa lui diplomatică. Dacă nu ne desolidarizăm de bombardamentele americane, nu ne putem aștepta să avem influență la Hanoi sau Pekin. Dar dacă principala noastră sarcină este însă să exercităm presiuni la Washington, guvernul S.U.A. trebuie să fie obligat să privească în față faptele.

Guvernul britanic trebuie să se desolidarizeze imediat de bombardamentele americane asupra Vietnamului de nord și de atacurile arbitrare asupra necombatanților din sud. El trebuie să facă uz de bunele lui oficii pentru a convinge S.U.A. să ajungă la o încetare imediată a focului și să negocieze cu principalii combatanți, inclusiv Frontul de Eliberare Națională. Obiectivul acestor tratative trebuie să fie de a asigura alegeri libere în Vietnamul de sud, sub supraveghere internațională. În sfîrșit, guvernului ales al Vietnamului de sud trebuie să i se garanteze deplină independență pentru a negocia retragerea forțelor străine și reunificarea cu nordul.

(După **The Guardian**, Londra)

REFLECTOR

Proiectul unui parlament latino-american

Parlamentari din 10 țări latino-americane au elaborat zilele trecute la Buenos Aires statutul, ordinea de zi și bugetul parlamentului latino-american, care urmează să ia ființă la 2 iulie 1965 în capitala peruviană, Lima. Încă în decembrie 1964, delegați ai parlamentelor din 13 țări ale Americii Latine s-au întrunit la Lima pentru a hotărî constituirea unui parlament latino-american. Atunci a fost creat însă numai un comitet de redactare alcătuit din reprezentanții parlamentelor a 10 țări pentru elaborarea statutului.

Din comitetul de redactare, care între timp și-a încheiat activitatea desfășurată în trei grupuri de lucru, au făcut parte în afară de țara gazdă, Argentina, parlamentari din Brazilia, Chile, Columbia, Costa Rica, Paraguay, Peru, Panama, Nicaragua și Uruguay. La primul congres al parlamentarilor latino-americani ținut în decembrie la Lima au fost prezenți și reprezentanți ai Mexicului, Venezuelei și Guatemalei.

În statutul parlamentului, elaborat la Buenos Aires, și care probabil va fi aprobat de Congresul de la Lima din 2 iulie, se prevede printre altele că parlamentul latino-american nu trebuie să se constituie ca un „supraparlament continental", ci să se concentreze în special asupra examinării temelor de importanță continentală, care în mod normal nu formează obiectul discuțiilor în diferitele parlamente naționale. Hotărîrile parlamentului ar fi adoptate numai sub forma de „recomandări". Numeric, reprezentanțele parlamentare ale diferitelor țări vor fi alcătuite după numărul populației respective, țările urmînd a fi împărțite în trei grupe : cele mari — Argentina, Brazilia, Chile și Mexic — cu cîte 12 reprezentanți parlamentari, cele mijlocii cu cîte 9 și cele mici cu cîte 6.

(După **Neue Zürcher Zeitung**)

Latin American Times

La New York apare începînd de zilele acestea un ziar de limbă engleză prezentînd informații cuprinzătoare despre situația din America Latină. El se va numi **Latin American Times** și va folosi serviciile despre și pentru America Latină ale mai multor agenții de presă — americane, britanice, franceze, vest-germane și japoneze — precum și crespondenți permanenți și ocazionali.

Cei patru fondatori sînt : Jorge Losada, un cuban care locuiește în S.U.A. de peste 30 de ani, și care a editat revista de informații latino-americane **Vision** timp de peste 13 ani ; Leonard Saffir, fost director al agenției **International News Service** ; Arthur Whitcomb, fost vicepreședinte al revistei **Vision**, și Charles Davis, recent demisionat după o carieră de 21 de ani în serviciile diplomatice americane. Losada este redactorul șef și președintele actualei publicații, Saffir editorul, Davis editor adjunct și Whitcomb vicepreședinte însărcinat cu publicitatea și vînzările. Redactor principal este Greg McGregor, care a lucrat timp de 19 ani la ziarul **New York Times**, iar adjunctul său va fi Roberto Mujica-Lainez, fost diplomat argentinian care a lucrat atît la **Vision** cît și la **Newsweek**.

Latin American Times va apare zilnic de luni pînă vineri într-un format inițial de opt pagini. Printre colaboratorii cei mai importanți figurează doi foști președinți ai Argentinei, Frondizi și Aramburu, fostul președinte al Venezuelei Betancourt, Pedro Beltran, fost prim-ministru al Republicii Peru, și Garcia Pena, redactor șef al ziarului **El Tiempo** din Bogota.

(După **The Times**)

COMBAT
LE JOURNAL DE PARIS
PARIS

POZIȚIA LUI ROBERT KENNEDY

„ADMINISTRAȚIA americană își face iluzii și se află pe o cale cu totul greșită dacă speră că va putea realiza pacea în Asia de sud-est fără a începe tratative în vederea unui acord în problema armelor nucleare. Și ea speră, de asemenea, în zadar, că se va ajunge la o reglementare generală în Europa, așa cum nu a mai existat din 1914, dacă nu începe tratative generale asupra armamentelor".

Aceste afirmații constituie punctul principal al discursului pronunțat în Senat de senatorul Robert F. Kennedy și expediat sub forma unui memoriu unui număr de 50 de senatori. Este semnificativ faptul că 16 senatori au ținut să ia cuvîntul imediat pentru a comenta acest expozeu și că vicepreședintele Hubert Humphrey a definit luarea de poziție a lui Robert Kennedy drept „justă și constructivă".

Dimpotrivă, Casa Albă a avut grijă mai ales să o minimalizeze. George Reedy, secretarul de presă al președintelui, s-a mulțumit să amintească că încă de la 1 noiembrie 1964 Johnson formase o comisie specială, condusă de Roswell L. Gilpatric, fost secretar de stat la Ministerul Apărării, însărcinată cu studierea problemei unui eventual acord asupra controlului fabricării armelor nucleare. Raportul întocmit de comisie, și considerat „ultra secret", a fost prezentat Departamentului de Stat și Ministerului Apărării precum și Comisiei pentru energia atomică. Cu alte cuvinte, Casa Albă se limitează la a anunța că va lăsa pur și simplu pe planul al doilea, în expectativă, problema ridicată de senatorul Robert Kennedy.

Motivele aversiunii manifestate de președinte sînt ușor de înțeles.

Fratele fostului președinte Kennedy preconizează — după cum subliniase în cursul unei conferințe de presă — ca Washingtonul să înceapă tratative nu numai cu U.R.S.S. și cu Marea Britanie ci și cu Franța și cu China populară, propunere „irealizabilă în momentul de față". În plus Johnson îl consideră pe senatorul Kennedy drept rivalul său cel mai primejdios. Ne amintim că după covîrșitoarea demonstrație de simpatie la adresa senatorului Robert Kennedy la Convenția națională a partidului democrat din 1964, Johnson i-a comunicat că se opunea desemnării sale drept candidat la vicepreședinție. Pe lîngă aceasta, după cum a dezvăluit ziaristul Theodor H. White, el a dat dispoziție ca fotografiile lui Robert Kennedy din sala Convenției și secvențele în care figura și el din filmul consacrat memoriei președintelui asasinat să fie înlăturate.

Ținînd seama de aversiunea pe care Casa Albă și aparatul său tactic o nutresc față de „dinastia Kennedy", înțelegem că senatorului Robert Kennedy i-a trebuit fără îndoială un oarecare curaj cetățenesc pentru a începe un război împotriva politicii externe oficiale. Făcînd aceasta, el a ridicat steagul opoziției chiar și în sînul partidului democrat, ceea ce după „revolta universitarilor" și a intelectualilor constituie, evident, un eveniment important.

Rămîne însă de văzut dacă inițiativa senatorului Kennedy, chiar în cazul puțin probabil că va fi înscrisă în programul imediat al Departamentului de Stat, cu privire la extinderea acordului din 5 august 1963 cu privire la interzicerea exploziilor nucleare, va găsi ecoul favorabil pe care l-ar fi obținut înainte de agravarea conflictului vietnamez.

Georges ANDERSEN

Le Monde
PARIS

UN DISCURS CONTRADICTORIU

DISCURSUL pronunțat vineri la San Francisco de președintele Johnson este remarcabil mai ales prin contradicțiile pe care le cuprinde. După ce a afirmat că de două decenii încoace oamenii s-au îndepărtat de război, atît ca instrument al politicii internaționale, cît și ca mijloc de a obține decizii internaționale, șeful Casei Albe s-a plîns de faptul că acest proces pașnic este blocat în Vietnam printr-o „agresiune premeditată". Ascultîndu-l ești tentat să-l întrebi: „Dacă O.N.U. a reușit într-adevăr atît de bine pe cît proclamați dv., atunci de ce spuneți că treburile lumii merg atît de prost?"

De-abia în a doua parte a discursului său, președintele s-a referit la o problemă concretă: cea a Vietnamului. Cu acest prilej, el a insistat la Organizația Națiunilor Unite să exercite presiuni asupra „celor care par hotărîți să vrea războiul" pentru a-i aduce „în jurul mesei de conferințe" și a hotărît să-i facă răspunzători de continuarea ostilităților doar pe adversarii Statelor Unite. Analiza sa a părut însă tendențioasă. A fost de altfel oarecum șocant faptul că președintele S.U.A. a ales, pentru a se plînge de lipsa de eficacitate a întreruperii raidurilor aeriene împotriva Vietnamului de nord, tocmai prilejul celei de a 20-a aniversări a unei Carte al cărei scop principal este scoaterea în afara legii a oricărei acțiuni militare.

În prima parte intervenția prezidențială, deși foarte măgulitoare pentru O.N.U., căci a fost consacrată trecutului organizației, nu a fost deloc mai realistă decît în cea de a doua parte. În concluzie, președintele a insistat asupra operațiilor de salvgardare a păcii ca sarcină esențială a O.N.U., dar nu a anunțat nici o hotărîre a guvernului său care să asigure finanțarea organizației.

Se pare însă că Johnson ar fi fost mai explicit în legătură cu această problemă într-o conversație particulară cu U Thant. Un purtător de cuvînt al Casei Albe afirmă că președintele i-ar fi spus secretarului general că Statele Unite vor examina din nou vara aceasta problema pentru a adopta „o poziție clară și lipsită de echivoc". Să însemne oare aceasta că președintele s-a hotărît să abandoneze amenințarea cu recursul la faimosul articol 19 al Cartei și să accepte ca toate intervențiile trecute și viitoare ale O.N.U. să nu mai fie finanțate decît prin contribuții voluntare? În general așa se crede, deși discursul președintelui nu permite confirmarea acestei presupuneri.

Pasajul cel mai aplaudat de delegații celor 112 națiuni reprezentate (reprezentanții Cubei părăsiseră sala înainte ca președintele să ia cuvîntul, iar Republica Dominicană a absentat) a fost cel consacrat luptei internaționale împotriva sărăciei, extinderii controlului asupra nașterilor, luptei împotriva mitului inegalității raselor și popoarelor și împotriva violării drepturilor politice.

Philippe BEN

În timpul unei dezbateri-maraton susținută de opoziția socialistă în parlamentul japonez șapte deputați guvernamentali dorm în bănci, colegii lor urmînd să-i trezească în momentul trecerii la vot

LE NOUVEL OBSERVATEUR
PARIS

Jean-Paul Sartre despre formula Defferre

În legătură cu proiectul Defferre al cărui eşec este acum un fapt consumat, săptămînalul francez a publicat un amplu interviu cu Jean-Paul Sartre, din care redăm :

ÎNTREBARE : Ce credeţi despre formula Defferre ?

RĂSPUNS : Că autorii ei se dedau la un şantaj. Pînă acum ni se spunea : „Votaţi pe de Gaulle pentru că n-aveţi pe cine pune în loc". Astăzi se susţine : „Votaţi pe Defferre, pentru că este singura formă de a vota «eficient»".

Eu pun doar întrebarea : „Eficace în ce scop ?". Un program nu capătă valoare decît prin forţele care-l susţin. Dacă Defferre ajunge într-o bună zi la putere (sigur că nu în 1965, deoarece n-are nici o şansă, dar poate după dispariţia lui de Gaulle, sau la alegerile din 1972), atunci el va face politica oamenilor care l-au ales. Cine vor fi aceşti oameni ? Acest lucru se poate afla dacă ne uităm unde-şi caută în prezent voturile. El nu le caută la stînga, după cum au dovedit alegerile municipale din februarie de la Marsilia. Marsilia este un puternic bastion socialist, dar în cartierele muncitoreşti 80 la sută dintre oameni votează pentru comunişti. Prin urmare, acolo se întruneau toate condiţiile pentru ceea ce pretinde că vrea să realizeze, adică o regrupare „majoritară" de stînga. Nimic nu împiedica pe Defferre să joace această carte. Dar el a preferat să-şi caute voturile de sprijin, de care avea nevoie, la aripa dreaptă, de la independenţi pînă la U.N.R.

Chiar admiţînd că alianţele încheiate la Marsilia mergeau mult mai spre dreapta decît acelea pe care le propune acum prin „federaţie", rămîne evident faptul că întreaga operaţiune Defferre este îndreptată împotriva comuniştilor. Obiectivul anului 1965 nu constă în a-l învinge pe de Gaulle (la aceasta s-a renunţat), ci de a-i învinge pe comunişti. Atunci li s-ar putea spune : „Vedeţi, nu mai existaţi. Sau aţi ajuns cel puţin în minoritate chiar în sînul stîngii. N-aveţi altă soluţie decît de a vă ralia".

Acesta nu este decît un vis. Partidul comunist — care rămîne un partid de clasă — nu se va ralia niciodată unei formaţiuni centriste al cărei program nu răspunde nici unuia din obiectivele sale.

Orice politician care porneşte de la excluderea partidului comunist, care vrea să-i fure alegătorii şi militanţii sau să-l reducă la rolul unei forţe de sprijin, ajunge în mod necesar să-şi aleagă susţinătorii în aripa dreaptă şi să reînvie, sub alt nume, a treia forţă.

ÎNTREBARE : Ce credeţi despre politica externă susţinută de Defferre ?

RĂSPUNS : Defferre are dreptate cînd ne atrage atenţia că o politică externă care pretinde să recucerească independenţa naţională n-are nici un sens atîta timp cît nu se iau măsuri la nivelul infrastructurii economice, capabile să combată afluxul capitalurilor străine. Dar ce propune ? Denunţă pe bună dreptate afacerea Bull, dar atunci cînd este vorba să tragă concluzii (naţionalizare sau nu ?) coteşte brusc, ne amînă la calendele greceşti (Horizon 80) şi pretinde să se adreseze celorlalte ţări din Piaţa comună pentru ca ele să formeze, împreună cu Franţa, o uniune suficient de puternică pentru a se opune penetraţiei americane. Cui îi cere acest lucru ? Germaniei occidentale, care datoreşte renaşterea sa investiţiilor americane şi al cărei joc politic se bazează pe alianţa cu Washingtonul. Aceasta este o farsă.

Defferre pune problema corect, dar în ceea ce priveşte răspunsurile face o săritură bruscă spre Europa. El pretinde să rezolve problema în cadrul unei Europe care nu există şi pe care n-are nici un mijloc s-o construiască. De altfel, aşteptînd ca ea să se „realizeze", cum ar putea fi oprit afluxul capitalurilor americane care, tocmai ele, o vor face pe zi ce trece mai imposibilă ? Trebuie citit discursul adresat americanilor în timpul cît a fost la New York. El le cere politicos să se arate înţelegători : „Nu aveţi interesul să investiţi atît de mult la noi. Aceasta provoacă fuga aurului dv. şi devalorizarea dolarului. Fiţi buni şi cuminţi : «puneţi frînă cursei investiţiilor şi lăsaţi-ne pe noi înşine să investim»".

Americanii au rîs cu poftă, deoarece monopolurilor particulare care fac investiţii în Franţa nu le pasă dacă rezervele de aur se scurg — de altfel în această privinţă au altă teorie — de vreme ce ele realizează beneficii enorme. Ideea unei întreceri economice cu Statele Unite în condiţii de prietenie, avînd R. F. Germană ca partener principal, este curată nebunie. Cu atît mai mult cu cît Defferre înţelege să rămînă fidel, din punct de vedere politic şi militar, ideii atlantice.

El propune un organism supranaţional care comportă limitarea consimţită a fiecărei suveranităţi naţionale. Nu am nimic împotriva principiului, cu condiţia să se spună despre ce Europă este vorba, care sînt în fiecare ţară forţele care se află la putere, dacă acordul între contractanţi este profund sau de suprafaţă şi ce politică va duce acest „superstat". Or, aşa cum este conceput de Defferre, acest organism devine tocmai acela pe care-l doresc Statele Unite : va fi dominat de R. F. Germană, iar atlantismul va fi întărit pe plan dublu : economic şi militar-politic.

Politica sa va fi deci cu mult mai periculoasă pentru noi decît politica lui de Gaulle. De Gaulle lasă investiţiile americane să pătrundă, dar din punct de vedere politic joacă rolul cavalerului singuratic. Sub un anumit aspect aceasta este o comedie abstractă fără efect real. Dar, pe de altă parte, această comedie ne per-

→

REFLECTOR

Generalul Ky în acţiune

În momentul de faţă generalul Ky, care are de puţină vreme dificila sarcină de a comanda la Saigon, este în căutare de idei noi, de lozinci susceptibile să galvanizeze opinia publică, pentru a o „pune în ambianţă". Adică, pe scurt, pentru a o arunca într-un război pentru care nu se simte atrasă.

Printre hotărîrile mai mult sau mai puţin spectaculoase pe care le-a adoptat acest general Ky în „schimbarea sa de piele" figurează la loc de frunte ruperea relaţiilor diplomatice cu Franţa.

Evident noi, francezii, regretăm acest lucru deşi s-ar putea face observaţia că, din moment ce între cele două ţări ale noastre nu existau decît relaţii „consulare", măsura generalului Ky nu este altceva decît o lovitură de spadă în apă care, — şi pentru aceasta ne felicităm cu toţii — nu va schimba mare lucru. În trecere trebuie subliniat totuşi că generalul Ky, care pare să fi acţionat din proprie iniţiativă, în afara oricărei influenţe străine, începe cu desertul, ca să spunem aşa, şi ne mai putem exprima părerea că se va dovedi desigur mai dificil pentru el să înfrîngă Vietcongul decît să atace în felul acesta Franţa.

(După **La Nation**)

Cea mai veche ediţie Dante

În acest an, cînd lumea întreagă a celebrat a 700-a aniversare a naşterii poetului Dante Alighieri, în biblioteca episcopală din Padova a fost descoperită o copie din 1472 a „Divinei Comedii". Încunabulul de mare preţ — întrucît cea mai veche tipăritură dantescă cunoscută poartă data de 11 aprilie 1472 — se găsea într-un vraf de scrieri fără importanţă. Ediţia a fost tipărită de fraţii George şi Paul Puzbach, doi germani originari din Magonza, oraşul în care Gutenberg a realizat, în jurul anului 1450, primul sistem de tipărire cu caractere mobile. Canticele dantesti sînt culese cu litera **romană**, creată de Nicolas Jenson în tipografia venetiană a lui Francesco Griffo în 1470.

Rolul editurilor

La recentul congres al librarilor din Franţa, ţinut la Rouen, Benjamin Arthaud, preşedintele Federaţiei editorilor, s-a arătat îngrijorat de vînzarea deficitară a cărţilor în Franţa. Editorul Claude Gallimard a subliniat necesitatea de a publica numeroase cărţi, a căror valoare nu este de la început recunoscută de publicul cititor şi de librari. Constatînd că numărul publicaţiilor de literatură generală a rămas acelaşi ca în 1929 (4072 titluri în acel an, faţă de 4057 în 1964), Gallimard a citat o seamă de cărţi publicate de editura sa care au trebuit să aştepte 30 de ani pentru a obţine succesul. Printre acestea : „Roadele pămîntului" de Gide, „Ostatecul" de Claudel şi — mai ales — „Adio arme" de Hemingway, din care s-au vîndut doar 1 000 de exemplare în primii 6 ani şi care a ajuns acum la un tiraj de 465 000 de exemplare. A fost citat şi exemplul Violettei Leduc care, pentru a ieşi din anonimat, a trebuit să ajungă la a patra sa carte („Bastarda"), publicată în 120 000 de exemplare.

Rembrandt şi sucul de roşii

Se vorbeşte mult în Statele Unite despre curiozităţile unui nou colecţionar de tablouri, Norton Simon, care a cumpărat la o licitaţie la Londra portretul fiului lui Rembrandt, „Titus", plătind o sumă exorbitantă. Tabloul actualmente expus la National Gallery din Washington va îmbogăţi în curînd noul muzeu de la Los Angeles, în folosul căruia Norton Simon a şi semnat un cec în valoare de 1 milion de dolari. „Rege al sucului de roşii", proprietar al revistei **Mc Call** (într-un tiraj de 8 milioane de exemplare), al unei fabrici de cutii de conserve etc., etc. şi proaspăt miliardar, Norton Simon pare totuşi o fire neliniştită : el a declarat recent că se simte asemenea unui personaj din Dostoievski.

mite să prevedem condiţiile unei independenţe reale. Ne putem închipui un ansamblu de forţe care se inspiră din rezistenţa sa naţionalistă faţă de tutela americană în vederea reconsiderării problemelor economice. Dar cu ceea ce ne propune Defferre — acceptarea provizorie a inegalităţii Franţei şi Europei faţă de Statele Unite, refuzul de a aborda problema investiţiilor americane, supunerea totală faţă de atlantism — am fi cu totul neputincioşi.

ÎNTREBARE : Dacă teza „reformistă" pe care ne-o propune Defferre este o mistificare, ce rămîne atunci ?

RĂSPUNS : Reformismul pe care-l propune Defferre se realizează în cadrul structurilor existente fără a le răsturna şi care nu urmăreşte decît realizarea unui număr oarecare de îmbunătăţiri în domeniul politicii externe, dezvoltării industriale, priorităţilor sociale şi economice. Acest reformism nu poate fi realizat decît cu acordul patronilor, ţinînd seama de forţele care-l susţin.

Există însă şi o altă cale. Aceasta vine de jos. Ea este rezultatul revendicărilor victorioase care subminează structura societăţii, este rodul unei lupte permanente a clasei muncitoare care obţine în fiecare etapă nu numai creşterea salariilor ci şi o participare mai mare la gestiune, o amputare reală a puterii patronatului.

Renunţarea la luptă înseamnă a te resemna cu moartea stîngii.

în mod necesar sau că trebuie să aibă loc căci altminteri s-ar produce adevărate catastrofe. De exemplu, Defferre a citit — sau a citit altcineva în folosul lui — în lucrările de economie că în 1980 agricultorii nu vor mai reprezenta decît 7 la sută din populaţia muncitoare. Este un lucru dovedit de calculele demografice, de comparaţia cu alte societăţi, de studierea situaţiei agricole actuale. Indiferent dacă la Elysée se va afla un preşedinte de dreapta sau de stînga aşa vor sta lucrurile. Şi ce spune Defferre ? Că procentul agricultorilor *trebuie* redus la 7 la sută din populaţie în anul 1980 şi că el, prin planul său, se face forte să o realizeze.

Nu există nici un fel de incertitudine asupra rezultatului alegerilor din decembrie : de Gaulle va fi reales. Dar pentru viitor va fi de o importanţă capitală ca organizaţiile şi partidele de stînga — S.F.I.O., P.S.U., P.C.F., — să prezinte un candidat comun. Aceasta nu va însemna că toţi adepţii stîngii se vor uni, căci mulţi alegători induşi în eroare vor vota încă o dată pentru de Gaulle ; va fi însă un început.

Consider că socialiştii s-au trădat singuri la ultimul lor congres, acceptînd operaţia propusă de Defferre. Dar eşecul acestei operaţii s-ar putea dovedi salutar pentru ei. În istorie, greşelile se plătesc. Scoţînd în evidenţă nu numai imposibilitatea actuală ci şi nerealismul fundamental al oricărei încercări de a lărgi stînga spre dreapta în numele eficacităţii, acest eşec poate favoriza o regrupare a adevăratei stîngi şi aceasta ar avea într-adevăr o semnificaţie. Posibilităţile de unitate există la bază, dar este necesar ca ea să se realizeze şi la nivelul organizaţiilor politice, pentru ca masele să devină conştiente de forţa lor. Lucrul acesta s-a întîmplat în 1936 : marile greve care au adus stînga la putere au fost posibile pentru că clasa muncitoare a descoperit dintr-o dată expresia unităţii sale profunde în alianţa realizată, la nivelul cel mai înalt, între organizaţiile care o reprezentau.

În orice caz un candidat al stîngii ar trebui, nu numai în timpul campaniei prezidenţiale ci şi după aceea, ca şef al opoziţiei, să ia atitudine în mod deschis, direct, în toate luptele sindicale, să susţină toate revendicările clasei muncitoare şi nu să păstreze o tăcere prudentă aşa cum făcea Defferre pentru a nu speria o imaginară clientelă electorală „de centru".

Dacă partidele de stînga nu vor reuşi să prezinte un candidat comun în ciuda prilejului oferit de eşecul „Federaţiei", dacă se vor prezenta mai multe candidaturi care vor pretinde că reprezintă stînga, eu voi vota pentru candidatul comunist. Aceasta nu înseamnă că doresc să văd partidul comunist cîştigînd singur puterea, ci că sînt convins că este iluzorie orice regrupare care s-ar realiza fără partidul comunist şi care nu s-ar constitui cu el şi în jurul lui.

Le Nouvel Observateur a continuat publicarea convorbirii cu Jean-Paul Sartre în numărul care a apărut după eşuarea proiectului de federaţie democrat-socialistă. Redăm extrase din a doua parte a convorbirii :

OPERAŢIA DEFFERRE a eşuat pentru că ea se baza pe o analiză politică falsă. Era o combinaţie de stat major. Era vorba, ni se spunea, de „a confisca efigiile" unui anumit număr de partide pentru a-i strînge laolaltă pe adepţii lor. Ar fi urmat deci să se pună mîna pur şi simplu pe cutiile marcate „S.F.I.O.", „M.R.P.", şi să se verse conţinutul lor în marele sac al „Federaţiei". Era absurd. Cînd s-ar fi deschis sacul s-ar fi constatat că este pe jumătate gol. La nivel municipal de ce ar fi votat pentru un candidat M.R.P. prezentat de această „Federaţie" alegătorii socialişti, care în februarie se aliaseră cu comuniştii pentru a bate o listă M.R.P. ? Şi de ce un alegător M.R.P., pentru care socialismul este de peste 20 de ani „duşmanul" principal, ar fi votat în decembrie în favoarea lui Gaston Defferre ? El ar fi preferat de o sută de ori să-şi dea votul lui de Gaulle sau unui om ca Pinay.

Operaţia aceasta ar fi putut avea un sens dacă s-ar fi organizat în jurul unui program de stînga căruia i-ar fi fost acordate mijloacele de realizare. Dar programul lui Defferre era un balon de săpun. Se anunţă obiective, dar nu se spune nici cum, nici cînd vor fi atinse. Se înscenează chiar o manevră foarte abilă care constă în a fixa drept obiective evenimente despre care se ştie că vor avea loc

MAŞINA DE ELABORAT POLITICA S.U.A.

În aceste zile toate revistele publică numeroase articole consacrate politicii noastre externe, însoţindu-le de titluri urmate de semnul întrebării, ca de pildă : „Politică sau mersul de la sine ?" sau „Încotro merg Statele Unite ?" Părerea generală este că mister Johnson este exact omul care ar putea duce o politică externă energică dacă aceasta ar fi în mîinile sale.

Se creează impresia că la Washington politica externă nu preocupă pe nimeni. Această afirmaţie este cît se poate de nedreaptă. În realitate la Washington toţi sînt preocupaţi de politica externă. Nici unui domeniu al activităţii guvernamentale nu i se acordă atîta atenţie ca politicii externe. Pentru ea se cheltuiesc în fiecare an miliarde de dolari şi miliarde de ore/om.

Astăzi, bineînţeles, toate aceste eforturi sînt canalizate pe un singur făgaş datorită înfiinţării Agenţiei speciale pentru elaborarea politicii externe. În dorinţa de a cruţa nervii cititorilor impresionabili ai revistelor, directorul agenţiei, dr. Homer G. Pettibone, a acceptat cu amabilitate să ne acorde un interviu şi să ne prezinte domeniile sale.

ÎNTREBARE : Doctor Pettibone, cum se face în fond politica externă ?

RĂSPUNS : Vedeţi dv., inima instituţiei noastre este gigantica maşină de calcul „L.A.C.-707" care ocupă toţi cei patru pereţi ai acestei vaste încăperi de subsol. Funcţionarii noştri introduc în maşină informaţiile, ea le „digeră", triază toate variantele posibile şi în cele din urmă elaborează politica externă gata făcută.

ÎNTREBARE : Despre ce informaţii este vorba ?

RĂSPUNS : Cele mai diverse. Iată de pildă aceste tinere introduc în maşină dările de seamă ale augurilor din Washington. Este totuşi un proces destul de lent pentru că maşina este în măsură „să digere" dintr-o singură dată doar un număr limitat de construcţii gerunziale.

ÎNTREBARE : Dar cu ce se ocupă aceşti oameni supăraţi ?

RĂSPUNS : Ei macină discursurile militariste ale congresmenilor şi le introduc în maşină.

ÎNTREBARE : Numai ale congresmenilor ?

RĂSPUNS : Altele nu există. Acum priviţi aici : mister Aberworthy taie în benzi datele de spionaj primite de la Agenţia Centrală de Investigaţii.

ÎNTREBARE : Pare însă că aceste date sînt scrise cu cerneală simpatică ? Poate oare maşina să le citească ?

RĂSPUNS : Nu, dar în felul acesta obţinem rezultate chiar mai precise. Iat-o, de pildă, pe miss Taylor. Ea se ocupă cu declaraţiile politice ale personalităţilor sus-puse, pe care... vai de mine, mi se pare că maşina s-a înfundat. O clipă, miss Taylor. Dumneata ai introdus dintr-o dată în maşină două declaraţii ale preşedintelui despre Republica Dominicană : una în care el afirmă că a trimis acolo 23 000 soldaţi pentru lupta împotriva comunismului şi alta — în care spune că aceşti soldaţi respectă o strictă neutralitate. Dumneata ştii doar că maşina poate face faţă dintr-o dată numai unei singure declaraţii a preşedintelui.

ÎNTREBARE : Pe cîte se vede, domnule doctor, aveţi de întîmpinat multe dificultăţi ?

RĂSPUNS : Firește. Nu este un fleac să faci politica externă. Iată-i aici pe specialiştii noştri, introducînd în maşină prezicerile Departamentului de Stat, horoscoapele, rezultatele anchetelor opiniei publice, zaţul de cafea etc. Acum priviţi aici. Vedeţi aceste steaguri ? Auziţi cum bat clopotele ? Aţi avut noroc : chiar în acest moment se naşte politica externă energică, orientată spre un scop bine determinat. Iat-o cum iese din celălalt capăt al maşinii de calcul.

ÎNTREBARE : Admirabil. Acest lucru trebuie să spulbere toate îndoielile dacă mister Johnson are sau nu o linie politică externă. Dar, permiteţi-mi, încotro trimite banda de conveier producţia ?

RĂSPUNS : În crematoriul pentru arderea gunoiului. Pentru securitatea preşedintelui, noi nu-i permitem niciodată să vadă politica externă elaborată de noi.

ÎNTREBARE : Aşadar, dv. consideraţi că pentru prestigiul preşedintelui este bine că el nu are o linie politică externă şi că el înoată pur şi simplu dus de curent ?

RĂSPUNS : Doamne dumnezeule, desigur ! Nu cumva doriţi ca oamenii să creadă că el este acela care a făcut această încurcătură şi ne-a atras şi pe noi în ea în mod conştient ?

ARTHUR HOPPE

(Din **San Francisco Chronicle**)

Profil

JOZEF CYRANKIEWICZ

Săptămîna trecută, Seimul R. P. Polone al celei de a patra legislaturi l-a reales în cadrul primei sale şedinţe pe Jozef Cyrankiewicz ca preşedinte al Consiliului de Miniştri, însărcinîndu-l totodată cu formarea noului guvern.

Născut în anul 1911 în localitatea Tarnow, Jozef Cyrankiewicz a învăţat mai întîi la gimnaziul din Cracovia, după care a urmat cursurile facultăţii de drept a Universităţii jagellone. În această perioadă, el a intrat în rîndurile Uniunii tineretului socialist independent, ocupîndu-se totodată cu jurnalistica. În anul 1935, a fost ales secretar al organizaţiei Partidului Socialist Polonez (P.S.P.) din Cracovia.

În septembrie 1939, Jozef Cyrankiewicz a luat parte activă la mişcarea de rezistenţă împotriva naziştilor care invadaseră Polonia. Puţin mai tîrziu, a jucat un rol însemnat în organizarea mişcării de luptă antifascistă din Cracovia. În anul 1941, Jozef Cyrankiewicz a căzut în mîinile gestapoului care l-a deportat în lagărul de la Auschwitz unde a făcut parte dintre organizatorii rezistenţei antifasciste.

După înfrîngerea Germaniei hitleriste, el a fost eliberat din lagărul de la Mauthausen, unde fusese transferat în 1945 şi s-a reîntors în patrie.

Jozef Cyrankiewicz a continuat să militeze în rîndurile Partidului Socialist Polonez. La Congresul al XXV-lea al P.S.P. a fost ales secretar general al Comitetului Executiv Central, funcţie pe care a îndeplinit-o pînă la unificarea celor două partide muncitoreşti din Polonia (Partidul Comunist şi Partidul Socialist). În urma congresului de unificare desfăşurat în 1948, care a dus la crearea Partidului Muncitoresc Unit Polonez, Jozef Cyrankiewicz a devenit membru al Biroului Politic şi secretar al C.C. al P.M.U.P. La Congresele II, III şi IV ale Partidului el a fost reales membru al Biroului Politic.

În anul 1946, Jozef Cyrankiewicz a intrat în guvernul de unitate naţională în calitate de ministru fără portofoliu. Peste un an, el a fost ales preşedinte al Consiliului de Miniştri, funcţie pe care a deţinut-o pînă în 1952. În perioada 1952—1954 a îndeplinit funcţia de vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al R. P. Polone. După această dată, Jozef Cyrankiewicz a redevenit prim-ministru.

În anul 1947, Jozef Cyrankiewicz a fost ales deputat în Seim ; mandatul său de deputat a fost reînnoit de-a lungul tuturor legislaturilor care au urmat.

El se află în fruntea Consiliului principal al Uniunii luptătorilor pentru pace şi democraţie din R. P. Polonă.

În calitate de şef al guvernului R. P. Polone, Jozef Cyrankiewicz a întreprins numeroase călătorii peste hotare. În lunile martie-aprilie 1957, în fruntea unei delegaţii guvernamentale, el a vizitat Cambodgia, India şi R. P. Chineză, în anul 1960 a făcut o a doua vizită în ţările asiatice (Afganistan, India şi Ceylon) iar în 1963, la invitaţia preşedintelui Mexicului, o vizită oficială în această ţară. În repetate rînduri Jozef Cyrankiewicz a făcut vizite în ţările socialiste din Europa şi Asia. Între 12 şi 16 mai 1958, ţara noastră a primit vizita unei delegaţii guvernamentale şi de partid a R. P. Polone în fruntea căreia s-au aflat Wladislaw Gomulka şi Jozef Cyrankiewicz.

C. V.

Presa acum 50 de ani

Corespondentul din Londra al ziarului italian Secolo *anunţă că autorităţile militare engleze din Irlanda de nord au expulzat din ţară o serie de conducători ai mişcării irlandeze, organizaţie care militează pentru independenţa Irlandei şi separarea ei de Anglia şi care recomandă populaţiei irlandeze împotrivirea prin pasivitate la toate acţiunile provenind din partea autorităţilor engleze.*

■

La Londra a fost dat publicităţii raportul comisiei de anchetă însărcinată cu studierea împrejurărilor în care s-a petrecut scufundarea vasului Lusitania *de către torpilele lansate de pe un submarin german. În ceea ce priveşte victimele omeneşti, din cei 944 de pasageri englezi au pierit 584, din 153 americani şi-au găsit moartea 124 ; au pierit de asemenea 77 de pasageri de 17 naţionalităţi diferite. În total au fost salvate numai 471 de persoane. Încărcătura vasului era cea obişnuită, în afară de 5 000 de lăzi cu cartuşe, trecute în registrul de bord. Ele fuseseră depuse spre proră la 50 de metri de locul în care a explodat una din torpile. Pe bordul vasului nu se mai afla nici un alt explozibil. În încheiere, raportul scrie : „La început guvernul german a pretins că Lusitania era prevăzută cu tunuri camuflate şi că ar fi transportat muniţii speciale. Apoi guvernul german a mai pretins că pe bord se aflau trupe canadiene. Toate aceste afirmaţii n-au nici un temei. Faptul că germanii au dat un avertisment înainte de plecarea vaporului din New York nu poate fi considerat drept o scuză ; el arată numai că această crimă a fost pregătită de mai înainte".*

Greva muncitorilor din minele de cărbuni, care a izbucnit în Walles-ul de sud, capătă amploare. Reprezentanţii greviştilor au întrerupt tratativele cu preşedintele Camerei de Comerţ din Londra. Muncitorii cer o sporire a salariilor cu 20 la sută. Potrivit ziarului italian Stampa, *greva a cuprins 204 000 de mineri. 650 de mine au fost paralizate, producţia de cărbuni pierdută fiind evaluată la circa 500 000 de tone.* London News *anunţă că fabricile de muniţii ar fi comunicat guvernului că, deoarece furnizarea cărbunilor a încetat de 10 zile, stocurile lor de combustibil sînt pe cale de epuizare.*

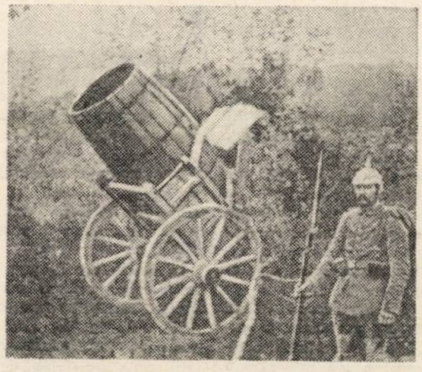

1915. — **Dintr-un butoi gol, aşezat pe o căruţă, soldaţii au făcut o baterie simulată, menită să inducă în eroare artileria adversă şi să îndepărteze tirul de adevăratele obiective militare.**

Fişier

Consiliul Internaţional al Arhivelor

Forme de activitate arhivistică au existat din cele mai vechi timpuri şi datorită străduinţei acelora care au păstrat însemnările pe cărţi de lut sau pe papirus despre evenimentele importante ale epocii lor, putem cunoaşte astăzi în bună măsură trecutul omenirii.

În antichitate, un eveniment important pentru arhivistică l-a constituit reglementarea lui Justinian privind organizarea unor localuri destinate special acestei activităţi.

În Evul Mediu a existat, de asemenea, o preocupare pentru organizarea arhivelor, au fost înfiinţate primele şcoli de arhivişti iar din secolul al XVI-lea au început să apară manuale speciale cuprinzînd unele principii de organizare şi funcţionare a arhivelor.

Dezvoltarea propriu-zisă a arhivisticii începe însă abia din secolul al XIX-lea cînd — ca urmare a organizării unor sisteme de arhive naţionale în aproape toate statele — apar primele publicaţii periodice de specialitate şi se formează specialişti în această activitate.

La noi în ţară deşi au existat preocupări de arhivistică la curţile domnitorilor, în unele oraşe şi pe lîngă biserici, prima organizare a Arhivelor Statului a fost făcută prin Regulamentul Organic,

■

În anul 1948, la Paris, sub auspiciile U.N.E.S.C.O., arhivişti din 8 ţări au pus bazele Consiliului Internaţional al Arhivelor.

Scopurile acestei organizaţii constau în convocarea periodică a unor congrese internaţionale ale arhiviştilor, în stabilirea şi întreţinerea raporturilor între instituţiile şi organele naţionale a căror activitate este conservarea patrimoniului umanităţii în materie de arhive, perfecţionarea tehnicii şi administrării lor.

Primul Congres internaţional a avut loc la Paris între 21—25 august 1950. Au urmat Congresul II, la Haga, în 1953, Congresul III, la Florenţa, în 1956, Congresul IV, la Stockholm, în 1960, şi Congresul V, la Bruxelles, în 1964.

Din Consiliul internaţional al arhivelor fac parte organizaţii internaţionale, direcţii şi asociaţii naţionale precum şi specialişti din 47 de ţări.

Autoritatea supremă este Adunarea Generală, reunită cu ocazia Congresului internaţional care se ţine cel mai tîrziu o dată la 5 ani.

Conducerea curentă este asigurată de un Birou executiv, compus din 12 membri, dintre care se alege preşedintele, doi vicepreşedinţi şi un secretar general.

Consiliul Internaţional al Arhivelor are sediul la Paris şi întreţine relaţii de colaborare strînsă cu U.N.E.S.C.O.

Începînd de la Congresul II de la Haga s-a hotărît să se ţină în fiecare an — cu excepţia anilor în care au loc Congrese internaţionale — o Conferinţă internaţională a mesei rotunde a arhivelor, pentru menţinerea unui contact permanent între specialişti ; prima conferinţă a mesei rotunde a fost ţinută la Paris între 1—5 aprilie 1954.

■

Cu ocazia ultimului Congres internaţional al arhivelor la care au participat 584 delegaţi din 46 ţări, s-a subliniat importanţa activităţii arhivisticii pe plan naţional şi internaţional, necesitatea colaborării internaţionale a arhiviştilor.

Delegaţia ţării noastre, condusă de Nicolae Dinu, directorul general al Arhivelor Statului, a arătat importanţa acordată în Republica Populară Română acestei probleme şi avantajele oferite de sistemul unitar de conducere şi administrare a arhivelor pe întreg teritoriul statului.

La Congresul de la Bruxelles a fost stabilită şi ţinerea Conferinţei mesei rotunde pe anul 1965, la Londra, şi a Congresului VI, în 1968 la Madrid.

Radu NEGREA

BREVIAR

23 iunie

La Ministerul Comerțului Exterior a avut loc semnarea Acordului comercial de durată și a Acordului de plăți între Republica Populară Română și Iran.

Președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, a primit pe conducătorul delegației guvernamentale din Iran, A. Alikhani, ministrul economiei.

24 iunie

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Române, Chivu Stoica, a primit în audiență pe trimisul extraordinar și ministrul plenipotențiar al Statelor Unite ale Braziliei la București, Carlos Jacyntho de Barros, în legătură cu plecarea sa definitivă din R. P. Română.

Președintele Consiliului de Stat al R. P. Române, Chivu Stoica, a primit pe ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Japoniei la București, Akira Shigemitsu, care și-a prezentat scrisorile de acreditare.

Tovarășul Gogu Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R. P. Române, a plecat spre Uniunea Sovietică pentru a participa la lucrările celei de a XVIII-a ședințe a Comitetului executiv al C.A.E.R., care are loc la Leningrad.

25 iunie

La Geneva, Comitetul de asistență tehnică al Consiliului Economic și Social O.N.U. și-a încheiat lucrările adoptînd raportul destinat consiliului. Au fost aprobate și două propuneri ale delegației române.

A fost parafată la București o convenție veterinară între R. P. Română și Franța.

A părăsit Capitala delegația de ziariști finlandezi care la invitația Ministerului Afacerilor Externe a făcut o vizită de două săptămîni în Republica Populară Română.

A avut loc la sediul Marii Adunări Naționale, sub președinția deputatului Ion Pas, ședința membrilor Grupului național român al Uniunii interparlamentare.

A părăsit definitiv țara noastră Carlos Jacyntho de Barros, trimisul extraordinar și ministru plenipotențiar al Statelor Unite ale Braziliei în R. P. Română.

26 iunie

S-a înapoiat în Capitală delegația R. P. Române care a participat la sesiunea a XXIII-a a Comisiei Dunării, care a avut loc la Budapesta între 10 și 22 iunie 1965. Delegația română a fost condusă de Mihail Roșianu, ambasadorul R. P. Române la Budapesta și reprezentant la Comisia Dunării.

La San Francisco au luat sfîrșit lucrările sesiunii festive a Adunării Generale a O.N.U., convocată cu prilejul aniversării a 20 de ani de la înființarea Organizației Națiunilor Unite. În cadrul ședinței finale a luat cuvîntul M. Haseganu, reprezentantul permanent al R. P. Române la O.N.U.

28 iunie

Președintele Marii Adunări Naționale a R. P. Române, Ștefan Voitec, a primit în audiență pe ambasadorul Finlandei la București, Martti Johannes Salomies, în legătură cu vizita în R. P. Română a unei delegații a parlamentului finlandez.

Delegația Uniunii Tineretului Iugoslav, condusă de Tomislav Badovinac, președinte al C.C. al U.T.I., care a făcut o vizită în țara noastră, a plecat spre patrie.

29 iunie

A sosit în Capitală dl Mohammed El Fasi, președintele Consiliului executiv U.N.E.S.C.O. și rector al universităților din Maroc, cu soția, ca invitat al ministrului învățămîntului, Ștefan Bălan, și al președintelui Comisiei naționale a R. P. Române pentru U.N.E.S.C.O. , acad. Athanase Joja.

POȘTA REDACȚIEI

Scrisorile primite de la cititori conțin frecvent aprecieri, critici și propuneri în legătură cu conținutul revistei. Reproducem citeva extrase din scrisorile cele mai recente.

Din numărul 25 — **ne scrie Andrei Hoisii, din Iași** — reținem în primul rînd fotografiile de pe prima copertă interioară. Ar fi de dorit să vedem cît mai des asemenea fotografii — ilustrări concrete ale activității politice internaționale.

În prima scrisoare pe care o adresează redacției noastre, Virgil Vasile Onofrei, din Vulcan, ne comunică :

«Aș dori să citesc mai ales materiale referitoare la diplomația românească sau „Pe urmele istoriei". Iubesc mult geografia și doresc să găsesc într-unul din numerele viitoare materiale despre insulele din Pacific. Aș dori relații cu privire la Tahiti, Tonga și altele mai puțin cunoscute».

Iată ce ne scrie Aurel Ionescu din Ploiești :

«Pe lîngă articolele de politică externă, am observat că în revistă mai apar și unele care se referă la manifestări cu caracter științific sau artistic, manifestări care-și găsesc un larg ecou în presa internațională și care interesează un mare număr de cititori, indiferent de domeniul în care aceștia sînt specializați. Cred că acest lucru este binevenit, el aducînd o notă de varietate revistei LUMEA, fără ca respectiva publicație să fie transformată într-o publicație gen „Magazin".

Dacă pe mulți din cititorii revistei îi interesează problemele de politică externă și alte probleme care își găsesc răspunsul în coloanele revistei, nu știu pe cîți dintre ei îi poate interesa rubrica „Publicitate" de pe coperta de la sfîrșit. Am citit cu un deosebit interes articolul publicat în nr. 23, intitulat „Dacia, orașele pontice și Roma". Articolul m-a făcut să cunosc mai îndeaproape unele probleme referitoare la populația geto-dacică. Aș dori ca într-unul din viitoarele numere să publicați un articol referitor la perioada feudalismului timpuriu pe teritoriul patriei noastre (sec. X—XIV), la formarea primelor formațiuni statale. Doresc să cunosc dacă între aceste stătulețe au existat legături pe plan economic, social sau politic. De asemenea, aș dori să cunosc unele date referitoare la viața continentului australian și în mod deosebit unele informații asupra vechii populații băștinașe de pe acest continent».

«Sînt unul dintre numeroșii cititori ai revistei LUMEA, **ne scrie Const. Horijencu, de la laminorul de tablă subțire din Galați.** Țin să vă fac cunoscut că problemele abordate de revistă mă interesează în totalitatea lor. Citesc însă de predilecție comentariile pe marginea evenimentelor internaționale. Mă interesează să aflu amănunte suplimentare în legătură cu sistemul monetar internațional „Gold Exchange Standard", problemă la ordinea zilei în lumea finanțelor occidentale. De asemenea mă interesează amănunte suplimentare în legătură cu discuțiile și, bineînțeles, hotărîrile luate în cadrul conferinței de la Roma, unde experți în problemele de alimentație s-au adunat spre a discuta chestiunea alimentației pe plan mondial».

Mihail Graur, din București, intervine în discuția despre data introducerii calendarului gregorian în țara noastră : «Îmi amintesc cu precizie — **scrie el** — că data adevărată este 1 aprilie 1919, care a devenit 14 aprilie».

Revenind, I. Soarec, din București, își susține, de asemenea, punctul de vedere :

«Dicționarul enciclopedic român este de dată mai recentă și presupun că autorii lui au putut avea informații dintr-o sursă greșită. Dicționarele lui Lazăr Șeineanu (care dau data de 1 aprilie 1919) sînt mai vechi, deci mai apropiate de data schimbării. Mă refer la calendarul propriu-zis și nu la sărbătorile religioase. Acestea s-au schimbat în adevăr la 2 octombrie 1924. Proba cea mai evidentă sînt memoriile lui Marghiloman. În jurnalul său zilnic, scris în stil telegrafic, Marghiloman notează la data de 14 aprilie 1919 — sărind toate zilele de la 30 martie : „14 aprilie. Schimbarea calendarului ; chestiunea sărbătorilor religioase a rămas în suspensie ; un sinod va da lămuriri asupra celor ce rămîn de făcut". Și s-a făcut la data de 2 octombrie, 1924».

Iar Corneliu Rudescu din București precizează : „Calendarul a intrat în vigoare la 1 aprilie 1919 în baza decretului nr. 1 053 din 5 martie 1919, publicat în Monitorul Oficial nr. 274 din 6 martie 1919".

Iosif Sofronie — București. **Constituția Statelor Unite prevede (art. II secțiunea 1) alegerea președintelui S.U.A. pe termen de patru ani. Secțiunea 4 a aceluiași articol arată că „președintele, vicepreședintele și toți ofițerii civili ai Statelor Unite pot fi îndepărtați din funcție dacă sînt acuzați și dovediți a fi vinovați de trădare, luare de mită sau alte crime grave" (și numai în aceste cazuri).**

I. Abramovici — Iași. **După cîte sîntem informați, este în studiu posibilitatea traducerii în limba română a cărții care vă interesează.**

În numărul 23 din 3 iunie 1965 al revistei, referindu-se la „lumea geto-dacă", D. Giurescu, în articolul „Pe urmele istoriei", dă o explicație asupra ceea ce se înțelege prin „lumea geto-dacă".

Din această explicație rezultă că „numele de daci și geți au fost date de autorii antici la aceleași populații... care vorbeau aceeași limbă..."

În harta de la pag. 284 a Istoriei universale, vol. II ed. 1959 sînt indicate teritorii separate care ar fi fost ocupate de daci și respectiv, de geți. Ar rezulta că erau populații separate, bine delimitate. Chiar dacă vorbeau aceeași limbă. Deci noțiunile de „daci" și „geți" nu se confundă, fiecare indicînd alte triburi.

Vă rog să dați o explicație suplimentară, cum este corect să se spună : „dacii și geții" sau „dacii sau geții" ?

MARIA PÎRVULESCU
București

Geto-dacii formau un singur popor : concluzia rezultă atît din mărturiile scriitorilor antici cît și din săpăturile arheologice, care confirmă caracterul unitar al civilizației dacice.

Autorii greci au folosit mai ales numele de geți (getai), iar cei romani acela de daci ; sînt însă scriitori greci care-i numesc daci și autori romani care-i arată ca geți : de aci și dubla numire.

Dio Cassius (născut la 155 e.n.) în „Istoria romană" (cap. II., 22,6) precizează că în teritoriile nord-dunărene, aceeași populație poartă numele fie de daci, fie de geți ; în alt loc el adaugă : „Eu îi numesc daci pe oamenii pomeniți mai sus, cum își spun ei înșiși și cum le zic și romanii, măcar că știu prea bine că unii dintre greci îi numesc geți..." (cap. LXVII, 6,1).

În concluzie, fiind vorba de unul și același popor, este corect a se spune fie dacii sau geții, fie geto-dacii.

De aceea, dacii sau geții nu pot fi așezați pe teritorii deosebite. Dacă o asemenea delimitare teritorială se află totuși în unele lucrări, ea pornește de la o afirmație a scriitorului Strabon (63 î.e.n.—19 e.n.) care, în „Geografia" sa, așează pe geți spre răsăritul țării, inclusiv regiunea Mării Negre, iar pe daci spre vestul teritoriului României. O asemenea diferențiere și localizare nu a fost însă confirmată de cercetările arheologice și nici de ceilalți autori ai antichității.

În numeroase articole consacrate unor probleme ale economiei capitaliste se vorbește despre bursă și despre reacțiile ei. Cititorii mai tineri au numai o idee vagă despre rolul și modul de funcționare a acestei instituții. De aceea cred că ar fi bine venit un material documentar care, fără să omită aspectul istoric, să explice mai detaliat fenomenul bursei.

Cu același prilej vă adresez și următoarea întrebare : Ce este indicele Dow-Jones ?

M. AURELIAN
Brașov

Cererea dv. (formulată de altfel și de alți cititori) este satisfăcută chiar în numărul de față al revistei. Împreună cu documentarul despre bursă veți găsi și răspunsul la întrebarea dv. despre indicele Dow-Jones.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Română

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

O PRODUCȚIE A STUDIOURILOR BRAZILIENE

după romanul lui ERNANI DONATO

JUNGLA TRAGICĂ

REGIA ROBERTO FARIAS
IMAGINEA JOSÉ ROSA
MUZICA LUIZ BONFÁ

CU: REGINALDO FARIAS, REJANE MEDEIROS, AURELIO TEIXEIRA, MAURICIO DO VALLE, JÓFRE SOARES, PAULO COPACABANA.

LUMEA — PUBLICITATE

fabrica de conductori tg. mureș

str. măcinișului nr. 1

LUMEA — PUBLICITATE

execută conducte, cordoane, cabluri electrice izolate în mase plastice pentru utilizări la:

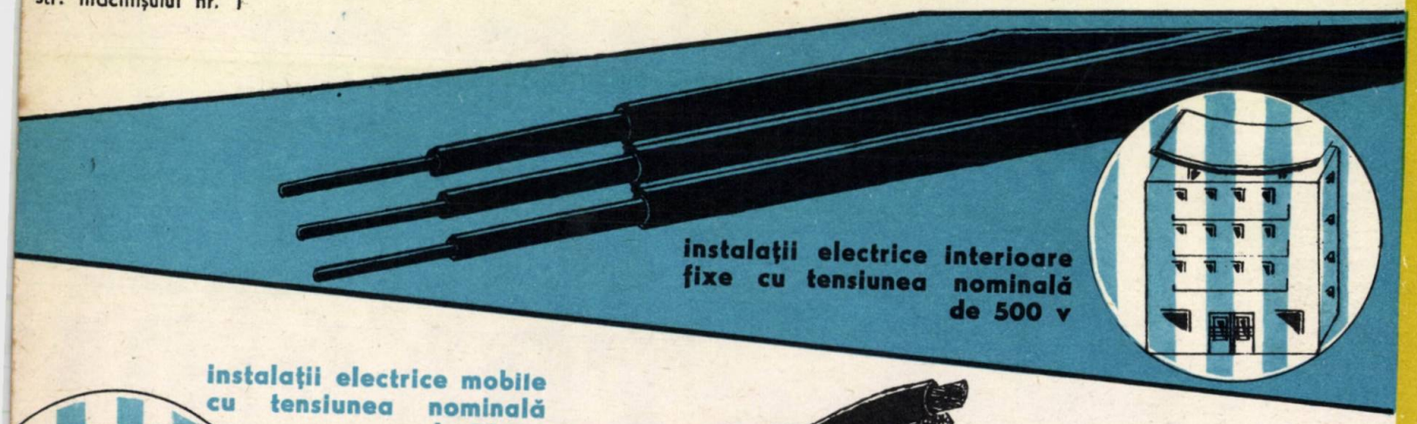

instalații electrice interioare fixe cu tensiunea nominală de 500 v

instalații electrice mobile cu tensiunea nominală de 380 v

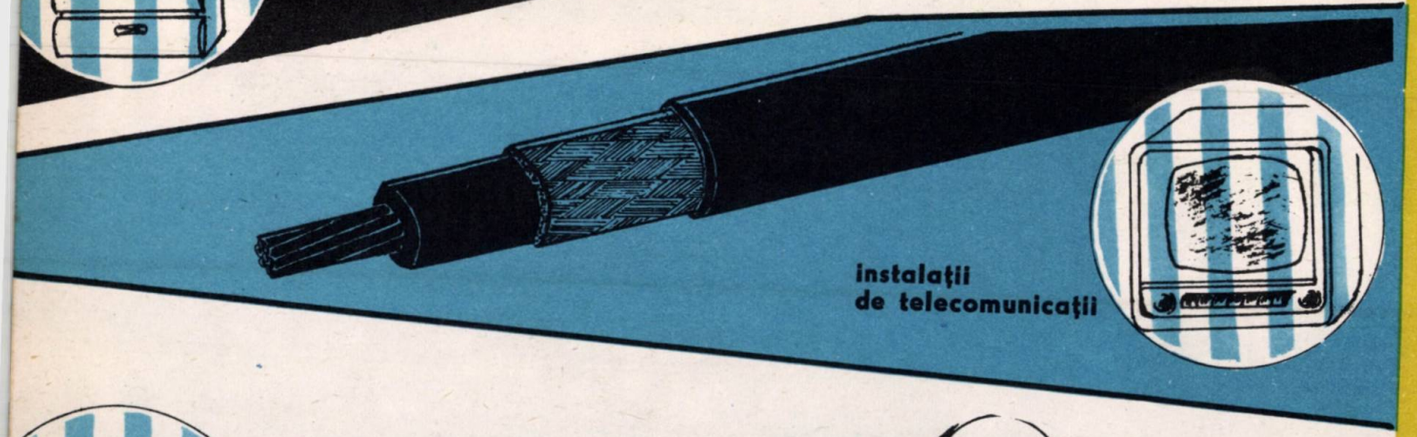

instalații de telecomunicații

instalații pentru autovehicule

2 lei

Dificultăţile Pieţii comune

PROGRESUL ȘI ȘTIINȚA

Implicațiile
latino-americane
ale
problemei dominicane

28
joi 8 iulie 1965

lumea

Săptămîna pe glob:

PARIS
HELSINKI
TOKIO
BRUXELLES

Președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Române, Ion Gheorghe Maurer, împreună cu Alexandru Bîrlădeanu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a primit delegația parlamentară franceză condusă de Maurice Schumann, președintele Comisiei de afaceri externe a Adunării Naționale Franceze, care face o vizită în țara noastră

Helsinki

La 10 iulie se deschide în capitala Finlandei Congresul mondial pentru pace, independență și dezarmare, la care participă 1 200 de delegați din 100 de țări

Anul III
Nr. 28 (89)

Joi
8 iulie
1965

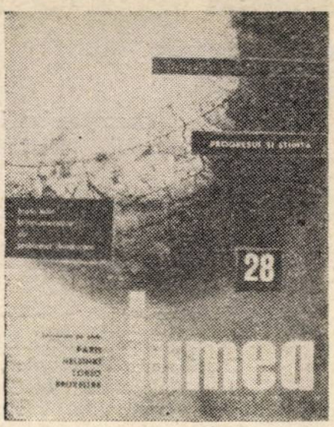

sumar

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

p. 2 GENEVA — Sesiunea Consiliului Economic și Social. **Horia Liman**
HELSINKI — În ajunul Congresului pentru pace. **Pentti Sorvali**
3 LONDRA — Cea mai mare demonstrație. **John Gritten**
5 ATENA — Zile hotărîtoare. **C. Alexandroaie**
6 SAIGON — Victoriile forțelor patriotice. **Ștefan Cornu**
ALGER — Declarația program. **Rodica Georgescu**
7 SANTO DOMINGO — Imparțialitate discutabilă. **N. Pătrașcu**
8 SANTIAGO — Președintele Frei în Europa. **Mihai Matei**
10 PARIS — Preocupări electorale. **Georges Dascal**
BRUXELLES — Misiunea profesorului Harmel.
12 TOKIO — După scrutin.

ARTICOLE, REPORTAJE

p. 13 Al doilea „infarct" al Pieței comune. **I. Fîntînaru**
18 Neliniște în America Latină. **Eugen Pop**
20 Regrupări politice în S.U.A. **Eugen Preda**

CONVORBIRI, INTERVIURI

p. 16 **Maurice Schumann** despre politica externă a Franței și relațiile franco-române.
p. 17 **Mohammed El Fasi** despre preocupările actuale ale U.N.E.S.C.O.

DIN CRONICA DIPLOMAȚIEI ROMÂNEȘTI

p. 22 Secularizarea domeniilor închinate. **Virgil Cândea**

ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

p. 24 Un proiectil antimaterie ? **Lucien Barnier**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

p. 25 New York Times, Die Welt, La Nation, New Statesman, Neue Zürcher Zeitung, Wall Street Journal, Combat, The Times, Frankfurter Allgemeine Zeitung

PROFIL, FIȘIER

p. 31 Gyula Kallai
A II-a Conferință Mondială a Populației

BREVIAR, POȘTA REDACȚIEI

Viitorul Pieței comune

a fost pus sub semnul întrebării de refuzul Franței de a adera la principiul „supranaționalității". La pag. 13 – o analiză a evoluției și perspectivelor acestei grupări economice închise. Reproducem la rubrica „Puncte de vedere", opiniile ziariștilor Jacques de Montalais, Cyrus Sulzberger, Marguerite Higgins etc. despre situația creată în alianța occidentală.

În America Latină

intervenția Statelor Unite în Republica Dominicană a atras atenția opiniei publice asupra unor probleme politice, economice și sociale comune țărilor continentului (pag. 18). Principala semnificație a călătoriei președintelui chilian Eduardo Frei în Europa : tendința unor state latino-americane de a stabili relații dincolo de ocean (pag.8).

Maurice Schumann

președintele Comisiei de politică externă a Adunării Naționale Franceze, ne vorbește despre principiile care ghidează activitatea țării sale pe plan extern (pag. 16). Preocupările actuale ale U.N.E.S.C.O. formează obiectul convorbirii noastre cu Mohammed El Fasi, președintele Consiliului executiv al U.N.E.S.C.O. (pag. 17)

La jumătate de an

după alegerile prezidențiale, în Statele Unite au început regrupările politice în perspectiva viitoarelor confruntări electorale (pag.20). Despre rezervele manifestate de unele cercuri intelectuale față de orientarea externă a actualei Administrații, articolul din Wall Street Journal, reprodus la pag 28.

Costache Negri

a desfășurat o intensă activitate diplomatică pentru recunoașterea internațională a secularizării domeniilor închinate (pag. 22).

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

GENEVA

Corespondență de la
Horia LIMAN

Sesiunea Consiliului Economic și Social

Cea de-a 39-a sesiune a Consiliului Economic și Social O.N.U., ale cărei lucrări s-au deschis zilele trecute la Palatul Națiunilor, coincide cu două evenimente importante : aniversarea a două decenii de la întemeierea Organizației Națiunilor Unite și a 15 ani de la debutul Programului lărgit de asistență tehnică al Națiunilor Unite. Ea se desfășoară de asemenea în condițiile în care Deceniul Națiunilor Unite pentru dezvoltare și-a consumat prima jumătate, iar bilanțul activității de pînă acum poate facilita eșalonarea liniilor directoare de viitor.

Unul din domeniile cele mai concrete ale activității O.N.U. se dovedește a fi acela al eforturilor îndreptate spre soluționarea unor probleme de ordin economic, social și cultural. Mai cu seamă în ceea ce privește emanciparea politică, economică și socială a țărilor foste coloniale și dependente, se poate afirma că O.N.U. s-a manifestat cu mai multă consecvență, chiar dacă realizările sînt disproporționat de mici în raport cu eforturile depuse.

În anul cooperării internaționale — poate impropriu numit astfel în raport cu tabloul general al situației politice mondiale — Programul lărgit de asistență tehnică prezintă oricum o încercare mai coordonată de a găsi un punct de echilibru în incertitudinea cronică a evoluției economice a țărilor în curs de dezvoltare. Debutînd într-un mod confuz, cu obiective depășind posibilitățile sale reale, el a suscitat iluzii exagerate, pentru a stîrni apoi decepții, proiectele dovedindu-se curînd a nu fi un panaceu universal. Însuși Fondul special al O.N.U. pentru dezvoltarea economică, inițiat în anul 1952, a început să funcționeze în 1958, după ce, asemeni Programului lărgit, s-a delimitat prin forța împrejurărilor. Conceput ca un for pentru acordarea de credite pe termen lung în vederea unor investiții de natură să accelereze procesul de dezvoltare a țărilor recent eliberate din cătușele colonialismului, Fondul O.N.U. și-a redus cadrul la finanțarea „Programului lărgit de asistență tehnică în vederea dezvoltării economice a țărilor insuficient dezvoltate", creat în ziua de 15 august 1949 la Geneva, în urma reuniunii Consiliului.

Consiliul Economic și Social al O.N.U. este compus anul acesta din Algeria, Argentina, Austria, Canada, Cehoslovacia, Chile, Ecuador, Franța, Gabon, Irak, Japonia, Luxemburg, Marea Britanie, Pakistan, Peru, România, S.U.A. și U.R.S.S.

Sesiunea se desfășoară în cadrul ședințelor plenare și al celor trei comitete ale sale : Comitetul economic, Comitetul social și Comitetul de coordonare ; acestea cuprind, în afara membrilor Consiliului, nouă membri suplimentari cu drepturi depline în reuniunile comitetelor, dar fără drept de vot atunci cînd participă la ședințele Consiliului. E vorba de Camerun, Danemarca, Ghana, India, Iran, Madagascar, Mexic, R.A.U. și Republica Unită Tanzania.

Consiliul Economic și Social O.N.U. își propune să favorizeze progresul țărilor în curs de dezvoltare și al celor insuficient dezvoltate, respectînd principiul fundamental al neamestecului în treburile interne, al respectului pentru independența națională. Funcția lui este exclusiv consultativă și tehnică, natura asistenței fiind determinată de însuși guvernul interesat, fără a se face distincții de regim politic. Componența lui îmbracă forme multiple, cuprinzînd toate domeniile vieții economice și sociale. În acest sens, el cooperează strîns cu zece organizații specializate — între care Organizația Internațională a Muncii, Organizația Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (F.A.O.), U.N.E.S.C.O., Organizația Mondială a Sănătății etc. — cu care constituie Biroul de asistență tehnică. Consiliul are autoritate asupra a patru comisii regionale : Comisia economică pentru Europa, cu sediul la Geneva, Comisia economică pentru Asia și Extremul Orient, cu sediul la Bangkok, Comisia economică pentru America Latină, cu sediul la Santiago de Chile, și Comisia economică pentru Africa, avînd sediul la Addis Abeba. În afara acestor organisme regionale, Consiliul are un număr de comisii cu caracter tehnic, a căror activitate se integrează în programul general, și așa foarte complex.

Aria preocupărilor Consiliului se desprinde din însăși ordinea de zi a actualei sesiuni. Pe primul plan al interesului se situează în mod firesc raportul special al secretarului general asupra Deceniului dezvoltării și raportul interimar, întocmit de secretarul general în colaborare cu comisiile economice regionale și alte organe și instituții aparținînd sistemului Națiunilor Unite. Acest din urmă document reflectă interdependența și efectul cumulativ al programelor și activităților respectivelor instituții ale Națiunilor Unite.

Documentul intitulat „Planuri de dezvoltare : evaluarea obiectivelor și progreselor realizate în țările în curs se dezvoltare" constituie prima parte a „Studiului asupra economiei mondiale", lucrare vastă care cuprinde analiza desfășurării primei jumătăți a Deceniului dezvoltării în domeniul producției și comerțului, perspectivele celei de-a doua jumătăți, experiența acumulată de țările în curs de dezvoltare în materie de planificare, ca și aspecte ale conjuncturii și problemelor economice actuale. Fără îndoială, prin sugestiile pe care le oferă, prin implicațiile lui multiple, „Studiul asupra economiei mondiale" merită infinit mai mult decît o simplă mențiune.

Nu este lipsit de interes faptul că, deși abia la primele ședințe, sesiunea a marcat preocuparea majoră a participanților pentru problemele planificării. În declarația rostită în fața Consiliului la 5 iulie, secretarul general al Națiunilor Unite, U Thant, a subliniat importanța acestui fenomen, atunci cînd a considerat conceptul de planificare drept „un mijloc indispensabil pentru transformarea cadrului existenței noastre", o adevărată „strategie a conștiinței viitorului".

Unii vorbitori condiționează rezultatele planificării de stăvilirea „exploziei demografice" din țările în curs de dezvoltare. Alții văd soluția în adoptarea de către aceste țări a cuceririlor științei și tehnicii. În favoarea celei de-a doua teze pledează concluziile conținute în raportul Comitetului consultativ pentru aplicarea științei și tehnicii în dezvoltarea economică și socială. De asemenea și raportul Comitetului interguvernamental O.N.U./F.A.O. asupra Programului alimentar mondial. Dar problemele țărilor în curs de dezvoltare, mereu mai acute, nu se limitează la aspectele enumerate, ci sînt cu mult mai complexe.

Raportul Consiliului pentru comerț și dezvoltare va completa tabloul schițat de documentele citate. După cum se știe, Consiliul pentru comerț și dezvoltare își prezintă anual activitatea în fața Adunării Generale a O.N.U., prin intermediul Consiliului Economic și Social. Rezoluțiile adoptate de sesiunile acestuia din urmă capătă putere de hotărîre pe baza votului Adunării Generale. Iată ceea ce conferă prestigiu actualei sesiuni.

Ca membră a Consiliului, țara noastră este conștientă de răspunderea ce-i incumbă. Începînd cu intervenția șefului delegației noastre, Mircea Malița, adjunct al ministrului afacerilor externe, — care a fost primită cu un deosebit interes de plenara sesiunii — și continuînd cu activitatea din comitete, reprezentanții noștri își fac remarcată activitatea prin sobrietatea și competența analizelor pe care le întreprind.

Geneva, 6 iulie

HELSINKI

Corespondență de la
Pentti SORVALI
redactor șef al ziarului
MAAKANSA

În ajunul Congresului pentru pace

Congresul Mondial pentru pace, independență și dezarmare care se deschide la Helsinki la 10 iulie se va bucura de o participare foarte largă și reprezentativă.

Pînă marți dimineața și-au anunțat participarea 1 272 delegați, observatori și invitați din 92 de țări. Dintre acestea, 20 de țări aparțin Asiei, 24 Africii, 18 Americii Latine, 26 Europei. Vor mai sosi participanți din S.U.A., Canada, Australia și Noua Zeelandă.

Delegația cea mai numeroasă va fi, în mod firesc, cea finlandeză (250 de persoane). Vor veni de asemenea delegații importante din Statele Unite (80 de persoane), India (75), Japonia (70), Argentina (50), Franța (50), Italia (49), Indonezia (48), R.F.G. (33) și R.D.G. (20), Anglia (30), U.R.S.S. (30), R.P. Chineză (25), Cuba (20), R.A.U. (15) etc. Va participa și o delegație a Frontului de Eliberare Națională din Vietnamul de sud.

Vor fi reprezentate 12 organizații internaționale, printre care Confederația internațională pentru dezarmare și pace, Federația europeană împotriva înarmării atomice, F.D.I.F., F.I.R., Uniunea Sindicatelor africane, Liga Asociațiilor pentru Națiunile Unite, Federația esperantiștilor etc.

Aproape 100 de ziariști finlandezi și străini vor urmări lucrările Congresului.

Ca țară gazdă, Finlanda caută să se prezinte la înălțime. Nu este vorba numai de pregătirile tehnice ci și de nivelul la care statul finlandez va fi reprezentat la această importantă manifestare. La ședința de deschidere va asista pre-

şedintele Republicii, Urho Kekkonen. Salutul guvernului finlandez va fi rostit de primul ministru Johanes Virolainen. Primul ministru va anunţa, după cîte s-a aflat aici, iniţiativa unui grup de cetăţeni finlandezi, aprobată de guvern, de a se construi la Helsinki un monument al coexistenţei paşnice între ţările cu diferite orînduiri sociale. Ministrul afacerilor externe, Ahti Karjalainen, şi alţi membri ai guvernului vor participa de asemenea la şedinţele congresului. Şi în alte privinţe participarea Finlandei va fi remarcabilă. Toate grupările politice reprezentate în parlament îşi vor trimite delegaţi, cele mai multe la nivelul preşedintelui şi vicepreşedintelui fracţiunilor parlamentare respective.

Este important de subliniat această participare semnificativă a Finlandei, întrucît ea oglindeşte atenţia crescîndă şi ecoul pe care-l întîlnesc iniţiativele recente în favoarea păcii. Nu sînt chiar atît de mulţi ani de cînd în diferite cercuri politice se înregistra o atitudine mai degrabă rezervată faţă de acţiunile pe această linie.

Trebuie subliniată şi atitudinea favorabilă a bisericii faţă de acest congres. Conducătorul bisericii evanghelice din Finlanda, arhiepiscopul Martti Simojoki, va organiza într-o nouă biserică — care prezintă şi un interes deosebit din punct de vedere arhitectonic — o întrevedere cu clericii participanţi.

Congresul care se va desfăşura timp de şase zile la Helsinki, va constitui o reuniune de lucru în cadrul căreia problemele vor fi discutate în diferite comitete. Raportul principal la congres va fi prezentat de prof. John Bernal. Pe ordinea de zi vor figura : eliberarea popoarelor de sub opresiunea colonială, dreptul naţiunilor la autodeterminare, eliminarea mijloacelor de distrugere nucleară, crearea de zone denuclearizate, retragerea trupelor străine şi a bazelor militare, dizolvarea blocurilor militare, eliminarea rămăşiţelor celui de-al doilea război mondial, reglementarea problemei germane, garantarea securităţii în Europa etc. Se vor discuta de asemenea problema independenţei economice şi a dreptului naţiunilor de a-şi alege propria cale de dezvoltare economică şi socială. În plus, figurează chestiunea discriminărilor rasiale, a politicii apartheidului şi a violării drepturilor umane. Un capitol aparte îl constituie dezvoltarea Organizaţiei Naţiunilor Unite şi a altor organisme internaţionale. Comisiile congresului vor discuta măsurile în vederea creării unei atmosfere favorabile păcii în lumea de azi şi rolul culturii, educaţiei şi religiei în slujba păcii şi a dezvoltării unei colaborări active între organizaţiile de luptă pentru pace.

O atenţie specială se va acorda războiului din Vietnam. În după amiaza zilei de 10 iulie va avea loc un mare miting consacrat problemei vietnameze.

După cum se poate vedea, ordinea de zi a Congresului Mondial al Păcii este amplă şi cuprinzătoare. Situaţia internaţională actuală conferă Congresului Mondial pentru Pace, independenţă naţională şi dezarmare generală o mare importanţă.

Helsinki, 6 iulie

LONDRA

Corespondenţă de la John GRITTEN

Cea mai mare demonstraţie

Săptămîna trecută delegaţi reprezentînd peste 2 500 000 de locuitori din şase regiuni ale Marii Britanii şi, alături de ei, mii de alţi bărbaţi şi femei, s-au îndreptat spre Westminster. Dintre cele peste 10 000 de persoane prezente, 5 000 au reuşit să intre în Camera Comunelor şi să ia contact cu 180 de membri ai Parlamentului pentru a le aduce la cunoştinţă părerile lor asupra situaţiei din Vietnam şi asupra poziţiei guvernului laburist faţă de această situaţie.

Preşedintele Consiliului britanic pentru pace în Vietnam, lordul Brookway, a declarat că a fost cea mai mare demonstraţie care a avut loc în faţa Parlamentului de la protestele împotriva activităţii guvernului Anthony Eden în 1956, în timpul crizei din Suez. Sidney Silverman a de-

→

La New Delhi, reprezentanţii Indiei şi Pakistanului au semnat acordul de încetare a focului în regiunea Kutch

REFLECTOR

O declaraţie a şahului Iranului

„Cred că relaţiile noastre au atins o etapă deosebit de favorabilă, fapt care nu se exprimă numai în discursurile oficiale. Relaţiile noastre se bazează pe realism, pe dezvoltarea naturală şi pe condiţiile geografice proprii unor state vecine". Astfel a început răspunsul la prima întrebare pusă de ziarul **Nouvelles de Moscou** şahului Iranului, care a făcut o vizită oficială în Uniunea Sovietică. Suveranul iranian a continuat : „Cred că reprezentanţii Uniunii Sovietice au avut posibilitatea să constate sentimentele călduroase ale poporului iranian. Actualmente, în cursul voiajului nostru, am desprins aceleaşi sentimente din partea poporului sovietic".

Şahul Iranului a declarat că, după părerea sa, comerţul este domeniul în care colaborarea dintre cele două ţări se poate fructifica cel mai bine. „Am încheiat un acord comercial pe trei ani a spus el. Pe baza acestuia vom extinde şi mai mult schimburile dintre ţările noastre. Uniunea Sovietică poate participa într-o şi mai mare măsură la industrializarea Iranului. Putem determina, de asemenea, pe baza planurilor noastre, produsele de care avem nevoie, putem defini perspectivele, volumul şi caracterul schimburilor noastre comerciale".

Mesajul lui U Thant

În mesajul adresat de secretarul general al O.N.U., U Thant, Consiliului Economic şi Social al O.N.U. întrunit la Geneva în legătură cu rezultatele obţinute pînă în prezent în „Deceniul dezvoltării", proclamat de Adunarea Generală a O.N.U. în decembrie 1961, sînt apreciate tendinţele generale ale evoluţiei economice din ţările în curs de dezvoltare. La factorii economici cunoscuţi, arată secretarul general al O.N.U., trebuie adăugată explozia demografică care „conferă o urgenţă nouă problemelor economice şi sociale care sînt mai arzătoare ca oricînd".

Printre factorii negativi ai situaţiei economice şi sociale mondiale, secretarul general al O.N.U. a menţionat : într-un mare număr de ţări a căror structură economică este dintre cele mai sărace ritmul de dezvoltare continuă să rămînă insuficient ; contribuţia anuală a asistenţei internaţionale şi a capitalului de investiţii în ţările în curs de dezvoltare a încetat practic să mai crească ; mortalitatea infantilă rămîne cu mult mai ridicată în ţările în curs de dezvoltare decît în ţările industrializate ; diferenţierea mare dintre regimurile alimentare : în America de Nord şi Europa media proteinelor consumate zilnic de om este de 80—90 de grame, în timp ce această medie scade la 50 de grame în Asia şi este mult mai redusă în Africa ; aproximativ 1 miliard de oameni continuă să trăiască în condiţii de locuit „disperate".

Printre măsurile recomandate de U Thant pentru favorizarea progresului ţărilor în curs de dezvoltare se numără : continuarea efectuării de investiţii pe termen lung în scopul expansiunii economice astfel încît ţelurile propuse pentru deceniul dezvoltării să poată fi atinse ; o expansiune puternică a programului de locuinţe şi de urbanism ; ţările în curs de dezvoltare trebuie să intensifice prospectarea resurselor lor naturale şi să modernizeze metodele de producţie agricolă. Totodată, regimurile lor funciare trebuie să fie modificate.

Turneu diplomatic

Ministrul de externe japonez, Etsaburo Shiina, pleacă la sfîrşitul săptămînii într-un vast turneu diplomatic. Prima escală a ministrului de externe va fi Washingtonul, unde va participa la reuniunile comitetului mixt americano-japonez pentru problemele economice şi comerciale. Lucrările acestui comitet nu au progresat în mare măsură după vizita primului ministru al Japoniei la Washington în urmă cu două luni, problemele în suspensie între cele două ţări continuînd să rămînă nerezolvate.

Ulterior, ministrul de externe japonez va vizita Italia şi Franţa, la Paris urmînd să participe şi la reuniunile comitetului O.E.C.D. În presa japoneză vizita ministrului de externe Shiina este apreciată ca o nouă iniţiativă a diplomaţiei japoneze pentru extinderea relaţiilor economice ale acestei ţări cu Occidentul.

clarat că de 30 de ani de cînd este deputat laburist aceasta a fost cea mai bună demonstrație la care a asistat. Un alt deputat, Tom Driberg, fost președinte al partidului laburist, a spus : „Pînă și deputații conservatori au fost impresionați — impresionați, alarmați și mîhnoși. Unii dintre ei au avut o atitudine atît de nedemocratică încît au refuzat să-i primească pe propriii lor alegători".

Unii deputați conservatori au fost atît de nemulțumiți încît au prezentat o moțiune cerînd ca pe viitor deputații să poată circula în mod liber spre și dinspre Camera Comunelor, fără „piedici" din partea demonstranților.

De puține ori s-au putut vedea asemenea scene în clădirea Parlamentului ; marele hol central în stil victorian, pseudogotic, a fost înțesat timp de aproape opt ore ; grupuri de alegători discutau serios cu deputații pe culoare și în sălile comitetelor.

Nu a trecut mai mult de o lună de cînd adepții Consiliului britanic pentru pace din Vietnam au început pe străzi, în piețe și la locurile de muncă o campanie de strîngere de semnături pe o petiție cu următorul text : „Războiul din Vietnam provoacă moarte, mutilare și jale bărbaților, femeilor și copiilor de pe acest teritoriu și s-ar putea extinde pe teritoriile vecine și în întreaga lume. Cerem ca guvernul maiestății sale să se desolidarizeze de orice acțiuni care sprijină o parte sau alta în conflictul din Vietnam, pentru a putea acționa în mod independent ca mediator pentru pace pe baza prevederilor acordurilor de la Geneva din 1954". Au fost strînse peste 100 000 de semnături și, în cazul în care campania ar fi continuat, s-ar fi putut strînge lesne alte sute de mii.

Demonstranți, mulți dintre ei purtînd insigne cu inscripția „S.U.A., jos mîinile de pe Vietnam !", au asistat la înmînarea petiției lordului Brockway în fața Camerei Comunelor. El a predat-o deputatului Philip Noel-Baker, laureat al premiului Nobel pentru pace care, la rîndul lui, a prezentat-o Camerei Comunelor.

Lordului Bertrand Russell, filozoful în vîrstă de 93 de ani, i s-a permis să intre direct în Camera Comunelor. Uimitor de activ și demonstrant neobosit împotriva nedreptăților din lume, lordul Russell purta o mare pancartă cu inscripția : „Puneți capăt măcelului anglo-american din Vietnam". El a fost aplaudat de demonstranți. Mulți dintre ei l-au recunoscut și salutat pe John Gollan, secretarul general al partidului comunist, care se alăturase demonstranților. „Acum campania trebuie să fie dusă în fiecare colț al țării pînă cînd guvernul își va schimba politica și va înceta să-i sprijine pe americani în Vietnam", a spus el.

Demonstranții făceau parte din cele mai diferite categorii sociale. Erau printre ei și mulți clerici. Unul dintre ei, care sosise împreună cu soția sa, din Cardiff, mi-a spus : „Misiunea de pace a Commonwealthului nu a obținut nici un rezultat, deoarece guvernul britanic este compromis în mod vădit de sprijinul necondiționat pe care îl acordă atitudinii americane. Deoarece nu dezaprobăm politica americană, sîntem considerați un satelit al Americii, fără glas independent". Afirmațiile simple dar extrem de sincere ale acestui pastor sînt tipice în ce privește părerile multor oameni din rîndul manifestanților, care nu participaseră probabil niciodată pînă atunci la o demonstrație politică și nu făcuseră nici un act politic, excepțînd exercitarea dreptului de vot.

În zecile de discuții pe care le-am avut cu demonstranți din toate părțile țării — cu mineri din Wales și mecanici din Scoția, cu muncitoare din filaturile de bumbac din Lancashire și cu oțelari din Sheffield, cu muncitori de la marile uzine de construcții de mașini din regiunea Londrei, cu gospodine, dactilografe și vînzătoare, cu țărani din regiunile de est și de vest ale țării — au fost exprimate păreri similare. Toți păreau să fie la curent cu faptele. Guvernul, sînt ei de părere, sprijină „un război murdar". Misiunea de pace a Commonwealthului inițiată de Wilson „nu va vedea niciodată lumina zilei" din cauza acestui sprijin necondiționat acordat acțiunilor guvernului S.U.A. în Vietnam. Guvernul laburist trebuie să ia o inițiativă reală, declarînd în mod fățiș că americanii trebuie să înceteze bombardamentele și să-și retragă trupele astfel încît să poată începe tratative de pace...

La prima dezbatere de tip „teach-in" care a avut loc în Marea Britanie în afara unei universități, publicul a fost mai demonstrativ și mai nerăbdător decît tinerii de la Oxford și Cambridge sau de la universitățile din Londra, Birmingham și Southampton, unde s-au organizat asemenea confruntări de opinii în problema Vietnamului. Un deputat laburist care a apărat politica guvernului a fost răsplătit cu fluierături și huiduieli, iar un deputat liberal care a încercat să prezinte un argument din arsenalul războiului rece, fără nici o legătură cu problema Vietnamului, a fost nevoit să renunțe la cuvînt, din cauza gălăgiei cu care au fost primite declarațiile sale.

În timp ce se desfășura marea demonstrație, lordul Brockway a inițiat o dezbatere cu privire la Vietnam în Camera Lorzilor. Lordul Milford (comunist) a declarat că dacă ar avea loc alegeri libere în Vietnamul de sud, comuniștii ar cîștiga. După părerea lui, misiunea de pace a primilor miniștri ai Commonwealthului nu putea reuși : „cum s-ar putea ca misiunea Commonwealthului să fie salutată de mișcarea de eliberare din sud sau de prietenii ei din nord, atunci cînd bombardamentele cu napalm la care au fost supuși au primit aprobarea domnilor Wilson și Stewart ?"

Lordul Walston, subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe, s-a făcut avocatul politicii duse de S.U.A. în Vietnam.

Dar susținerea unui asemenea punct de vedere devine din ce în ce mai dificilă în Anglia. În ziarul *Sunday Mirror*, cu un tiraj de mai multe milioane de exemplare, au apărut săptămîna aceasta două pagini complete consacrate unor reportaje și fotografii înfățișîndu-l pe premierul Vietnamului, Nguyen Cao Ky, sub titlul : „Hitler — eroul meu" și „aliatul nostru : un premier al cărui erou este Hitler". Ziarul a publicat de asemenea interviul luat de unul din corespondenții săi mareșalului Ky cu cîtva timp înainte de ultima lovitură de stat de la Saigon. *The Sunday Mirror* scrie : „Declarațiile acestui mic dictator, care a pus mîna pe putere printr-o lovitură militară în timp ce 70 000 de soldați americani se străduiau să-i țină în frîu pe partizani, scoate în evidență întreaga tragedie a ingratului război din Vietnam". După cum se relatează în continuare, Ky a declarat în cadrul interviului : „Îl admir pe Hitler deoarece și-a unit țara pe cînd se afla într-o situație groaznică. Dar aici situația este atît de disperată în momentul de față încît un singur om nu ar ajunge. În Vietnam avem nevoie de patru sau cinci Hitleri".

Premierul Wilson continuă totuși să-i sprijine pe americani și pe marionetele lor sud-vietnameze. La 24 de ore după organizarea demonstrației din fața Parlamentului, răspunzînd întrebărilor deputaților laburiști, el a refuzat în continuare să ceară încetarea bombardamentelor americane sau rămînerea în țara lor a trupelor australiene.

Între timp tonul ziarelor britanice în ce privește perspectivele americanilor în războiul din Vietnam a devenit în mod clar mai pesimist. Articolele apar sub titluri ca : „Armata sud-vietnameză în pragul prăbușirii" și „Forțele Vietcongului se masează pentru a tăia Vietnamul de sud în două".

Iată atmosfera în care lordul Brockway a afirmat : „Marile evenimente care s-au produs în cursul «Zilei Vietnamului» nu constituie decît începutul campaniei". Printre activitățile viitoare ale Consiliului britanic pentru pace în Vietnam va fi o conferință națională pentru pace în Vietnam, exact înainte de congresul sindicatelor britanice și de conferința partidului laburist — care se desfășoară succesiv în cursul toamnei — probabil în septembrie.

Londra, 6 iulie

SĂPTĂMÎNA PĂCII ÎN BALTICA

Orașul Rostock (R. D. Germană) este din nou anul acesta gazda tradiționalei Săptămîni a păcii în Marea Baltică. Evenimentul reunește delegații guvernamentale din Uniunea Sovietică și Polonia, precum și numeroși reprezentanți ai opiniei publice din Finlanda, Suedia, Danemarca, Norvegia și Islanda. Programul săptămînii include numeroase manifestări. Printre acestea pot fi menționate întîlniri ale reprezentanților diferitelor grupuri sociale, discuții asupra problemelor actuale ale contemporaneității, întreceri sportive și spectacole date de colectivele teatrale din diferite țări, organizarea de expoziții tematice. Oaspeții sosiți la Rostock cu prilejul Săptămînii păcii în Marea Baltică au de asemenea prilejul să facă o vizită în Republica Democrată Germană.

Astfel, și anul acesta ca și în anii trecuți, acțiunile organizate la Rostock vor prilejui o înmulțire a contactelor și o apropiere între reprezentanții țărilor din regiunea Balticii, o trecere în revistă a problemelor de interes comun. Sub lozinca „Baltica trebuie să fie o zonă de pace și liniște", delegațiile și oaspeții prezenți la Rostock s-au întîlnit în așa-numitele acțiuni organizate „pe sfere de interese".

După deschiderea festivă care a avut loc duminică în piața Ernst Thälmann și în cursul căreia au luat cuvîntul Walter Ulbricht și Willy Stoph, programul Săptămînii a fost inaugurat de seminarul de la Kolungsborn, la care au fost discutate problemele luptei comune a femeilor pentru pace, în regiunea Balticii. Și-au început, de asemenea, lucrările forumul pedagogilor precum și întîlnirea tineretului la Graal-Muritz, pentru examinarea problemelor luptei împotriva înarmării atomice.

Locțiitorul ministrului de externe al R. D. Germane, Krolikowski, a arătat că „Săptămîna păcii reflectă năzuințele popoarelor din regiunea Balticii spre pace, prietenie, colaborare, bună vecinătate. Totodată, ea este o manifestare elocventă a hotărîrii popoarelor din nordul Europei de a obține, împreună cu statele socialiste, dezarmarea generală și totală, asigurarea unei păci trainice în regiunea Balticii, contribuție la cauza asigurării securității internaționale".

ATENA

Corespondență de la C. ALEXANDROAIE

Zile hotărîtoare

Va demisiona guvernul ? Vor avea loc noi alegeri ? Va veni un guvern de centru-dreapta ? Sau regele va accepta să fie demişi ministrul apărării, Garoufalias, şi şeful statului major, Ghenimatas ?

Acestea sînt, în rezumat, întrebările pe care le ridică actuala încordare a vieţii politice din Grecia cauzată de opoziţia anumitor forţe faţă de măsurile anunţate de premierul Papandreu, privitoare la epurarea armatei de militarii de dreapta care încălcînd constituţia se amestecă în politică.

Ţinînd seama de experienţa trecutului, premierul Papandreu a încercat să prevină încordarea atmosferei politice drept urmare a hotărîrii sale de a „însănătoşi armata", pentru a folosi terminologia presei ateniene. Astfel, luînd ca pretext disensiunile ivite în rîndurile deputaţilor Uniunii de centru ca urmare a prescrierii — sprijinite de guvern — a scandalurilor financiare provocate de unii foşti miniştri ai partidului E.R.E., premierul a cerut vot de încredere, pe care l-a şi căpătat.

Observatorii politici constată că în prezent votul de încredere se dovedeşte a fi principalul reazim pe care se sprijină premierul în acţiunea sa de neutralizare a principalelor elemente ale dreptei din armată şi a acţiunilor ministrului apărării, Garoufalias, care se opune epurării. De asemenea, votul a demonstrat palatului şi unor forţe externe care acţionează prin intermediari împotriva guvernului, că premierul se bucură de aceeaşi autoritate în rîndurile deputaţilor săi, iar politica sa este aprobată de majoritatea covîrşitoare a deputaţilor de centru în ciuda unor deosebiri de păreri inevitabile asupra unor probleme concrete. În prezent, dreapta nu mai vorbeşte despre răsturnarea prin „revoluţie" a guvernului şi nici de înlăturarea cu forţa a premierului Papandreu. Ea şi-a ales ca subiecte „pericolul comunist", „ciocnirea dintre rege şi premier", „necesitatea formării unui guvern de centru-dreapta" fără alegeri şi totodată „suspendarea epurării".

Care este mobilul „însănătoşirii armatei" ?

În ultimul timp, forţele de dreapta din armată au „descoperit", pentru a compromite guvernul, fel de fel de comploturi şi organizaţii, unele „comuniste" iar altele „de centru". Ceea ce s-a urmărit şi s-a obţinut în primul rînd a fost înmormîntarea „afacerii Pericle", adică a puciului electoral al dreptei din noiembrie 1961 şi aceasta pentru că unul din iniţiatorii acestui puci era actualul şef al statului major, generalul Ghenimatas. Potrivit presei ateniene, Ghenimatas şi alţii din tabăra sa se află sub protecţia ministrului apărării, Garoufalias. Pentru înfăptuirea măsurilor anunţate, premierul s-a văzut nevoit să-i ceară ministrului apărării să-şi prezinte demisia, cu scopul de a prelua personal conducerea acestui minister în perioada „însănătoşirii armatei". Problema, după cum scrie ziarul *Mesimvrini*, a fost prezentată şi regelui „care nu a refuzat categoric înlocuirea lui Garoufalias ; dar a relevat că premierul n-ar trebui să-şi asume şi sarcina conducerii acestui minister".

Un ziar de centru a amintit că ministrul apărării a fost singurul deputat al centrului care, pe timpul lui Karamanlis, a votat în favoarea acordurilor de la Londra şi Zürich privitoare la Cipru. Unii observatori politici îl caracterizează drept un „cui al dreptei în peretele casei centrului". De asemenea, se aminteşte faptul că actualul ministru al apărării i-a fost impus „de sus" premierului, în ciuda voinţei sale. Răspunsul regelui a stîrnit un val de proteste în presa guvernamentală şi de stînga şi a fost aprobat de cotidianele dreptei. Într-o scrisoare deschisă a ziarului de centru *Athenaiki* adresată regelui se spune : „Dacă apreciaţi că autoritatea pe care o reprezintă premierul ales de popor poate fi restrînsă, dacă credeţi că unele sectoare ale aparatului de stat vă pot aparţine, destituiţi-l pe premier. În acest caz poporul va fi chemat să răspundă dacă acceptă restrîngerea drepturilor sale suverane sau o altă putere în afară decît cea pe care o doreşte".

Ethnos scrie totuşi că „premierul este optimist", şi speră că regele va accepta îndepărtarea lui Garoufalias şi epurarea armatei. „În cazul însă în care speranţele sale vor fi dezmînţite, dl Papandreu nu întrevede altă soluţie decît fixarea unor noi alegeri. În legătură cu rezultatul alegerilor, premierul este şi mai optimist".

În eventualitatea dizolvării parlamentului, a demisiei guvernului şi a unor noi alegeri, ca urmare a impasului pe care dreapta îl pregăteşte, se relevă pentru întîia dată un fapt considerat ca semnificativ pentru tactica dreptei. E vorba de punerea pe tapet a schimbării formei de guvernare a ţării, care ar urma să se transforme într-o monarhie tip secolul al XIX-lea, în care regele să dispună de întreaga putere politică şi militară.

Toate cotidianele centrului relevă că guvernul va sprijini în alegeri regimul de guvernare existent, în timp ce dreapta se va pronunţa în favoarea schimbării formei de guvernare. Totodată se apreciază că fluturarea lozincilor monarhiste de către dreapta este doar o nouă formă de presiune asupra premierului pentru a-l determina să renunţe la măsurile anunţate.

În multe oraşe ale ţării partidele Uniunea de centru şi E.D.A. organizează mari mitinguri populare în sprijinul măsurilor de epurare a armatei de „forţele tenebroase şi cercurile anomaliei", cum au fost denumite de premier. Comitetul executiv al partidului E.D.A. a adresat un apel tuturor partidelor democratice, organizaţiilor de masă, sindicatelor şi tineretului cerîndu-le să se unească într-un front naţional pentru a putea neutraliza atacurile dreptei. Guvernul este chemat să transforme în practică măsurile anunţate. Drept bază de acţiune, E.D.A. propune ca Frontul naţional să aibă următoarele revendicări : îndepărtarea lui Garoufalias şi a lui Ghenimatas, dizolvarea juntei militare a dreptei din armată, democratizarea ţării, limitarea activităţii palatului în cadrul constituţional, amnistie generală şi legalizarea partidului comunist.

Zilele imediat următoare în care premierul Papandreu se va întîlni cu regele vor fi hotărîtoare.

Atena, 6 iulie

REFLECTOR

Dialog franco-american

Ambasadorul Franţei la Washington, Hervé Alphand, în cursul unei cuvîntări ţinute cu prilejul zilei naţionale a Statelor Unite, a apărat dreptul Franţei de a-şi face auzită vocea în probleme care afectează politica americană. Ambasadorul francez a criticat principiul potrivit căruia orice intervenţie pe teritorii străine ar putea fi „justificată", sub pretextul luptei împotriva „comunismului internaţional".

Ca prim argument, Alphand a citat extrase din Thomas Jefferson, omul care a proclamat independenţa americană. Unul din acestea, datat decembrie 1792, afirmă : „Orice naţiune are dreptul de a se guverna singură în interior în forma în care-i place, poate schimba această formă după voinţa sa şi poate stabili în exterior raporturile cu alte naţiuni prin intermediul organismului pe care-l alege..." Un an mai tîrziu, Jefferson scria din Philadelphia unui prieten aflat în Franţa : „Dorim să nu ne amestecăm în afacerile interne ale altor ţări..."

Ambasadorul francez a continuat : „Năzuinţa spre independenţa naţională care animă statele noastre nu trebuie să afecteze în nici o măsură alianţa şi prietenia lor. Această prietenie are ca urmare firească faptul că Franţa va aduce la cunoştinţă fie în mod discret, pe cale diplomatică, fie, dacă consideră necesar, public, ceea ce gîndeşte despre evenimentele lumii. De ce vă supăraţi ? «Nu este deloc suficient, a declarat recent un american, să-ţi dai avizul asupra tuturor problemelor lumii. Trebuie mai ales să le poţi susţine cu resurse masive». Aceasta este o concepţie stranie despre libertatea de exprimare, care face ca dreptul să depindă de forţă şi de bogăţie. Nouă un asemenea principiu ne pare inacceptabil atît pentru ţara lui Jefferson cît şi pentru ţara lui Voltaire".

Interpelări în parlament

Un nou scandal a început să ofere material senzaţional presei italiene. Este vorba de legăturile financiare ale Vaticanului. În urmă cu cîteva luni, revistele **Espresso** şi **Astrolabio** au publicat date despre încălcarea de către Vatican a legii privind plata impozitelor pe venit. S-a afirmat că Vaticanul ar fi dator Italiei cîteva miliarde de lire pentru acţiunile pe care le posedă. Ulterior, **Paese Sera** a publicat o serie de articole despre legăturile strînse ale Vaticanului cu Carlo Pesenti, „regele cimentului". În parlament, deputaţii comunişti Busetto şi Raffaelli au cerut precizări din partea ministrului de finanţe, Tremelloni. În răspunsul dat de Ministerul de Finanţe se arată că venitul realizat de Vatican în 1963 s-a cifrat la aproximativ 100 de miliarde de lire, ceea ce îl situează printre cele mai importante grupări financiare italiene.

Scoţienii protestează

Baza americană de rachete Polaris, plasată la Faslane (Dunbartonshire) în Scoţia, stîrneşte protestul viu al locuitorilor regiunii. La ultima demonstraţie care a avut loc în apropierea bazei, au fost arestate 28 de persoane, dintre care şapte femei. Arestaţii au fost condamnaţi la amenzi în valoare de 165 de lire sterline. Aceasta nu a stăvilit avîntul demonstranţilor. Pornind din Helensburgh spre bază, alţi 300 de oameni au demonstrat împotriva bazei americane.

SAIGON

Victoriile forțelor patriotice

Prin cele șase lovituri date de forțele patriotice celor mai importante obiective militare americane din Vietnamul de sud s-a trecut de la ciocnirile militare izolate, de la ambuscade la înfruntări pe un front larg în zonele cele mai critice și cele mai însemnate din punct de vedere strategic. Numele bazelor atacate nu indică zone militare secundare. Este vorba de dispozitivele de prim rang construite și consolidate de Statele Unite în Vietnamul de sud.

Baza de la Da Nang reprezintă punctul de sosire al trupelor americane în Vietnamul de sud și a fost amenajată special în acest scop. De acolo își iau de asemenea zborul avioanele care atacă în mod barbar R.D. Vietnam și forțele patriotice din Vietnamul de sud. Importanța bazei de la Da Nang este relevată de faptul că i-au fost repartizați aproximativ 9 000 de soldați ai infanteriei marine. Din punct de vedere tactic și strategic, baza de la Da Nang este depășită doar de sectorul Saigonului. Acest punct terminus al „punții aeriene", care leagă insulele Guam și Statele Unite cu Vietnamul de sud, dispune de cele mai moderne piste de aterizare din Vietnamul de sud. Un amănunt în plus : ținînd seama de importanța ei strategică, baza de la Da Nang este singura din cele aflate la sud de paralela 17, apărată de rachete balistice de tipul „Hawks". La Da Nang sînt instalate două baterii de rachete, respectiv 12 platforme de lansare. Anul trecut cînd forțele patriotice au atacat aeroportul de la Bien Hoa, aflat lîngă Saigon, oficialitățile americane au fost întrebate de comisia senatorială de afaceri externe dacă au fost luate toate măsurile pentru apărarea bazei de la Da Nang. S-au dat atunci toate asigurările cerute. Acum însă din surse oficiale americane (este citat numele ofițerului american cu cel mai înalt grad la Da Nang — generalul de divizie Lewis Walt) se afirmă că „terenul care înconjoară baza uriașă de la Da Nang este în mod special favorabil activității insurgenților..."

La Washington, atacarea bazei de la Da Nang care a inaugurat săptămîna aceasta seria loviturilor împotriva obiectivelor militare americane, a provocat o emoție nedisimulată. Observatorii politici străini din Saigon sînt de părere că bombardarea bazei de la Da Nang nu semnifică doar un eveniment izolat, ci „confirmă impasul în care se găsesc din punct de vedere militar forțele militare americane din Vietnamul de sud". Zecile de mii de soldați americani nu pot asigura în mod eficient nici măcar apărarea diferitelor baze americane — se spune la Washington. Concluzia care a urmat a fost hotărîrea de a afecta noi unități americane pentru apărarea acestei baze.

Ancheta începută în legătură cu atacul de la baza Da Nang nu a luat sfîrșit. Pentagonul păstrează o tăcere totală. Doar unii militari americani își exprimă direct nervozitatea. După un turneu de inspecție în Vietnamul de sud, generalul Victor Krulak, comandantul suprem al infanteriei marine în regiunea Pacificului, a declarat la Honolulu că Statele Unite „nu mai pot tolera pierderi de oameni și materiale de felul celor care au avut loc la baza de la Da Nang". Există și unele concluzii preliminare ale experților Pentagonului. O primă idee comună acestora este „imposibilitatea de a se asigura o etanșeitate totală" în jurul bazelor americane din Vietnamul de sud. De aici, concluzia că „Statele Unite trebuie să fie pregătite pentru a înfrunta atacurile împotriva acestui sistem".

Atacul împotriva bazei de la Da Nang a fost precedat de atacarea bazei Nha Trang. Au urmat bombardarea aerodromului militar american Sod Trang, apoi bombardarea bazei americane de la Cantho, unde este situat, printre altele, cartierul general al celui de-al patrulea corp de armată — punctul cel mai înaintat din linia de apărare a Saigonului.

În sfîrșit, ciocnirea militară de la Ba-Gia, unde în ultimele luni forțele patriotice au înfrînt în cîteva rînduri trupele guvernamentale. Ba-Gia, important punct strategic sud-vietnamez, se află la 35 de km de o altă bază militară americană — Chu-Lai. „Pierderile garnizoanei au fost grele", a declarat purtătorul de cuvînt al forțelor guvernamentale. Cifre n-au fost date, dar de la Saigon corespondenții străini vorbesc despre distrugerea a trei batalioane ale trupelor sud-vietnameze de către forțele patriotice. Garnizoana de la Ba-Gia a fost luată prin surprindere și aproape că nu a putut riposta. În sprijinul garnizoanei au fost trimise întăriri cu elicoptere dar numai două din cele zece aparate au reușit să aterizeze. „Situația este disperată" — se afirmă la Saigon. Tot din Saigon se anunță „dispariția" unui alt batalion al trupelor guvernamentale, despre soarta căruia nu se știe nimic.

„La Washington se recunoaște în cercuri largi că războiul din Vietnam nu merge bine", scrie *Observer*.

Ștefan CORNU

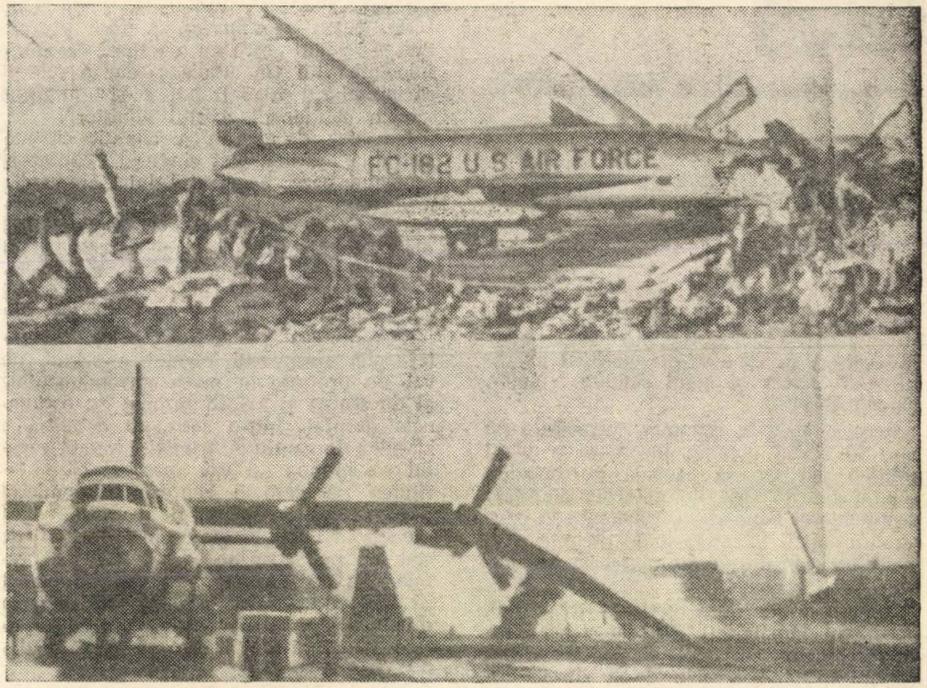

Da Nang. **Urmările tirului de mortiere și ale atacului forțelor patriotice sud-vietnameze : un avion cu reacție și șase avioane de transport distruse la sol.**

ALGER

Declarația-program

La două săptămîni după înlăturarea fostului președinte, Ben Bella, la Alger a fost dată publicității componența Consiliului Național al Revoluției. El este alcătuit din 26 de membri, avînd ca președinte pe colonelul Houari Boumedienne. Printre membrii Consiliului sînt menționate numele a cinci membri ai guvernului : Bouteflika, ministrul de externe, Boumaza, ministrul industriei și energiei, Cherif Belkassem, ministrul educației naționale, Ali Mahsas, ministrul agriculturii, și Mohamed Said, al doilea vicepreședinte al Consiliului. Sînt incluși și doi foști miniștri : Kaid Ahmed, cunoscut mai mult sub numele de maiorul Slimane, fost ministru al turismului, și Ahmed Medeghri, fost ministru de interne care și-a reluat funcțiile după îndepărtarea lui Ben Bella. Preponderența în noul guvern aparține, însă, militarilor. Printre ei figurează personalități cunoscute ca de exemplu Abid Said, comandantul regiunii Alger, Bencherif Ahmed, comandantul jandarmeriei, Tahar Zbiri, fostul șef al vilaietului din Aurès, în prezent șeful statului major, Ahmed Draia, șeful companiilor naționale de securitate care, alăturîndu-se colonelului Boumedienne, a înlesnit arestarea lui Ben Bella.

Într-un discurs-program rostit luni la posturile de radio și televiziune algeriene, colonelul Houari Boumedienne, adresîndu-se națiunii care sărbătorea cea de-a treia aniversare a independenței țării, a abordat trei mari capitole : partidul și statul, problemele economice și politica internațională.

Referindu-se la problemele politice, el a declarat că Frontul de Eliberare Națio-

nală va deține un loc de frunte în cîrmuirea Algeriei. „F.L.N. va fi un partid dinamic de avangardă revoluționară, care va funcționa conform centralismului democratic și va fi format din militanți încercați". El a delimitat, de asemenea, sarcinile partidului : elaborarea politicii și a planificării, „fără a se substitui, însă, statului". În continuare, Boumedienne a anunțat că într-un viitor apropiat va fi convocat Congresul F.L.N. care „va desemna forurile partidului".

După ce a făcut un amplu rechizitoriu regimului lui Ben Bella, colonelul Boumedienne a subliniat că prima preocupare a Consiliului va fi instaurarea unei administrații eficiente. „Ea va trebui să fie, totodată, mai stabilă, mai eficace și mai dinamică", a declarat el.

În legătură cu problemele de ordin intern, vorbitorul a arătat că „Situația economică din ultimii trei ani s-a caracterizat prin scăderea producției și a investițiilor, prin dezorganizare economică și risipire a fondurilor de stat". În aceste condiții, Consiliul se va ocupa cu prioritate de problemele economice, de restabilirea economiei naționale. „Trebuie să facem apel, în primul rînd, la resursele noastre interne" — a spus el. În același timp, arătînd că fostul regim i-a îndepărtat pe capitaliștii care voiau să facă investiții, președintele Consiliului a declarat : „Trebuie să încurajăm investițiile de capital atît intern cît și extern în vederea progresului țării".

În ce privește autogestiunea, Consiliul Revoluției urmărește să dubleze numărul actual (69) al cooperativelor și uniunilor țărănești. În același timp, accentul se va pune pe epurarea comitetelor de autogestiune instituite de regimul precedent, care sînt „răspunzătoare, după părerea Consiliului, de funcționarea nesatisfăcătoare a acestor organisme".

Referindu-se la problemele politicii internaționale, Houari Boumedienne a declarat că Republica Algeria intenționează să ducă o politică de nealiniere și colaborare cu toate țările, pe baza respectării reciproce a suveranității naționale. El s-a pronunțat pentru realizarea unității Maghrebului, promițînd o strînsă colaborare cu țările din nordul Africii, cu Liga Arabă și Organizația Unității Africane, ca și sprijinirea tuturor popoarelor care luptă pentru eliberarea națională. „Relațiile dintre Algeria și țările arabe vor fi relații frățești, bazate pe rudenia de sînge, limbă și lupta comună. Politica noastră este de a întări lumea arabă pentru a duce la unitatea arabă", a declarat colonelul Boumedienne într-un interviu acordat ziarului *Al Ahbar*. În ce privește colaborarea cu Franța, în declarația sa președintele Consiliului a notat că ea este menită să se dezvolte în cadrul încrederii reciproce.

Agențiile de presă semnalează normalizarea relațiilor Algeriei cu vecinii săi, Tunisia și Marocul, ca și cu statele „Africii negre". Se menționează de asemenea intenția președintelui Consiliului Revoluției de a trimite emisari diplomatici într-o serie de capitale europene și africane pentru a explica la fața locului esența schimbărilor de la 19 iunie și a da încă o dată asigurări că în liniile de bază ale politicii algeriene nu se va schimba nimic esențial.

Radica GEORGESCU

SANTO DOMINGO

Imparțialitate discutabilă

S-a anunțat că 1 400 de parașutiști nord-americani vor fi retrași din Republica Dominicană. Fără îndoială, cu acest gest Statele Unite vor să creeze impresia că ar contribui la facilitarea misiunii O.S.A. pentru o soluție politică în Republica Dominicană. Dar, în acest sens, gestul n-are nici măcar o valabilitate simbolică. Plecarea celor 1 400 de parașutiști nu schimbă caracterul poziției de forță a Statelor Unite, determinată de cei 10 000 de militari nord-americani „integrați" în trupele intervenționiste ale O.S.A., care continuă politica de imixtiune în treburile interne ale poporului dominican. Nu mai vorbim de faptul că retragerea unui mic număr

→

Undeva în America Centrală...

— Señor general, sînteți chemat de la Washington... Vor să știe dacă nu aveți nevoie de o divizie de infanterie marină

(Din **Jeune Afrique**)

REFLECTOR

Publicitate electorală

Pînă la alegerile din R.F.G. mai sînt trei luni. Dar, atît observatorii cît și combatanții electorali recunosc că „distanța dintre succes și înfrîngere nu a fost niciodată mai mică". Se fac sondaje de opinie și acestea arată că orice previziune este deocamdată îndoielnică în ce privește pozițiile pe care se vor găsi în septembrie U.C.D.—U.C.S. și P.S.D. În ambele tabere se nutresc speranțe și se fac comparații. „Oare conservatorii din Anglia — se întreba un comentator de la **Die Welt** — nu au scos-o mai bine la capăt în ultimele alegeri decît arătau sondajele cu trei sau șase luni înainte ?" Așa gîndesc mai ales unii strategi electorali ai partidului creștin-democrat, care în ultima vreme pare a fi pierdut din influența asupra alegătorilor.

Pentru a modifica situația, creștin-democrații utilizează cu o ingeniozitate remarcabilă virtuțile campaniei publicitare. Chestiunea a fost încredințată marilor firme de publicitate dr. Hegemann din Düsseldorf și Hubert Strauf din Essen. Au apărut astfel în mai bine de 500 de publicații vest-germane articole de publicitate electorală care elogiază succesele guvernamentale în diferite domenii.

Publicitatea aceasta a fost considerată însă neloială de politicienii social-democrați și liberali. P.S.D. îi acuză pe creștin-democrați de încălcarea acordului încheiat între U.C.D., U.C.S., P.S.D. și liber-democrați, privitor la campania electorală. (Aceasta, spun ei, n-ar trebui să înceapă, conform acordului, decît cu două luni înaintea alegerilor).

După exemplul cancelarului, publicitatea electorală pare să-l fi tentat și pe Eugen Gerstenmaier, președintele Bundestagului. El a solicitat unui gazetar din Bonn realizarea unui scenariu de film despre activitatea sa, cu titlul : „Al doilea om din stat". Filmul, se spune, va rula în premieră în circumscripția sa electorală.

Întrevederile unor lideri africani

La Paris are loc un fel de conferință la nivel înalt a conducătorilor unor țări africane. Căsătoria fiicei președintelui Coastei de Fildeș, Houphouet Boigny, cu fiul președintelui statului Togo, Grunitzky, a reunit în capitala Franței pe șefii unor state africane cum ar fi Gabonul, Nigerul, Volta Superioară, ca și pe primul ministru al Congoului (Leopoldville), Moise Chombe. După cum se vede toate cele șase țări sînt membre în organizația afro-malgașă și din relatările de la Paris se subliniază că în cursul „întrevederilor de lucru" ale celor șase lideri africani sînt discutate „un mare număr de probleme internaționale și africane". Au avut loc de asemenea întrevederi ale oamenilor de afaceri africani cu oficialitățile franceze.

Comentatorii sînt de părere că prezența simultană la Paris a liderilor africani ar reflecta intenția Franței de a sprijini linia politică a O.C.A.M. și de a-și face mai evidentă „prezența africană". Pe de altă parte, ar fi vorba de o încercare de consolidare a pozițiilor lui Chombe ca lider al Congoului.

Bază engleză în Australia

Întrevederile care au avut loc la Londra între primul ministru britanic, Harold Wilson, primul ministru australian, Robert Menzies, Denis Healey, ministrul britanic al apărării, și Bottomley, secretarul pentru relațiile cu Commonwealthul, au avut drept scop discutarea creării unei baze militare britanice în Australia. Știrea este publicată de **The Observer**, care amintește că problema în sine a fost evocată la începutul anului de fostul șef al statului major, Mountbatten, în cursul discuțiilor despre eventualitatea lichidării bazei din Singapore.

Observer susține că primul ministru australian a fost favorabil proiectului britanic. Baza ar urma să fie creată fie la Darwin, fie la Fremantil. Tăcerea oficială este explicată de presa engleză prin dorința oficialităților britanice de a nu se interpreta această reuniune ca pregătind abandonarea bazei de la Singapore.

de paraşutişti este menită să distragă atenţia de la acumularea altor mijloace prin care S.U.A. vor să-şi asigure o influenţă hotărîtoare în evoluţia crizei dominicane.

Aceste calcule prevăd :

— Folosirea, şi pe mai departe a O.S.A., ca un instrument „interamerican" care să acţioneze în favoarea punctelor de vedere ale Statelor Unite. Susţinerea făţişă sau camuflată a generalului Imbert Barreras n-a izbutit, mai ales după ce însăşi O.S.A. a fost nevoită să dea publicităţii un raport care confirmă constatările anterioare ale reprezentanţilor O.N.U. cu privire la asasinatele în masă comise de trupele imbertiste. De aceea, prin intermediul misiunii O.S.A. în Republica Dominicană, s-a trecut la „consultări" cu privire la viitorul politic al ţării. Dar aceste consultări s-au desfăşurat pe fundalul unor presiuni politice şi militare asupra guvernului constituţionalist. „Imparţialitatea" trupelor O.S.A. — pretinsă garanţie pentru obiectivitatea consultărilor — este mai mult decît discutabilă. În momentele decisive ale discuţiilor politice, cum au fost cele din zilele trecute, generalul Barreras a fost lăsat din nou să acţioneze. După ce, în cursul zilei de luni, colonelul Caamano acceptase ideea unui guvern provizoriu, dar pe baza unui Act Instituţional — cu prevederi de constituţie provizorie —, în timpul nopţii, o navă a generalului Barreras a ancorat în portul controlat de guvernul constituţionalist.

— Aruncarea în joc a unui „ajutor" pentru Republica Dominicană. Bineînţeles, tot prin intermediul O.S.A. şi, firește, cu o destinaţie corespunzătoare scopului urmărit. S-a hotărît, astfel, acordarea unei sume de 8 milioane de dolari pentru... plata funcţionarilor juntei conduse de Barreras. În urma dezvăluirii crimelor şi asasinatelor comise de trupele acestuia, „ajutorul" a fost prezentat ca avînd menirea de a contribui la „dezvoltarea economică şi tehnică a Republicii Dominicane".

— S.U.A. urmăresc ca soluţia politică negociată de O.S.A. să aducă la suprafaţa evenimentelor o formaţie guvernamentală favorabilă intereselor nord-americane. Şi în acest sector al manevrelor intervenţioniste (în prezent un element principal al politicii S.U.A. faţă de Republica Dominicană), O.S.A. a afişat imparţialitate, dar cînd s-a ivit vreo formulă cît de cît depărtată de interesele S.U.A., ea a fost ori sabotată, ori pur şi simplu, abandonată. După ce mai mulţi candidaţi la preşedinţia unui guvern provizoriu au fost trecuţi prin sita consultărilor O.S.A., au rămas în discuţie doi : Garcia Godoy, preferat de junta lui Imbert (deşi acesta continuă să pretindă pentru el, personal, preşedinţia viitorului guvern) şi Antonio Guzman, susţinut de gruparea constituţionalistă.

Pînă la urmă însă, candidatul în jurul căruia s-a polarizat atenţia misiunii O.S.A. a fost — este lesne de înţeles — Garcia Godoy.

Este evident că Statele Unite nu intenţionează să renunţe la rezultatele urmărite prin intervenţia militară, dublată de misiunea politică a O.S.A.

Calculele nord-americane ignorează însă un factor esenţial, subliniat şi într-un articol apărut recent în *Le Monde* : „Imensa majoritate a poporului dominican doreşte să scape de miasmele persistente ale erei trujilliste şi să acţioneze pentru un program raţional de reforme economice şi sociale indispensabile."

N. PĂTRAŞCU

SANTIAGO

Preşedintele Frei în Europa

Itinerarul primului turneu extern al preşedintelui chilian Frei, a inclus trei ţări latino-americane (vizitate deja) şi continuă cu Italia, Marea Britanie, Franţa şi R.F.G. Frapează — şi reclamă o explicaţie — omiterea Statelor Unite.

Nu se ştie dacă preşedintele Frei a primit sau nu de la Casa Albă o invitaţie asemănătoare acelora emise de înaltele personalităţi italiene, britanice, franceze şi vest-germane care au vizitat ţara sa în cursul ultimului an. Frei nu ar fi fost, însă, în nici un caz primul preşedinte latino-american care, după instalare, să plece într-o vizită în Statele Unite pentru a coordona politica sa cu Washingtonul şi, eventual, pentru a obţine ajutoare economice.

Preşedintele Frei nu doreşte să contracteze împrumuturi — a declarat-o înainte de a pleca din Santiago. Iar, pe linia ultimelor atitudini ale diplomaţiei chiliene, despre un consens în problemele politicii externe nu ar putea fi vorba. În dezacord cu politica S.U.A., aşa cum s-a manifestat ea în Republica Dominicană, pe de o parte, şi nesatisfăcut de eficacitatea „Alianţei pentru progres", preşedintele uneia din ţările cele mai reprezentative ale continentului latino-american porneşte în căutare de parteneri, în primul rînd economici, pe vechiul continent. Pînă acum, doctrina Monroe — a cărei aplicare re-

Coşmarul lui Papa Doc şi urmările sale

În cea de a treia noapte din cea de a doua săptămînă a lunii trecute, Duvalier, alintat şi cu numele de Papa Doc, fără să-l fi citit vreodată pe Kafka, a avut un coşmar.

Se făcea mai întîi că el, adică „Onorabilul Doctor François Duvalier Victoriosul, şeful suprem şi efectiv al forţelor armate, al forţelor de poliţie şi al miliţiei naţionale", înota epuizat într-o apă, păzit fiind împotriva voracităţii peştilor piranja de către 12 mii de rechini cu cîşti. Luptîndu-se cu valurile, a trecut printr-o piaţă fără de soare unde-au venit patru prelaţi şi l-au dus în faţa unei oglinzi. Aici, prelaţii au dispărut în pămînt şi Papa Doc s-a trezit cu cineva ieşind din oglindă. Şi acest cineva era cînd el, cînd o umbră, cînd un cardinal care-l apăsa pe umăr şi-l împingea-n oglindă moale, ca pînza de in.

— Cine este Duvalier ? — a întrebat umbra.

— Duvalier — a bîiguit Papa Doc — este cel mai mare Patriot al tuturor timpurilor, Emancipator al maselor, Renovator al Patriei haitiene, Campion al demnităţii naţionale şi Preşedinte pe viaţă în Haiti.

— Şi cum a dovedit Duvalier că el este toate acestea ? — a continuat Cardinalul.

— A învins ignoranţa printr-o vastă campanie, a distrus cocioabele mizere ridicînd în locul acestora ziduri de beton. A dăruit poliţiei un minunat corp de clădiri şi a construit Palatul Contribuţiilor, care reprezintă orgoliul şi satisfacţia Capitalei...

— Ce este un maslu Duvalierist ?

— Un maslu Duvalierist este un sacrament, pe lîngă cele şapte, instituit de armata populară, miliţia civilă şi poporul haitian sub porunca Onoratului Şef dr François Duvalier, pentru a face inofensive loviturile de grenadă, mortierele, mauserele, aruncătoarele de flăcări şi uneltele tăioase ale celor care, de multe ori, au încercat să pună în pericol suveranitatea Statului.

— Cînd se săvîrşeşte un păcat de moarte ?

— Un păcat de moarte se săvîrşeşte atunci cînd cineva are îndrăzneala de cuget de a se opune drumului luminos de progres şi dreptate trasat de Duvalier, încercînd în felul acesta să oprească pe căi anatemizate şi antipatriotice izvorul de noroc de care se bucură cele patru milioane de haitieni începînd de la 22 septembrie 1957...

Aici, oglinda a pierit ca un abur şi Duvalier a coborît (eroul lui Kafka urcă, n.n.) pe-o scară în spirală încărcată cu tot felul de dosare. La capătul scării a pătruns într-o sală boltită unde un nesfîrşit număr de linotipe culegeau automat două cărţi : *Simbolul Apostolilor* şi *Catehismul*. În timp ce culegeau literele, linotipele rosteau textul cu glas tare. Apoi se făcea că era o vale unde se adunaseră oameni mulţi, la picioarele unui mic templu de pe scările căruia un alt cardinal cu *Simbolul Apostolilor* în mînă, poruncea mulţimii :

— Deschideţi la pagina 4, pentru rugăciunea de seară.

Şi oamenii, toţi cu cartea în mînă, începeau să şoptească : „Cred într-un Doc, şeful nostru Atotputernic, constructor al noii ţări Haiti şi în patriotismul său. Salvatorul ce a fost reales în 1961 şi proclamat preşedinte pe viaţă şi împărat în Haiti, carele de pe scaunul prezidenţial va conduce spre Demnitate, Prestigiu şi Onoare destinul naţiunii haitiene. Cred în Duvalierism, doctrina noastră naţională şi în veşnicia sa".

— Daţi la pagina 13, pentru rugăciunea de duminică.

Şi murmurul a început :

„Doc al nostru, carele eşti în Palatul Naţional pentru toată viaţa, facă-se voia ta la Port-au-Prince şi în provincii, lăudat fie numele tău de către generaţiile prezente şi viitoare. Ţară nouă dă-ne nouă azi şi nu ierta niciodată ofensele celor care nu iubesc ţara noastră, lasă-i să piară şi nu-i izbăvi de nici un rău".

— Şi-acum la pagina...

Aici Papa Doc n-a mai deslușit bine ce spune Cardinalul, din pricină că cineva dădea niște comenzi în stradă.

Străduindu-se să afle numărul paginii, a călcat pe cineva pe picior, acesta a țipat iar Cardinalul, vădit tulburat, i s-a adresat părinteşte :

— Fiule, pentru impietatea ta eşti excomunicat. Anatema să cadă asupra capului tău. Întoarce-te de pe căile rătăcirii tale.

— Imposibil, a ripostat Papa Doc.

— Pentru dumnezeu nu-i nimic imposibil, fiule.

— De data asta e absolut imposibil — a continuat el şi, reuşind să-şi adune gîndurile, le-a sistematizat : întîi pentru că am fost excomunicat mai de mult pentru alt pocinog, apoi pentru că eu sînt dumnezeu. Sînt dumnezeu ! Sînt dumnezeu...

Înspăimîntat de propriul glas, aici Papa Doc s-a trezit brusc. Coşmarul se sfîrşise. Cocoşii cîntau a doua oară, şi afară, în faţa palatului se schimbau gărzile. Cele patru tancuri, maşinile blindate, mitralierele şi tunurile erau la locul lor, în poziţie permanentă de tragere.

— Sînt dumnezeu ! a rostit iar, de data aceasta treaz, şi a părăsit dormitorul.

Darie NOVĂCEANU

Post scriptum : Autorul acestor rînduri depune mărturie că n-a fost obligat să inventeze nimic. Şi-a închipuit doar că aşa trebuie să se fi petrecut lucrurile în noaptea amintită. Cele două cărţi, *Catehismul* şi *Simbolul Apostolilor*, din care a reprodus cu *fidelitate absolută*, respectînd şi ortografia originalului, pot fi procurate de la Tipografia Naţională Port-au-Prince, unde au apărut de curînd într-un tiraj care depăşeşte cu mult numărul celor ce ştiu să citească în Haiti.

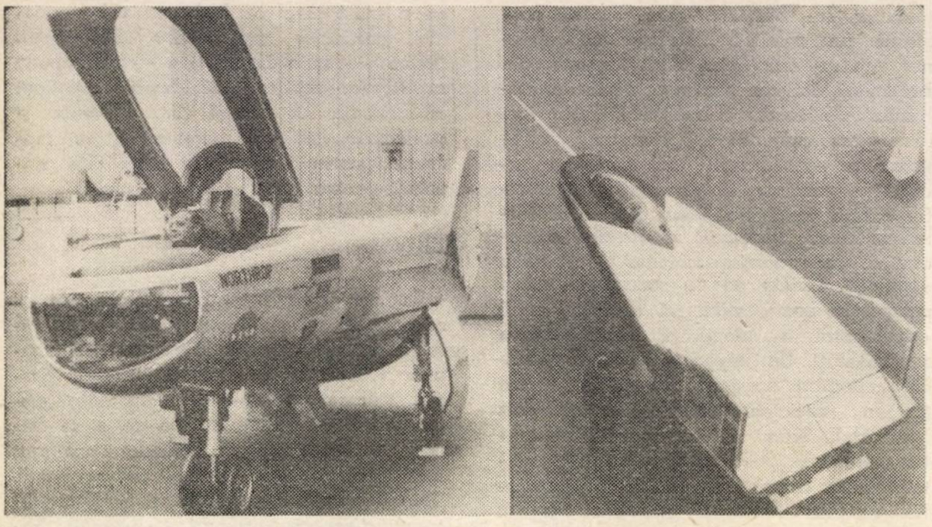

Administrația americană pentru aeronautică și cercetări spațiale (N.A.S.A.) a supus încercărilor un aparat experimental fără aripi care — lansat de un avion greu — va contribui la rezolvarea problemelor de aerodinamism cu prilejul viitoarelor zboruri spațiale. În imagini : două aspecte ale aparatului.

centă a constituit-o intervenția din Republica Dominicană — era contestată mai ales de țările vest-europene în căutare de piețe economice și clientelă politică. Prin turneul președintelui chilian ea este amenințată „din interior".

Obiectivele declarate ale turneului prezidențial sînt, în primul rînd, de ordin economic. Frei dorește sporirea cooperării tehnice între țările dezvoltate ale Europei occidentale și Chile ; dar, în afară de aceasta, el are și proiecte care privesc întregul continent latino-american. Se știe că la propunerea Braziliei privind crearea unui organism de cooperare economică „din Patagonia pînă la Alaska", în care S.U.A. ar urma să joace un rol important, oficialitățile chiliene au răspuns cu un alt plan care pune accentul pe respectarea intereselor latino-americane ; se preciza chiar că acest organism ar urma să fie condus de o personalitate latino-americană neutră. Faptul că, în schimb, nu au fost precizate limitele geografice ale organizației, a făcut să se creadă la Washington că acestea nu vor îngloba Statele Unite ale Americii. O declarație a președintelui Frei reprodusă de săptămînalul francez *L'Express*, a clarificat obiectivele planului elaborat de Santiago : „Împreună, noi (țările latino-americane) vom reprezenta un partener egal al vecinului din Nord".

După toate probabilitățile, această idee va găsi maximum de înțelegere la Paris, unde cercurile guvernamentale sînt, de asemenea, preocupate de structurarea unui „partener egal" al Statelor Unite — Europa occidentală. Analogia ar putea fi dusă mai departe. Distanțarea de Washington a fost impusă în mare măsură de considerente de politică externă : problemele politicii nucleare și implicațiile politicii S.U.A. în diferite părți ale lumii au dictat rezerva unor parteneri atlantici, după cum atitudinea față de Cuba și problema dominicană au determinat sciziuni în O.S.A. Trebuie, totuși, să se precizeze că paralelismul nu poate fi susținut pe plan economic : la ora actuală pozițiile economice ale S.U.A. în America Latină (inclusiv în Chile) sînt mult mai puternice decît acelea din Europa occidentală în anii postbelici. Este ceea ce încearcă să remedieze președintele Frei, căutînd să echilibreze situația, cel puțin în țara sa, printr-o prezență sporită a capitalurilor vest-europene. În general, după părerea conducătorilor chilieni, relațiile economice cu Europa occidentală ar putea contribui la autonomia unei „Piețe comune" a Americii Latine.

Prima etapă a turneului european al președintelui Frei a relevat faptul că „studierea posibilităților de dezvoltare a relațiilor economice și culturale", nu a constituit singurul lui scop. Comunicatul comun italo-chilian se referă și la situația internațională, arătînd că „părțile au reafirmat importanța vitală a O.N.U. și necesitatea de a pune această organizație internațională, cu concursul tuturor țărilor membre, în măsură să își asume pe deplin răspunderile care îi revin". Nu este exagerat să se aprecieze această frază ca o expresie nu numai a bunelor intenții față de O.N.U., dar și a nemulțumirii guvernului de la Santiago față de faptul că, în Republica Dominicană, a acționat mai puțin O.N.U. și mai mult O.S.A. — în linia politicii americane.

Miercuri a început cea de-a doua etapă a călătoriei președintelui chilian. Dată fiind minuțiozitatea cu care este planificată activitatea președintelui de Gaulle, se acordă o semnificație deosebită faptului că acesta va susține trei convorbiri de lucru cu președintele Frei. Oficialitățile franceze nu au ezitat să ia poziție într-o problemă pur politică afectînd America Latină (vezi recenta declarație în legătură cu evenimentele din Republica Dominicană) ; este ceea ce face ca Parisul să fie escala principală a turneului prezidențial.

Măsura înțelegerii găsite de Frei în Europa o va da și poziția delegației Republicii Chile la conferința extraordinară O.S.A. care va începe la 4 august, la Rio de Janeiro. Se afirmă deja că, în cursul unei întrevederi la Buenos Aires, care a precedat plecarea lui Frei în Europa, președinții Argentinei și Republicii Chile au confirmat ținerea conferinței la data fixată, „deși sistemul interamerican va fi supus unei încercări grele".

Mihai MATEI

REFLECTOR

Comerțul Japoniei cu țările socialiste

Relațiile comerciale ale Japoniei cu țările socialiste vor parcurge anul acesta o etapă ascendentă deosebită. Datele preliminare arată că volumul relațiilor comerciale cu aceste state în anul financiar 1964 (care s-a terminat la 1 martie 1965) depășește nivelul anului 1963 cu aproximativ 65—70 la sută. Recent, Japonia a încheiat cu U.R.S.S. un nou acord care prevede livrări reciproce de mărfuri pentru 358 de milioane de dolari, adică cu 15 la sută mai mult decît în acordul trecut.

În primele 9 luni ale anului 1964, volumul comerțului exterior al Japoniei cu 13 țări socialiste s-a cifrat la 751 de milioane de dolari, adică cu 69 la sută mai mult față de volumul comerțului cu aceste țări în 1963. Prin urmare, comerțul cu țările socialiste se ridică în momentul de față la 8 la sută din totalul comerțului exterior japonez.

Actualmente la Moscova au loc tratative cu firma Sumitomo Kagaku și cu alte firme, privind livrarea de produse chimice. Societatea Tojo și alte firme japoneze intenționează să exporte o gamă largă de produse în Uniunea Sovietică.

(După **Far Eastern Economic Review**)

De la Geneva la Bruxelles

Începe să se golească paradisul oamenilor de afaceri — Elveția. Goana firmelor americane, în special, după sediu la Geneva sau în alte localități elveține s-a curmat. Noua lege a impozitelor adoptată în S.U.A. s-a extins și asupra filialelor din alte țări care, pînă nu de mult, constituiau un refugiu sigur și avantajos penru profituri. Pînă și avantajul oferit de poziția geografică a Elveției pare să nu mai prezinte interes. Turboreactoarele își transportă astăzi pasagerii în cîteva ore în orice capitală europeană. Și apoi s-au schimbat și elvețienii. Cunoscutele afișe „De închiriat" au suferit adesea modificarea „Numai pentru elvețieni". Se pare că recordul antipatiilor îl dețin americanii, acuzați de a fi contribuit la actuala inflație prin statele de plată prea generoase, care fac ca dolarul să concureze neloial cu francul elvețian. Însuși guvernul insistă ca toate corporațiile locale să-și reducă numărul de angajați străini.

Unele persoane oficiale din Elveția au fost auzite afirmînd că aceste companii „n-au decît să se ducă acolo unde găsesc condiții mai bune". Sucursalele, filialele firmelor americane n-au întîrziat să-și facă bagajele, să treacă munții și să se instaleze în Belgia.

Cosmonauți savanți

Pînă în toamna anului trecut în Statele Unite puteau fi cosmonauți doar piloții avioanelor cu reacție. Recent, Direcția națională pentru aeronautică și cercetarea spațiului cosmic (N.A.S.A.) a hotărît să completeze rîndurile cosmonauților americani cu savanți — geologi, astronomi, ingineri, medici. Din 1 800 de voluntari au fost aleși 20 de candidați care vor fi supuși unui examen medical sever.

„Navă automobil"

O uzină din orașul Gorki a terminat prototipul unui vehicul care poate transporta 50 de pasageri fie pe apă, fie pe pămînt, cu o viteză atingînd 110 km pe oră. Acest vehicul are aspectul unui vas cu o caroserie aerodinamică, iar la bază orificii prin care o turbină de cîteva mii de cai putere va propulsa perna de aer, ridicînd vehiculul la circa 40 de cm de sol sau de suprafața apei. Propulsia orizontală este asigurată de două elice aeriene. Noua „mașină-vapor" va fi pilotată de un echipaj format din patru persoane.

PARIS

Corespondență de la
Georges DASCAL

Preocupări electorale

În momentul de față în toate cercurile politice se pune întrebarea ce se va petrece pînă la 5 decembrie — data alegerilor prezidențiale — și în special ce candidați se vor opune, fie generalului de Gaulle însuși, dacă hotărăște să se prezinte din nou, fie celui care va candida în locul lui. Poate că tradiționala conferință de presă de vară pe care generalul o va ține la sfîrșitul lunii august sau la începutul lunii septembrie va aduce cîteva indicii asupra intențiilor sale.

În orice caz, retragerea lui Gaston Deffere a deplasat pionii pe eșichierul politic și micul joc al sugestiilor, sondajelor, baloanelor de încercare, a reînceput și mai febril. Maurice Faure, președintele partidului radical, al cărui nume fusese lansat în ultimele zile de cîteva glasuri discrete, a reacționat foarte rapid declarînd clar duminică în orașul Cahors : „Nu elaborez un program de candidat la președinție. De altfel, nu sînt și nu voi fi candidat". Cu puțin timp înainte, Antoine Pinay, fost primministru și în prezent lider al independenților, al cărui nume fusese lansat cu și mai multă insistență de cîțiva dintre prietenii săi membri ai Centrului Național al Independenților (C.N.I., dreapta tradițională), a răspuns de asemenea printr-un refuz cît se poate de categoric, declarînd că, la vîrsta de 74 de ani, nu aspiră decît la o viață liniștită, departe de grijile prezidențiale.

Întrucît Defferre s-a retras din cursă, pentru moment nu au rămas în arenă decît doi candidați : Tixier-Vignancour, care apără pozițiile extremei drepte, și Pierre Marcilhacy, senator din partea departamentului Charente, desemnat candidat de o convenție liberală formată în special din personalități de dreapta care se pretind a fi mai mult sau mai puțin în afara partidelor. Duminică, Marcilhacy și-a deschis campania electorală la Lyon în prezența primarului orașului, Louis Pradel, ales în martie, în alegerile municipale, împotriva listei U.N.R. Este clar că aceste împrejurări nu sînt străine de alegerea orașului Lyon de către Marcilhacy, care a prezentat teze politice destul de apropiate de aspirațiile centriste.

Stînga, cu excepția comuniștilor, pare cel puțin pentru moment dezorientată. E drept că mai asistăm la unele încercări încă timide de a relansa „federația" născută moartă. Îci și colo, cîte un comitet local „Horizon 80" lansează un apel pentru constituirea unei federații democrate socialiste departamentale. Este, de pildă, cazul adepților din Bretania ai lui Defferre, care vor să constituie un comitet „Horizon 80" regional pentru cele șase departamente din Bretania. Mai serioase par eforturile cluburilor de tendință socialistă care, sub denumirea comună de „Convenție a instituțiilor republicane", au organizat recent un seminar de două zile la sfîrșitul căruia participanții au preconizat formarea unei „federații a forțelor democratice cu vocație socialistă" și și-au exprimat dorința ca pe scena politică a campaniei prezidențiale să apară o nouă candidatură a stîngii. Prezența cîtorva personalități de stînga a dat un oarecare conținut acestui seminar, de vreme ce au participat alături de François Mitterand, lider al Regrupării democratice, Gerard Jacquet, membru al comitetului de conducere al S.F.I.O., radicalul Jacques Maroselli și alții. Un alt colocviu interesant a fost organizat la Marsilia de conducătorii federației comuniste din departamentul Bouches-du-Rhône și dizidenții socialiști din regiune, excluși din S.F.I.O. de Defferre în cursul alegerilor municipale din martie. Participanții la acest colocviu regional au hotărît să transmită conducerilor naționale ale partidelor lor rezoluțiile pe care le-au adoptat și care preconizează un program comun sau un candidat comun al forțelor de stînga.

La recenta sesiune a Comitetului său Central, partidul comunist a avut prilejul să-și precizeze poziția după retragerea candidaturii lui Defferre. Zi de zi conducătorii P.C.F. reafirmă această poziție adresîndu-se partidului socialist și opiniei publice. Ultima declarație făcută de Waldeck-Rochet, secretar general al partidului comunist, este cît se poate de clară : „De acum înainte partidul socialist are posibilitatea să aleagă între două soluții principale : ori să urmărească o nouă formă de alianță cu partide de dreapta ca M.R.P. și independenții, ori să accepte o înțelegere între toate partidele și organizațiile democratice fără excepție, în primul rînd între socialiști și comuniști. Deși pentru moment partidele de stînga nu au majoritatea, nu este mai puțin adevărat că numai printr-o înțelegere între toate partidele și organizațiile democratice fără excepție, în jurul unui program comun răspunzînd cu adevărat aspirațiilor poporului, va fi creat polul de atracție care va permite să se ajungă la o mare uniune majoritară".

Cît despre partidul socialist, el pregătește sesiunea Consiliului său național extraordinar, care va avea loc la 18 și 19 iulie, și pînă în prezent se ferește să facă vreo declarație asupra fondului problemei. Biroul partidului s-a mulțumit să ia act de retragerea lui Defferre, declarînd că înțelege pe deplin motivele care au determinat hotărîrea lui.

Partidul guvernamental U.N.R. asistă la toate aceste întîmplări cu un calm în aparență olimpian, bucurîndu-se în același timp de ceea ce consideră a fi neputința opoziției. În orice caz, organul oficial al U.N.R., *La Nation*, a dat de mult semnalul deschiderii campaniei electorale. Într-unul din recentele lui numere ziarul se adresează opiniei publice cu o temă care va fi în centrul campaniei partidelor majorității : „De acum înainte — scrie *La Nation* — se impune ca fiecare cetățean să devină conștient că trebuie să aleagă între Franța și străinătate, și prin aceasta să se pronunțe pentru sau contra stabilității statului, pentru sau contra reînnoirii".

■

În ce privește problemele sociale și economice, nu s-a produs nici un eveniment major ; pentru milioane de francezi a început vacanța de vară și pentru moment preocupările obișnuite dispar în fața speranțelor lor de a se bucura de soare și verdeață, de mare sau, mai simplu, de o odihnă binemeritată. Totuși, numărul din iulie al revistei *Patronat Français*, organul Consiliului Național al patronatului francez (C.N.P.F.), subliniază : „Conjunctura continuă să fie slabă, expansiunea fiind plafonată, fără tendință de creștere sau de scădere". În plus, revista constată o încetinire a creșterii salariilor și o tendință de majorare a prețurilor. Din această cauză, patronatul francez consideră că sînt indispensabile măsuri de relansare economică. În industria automobilelor, relevă observatorii, în primul semestru al anului 1965 vînzările au scăzut cu 10 la sută față de perioada corespunzătoare a anului 1964. Între timp, metalurgiștii din regiunea pariziană depun la camerele sindicale patronale caietele lor de revendicări : majorarea salariilor, reducerea orelor de muncă cu menținerea salariilor, drepturi sindicale, toate acestea urmînd să fie înscrise în noi contracte colective.

Paris, 6 iulie

BRUXELLES

Misiunea profesorului Harmel

De o lună și jumătate durează criza guvernamentală în Belgia. Profesorul Pierre Harmel, fost ministru și președintele aripii valone a partidului social-creștin, a acceptat în ziua de 18 iunie — a 26-a zi de criză guvernamentală — însărcinarea de a forma noul guvern.

Eforturile „formatorului", pentru a folosi expresia acreditată în cercurile politice bruxelleze, au urmărit realizarea unei formule tripartite alcătuită din social-creștini, socialiști, adică din partidele fostei coaliții guvernamentale, plus Partidul libertății și progresului (P.L.P.) care a realizat cîștigul cel mai mare de voturi în alegerile din 23 mai. Motivul principal care a determinat orientarea profesorului Harmel către această formulă a fost, fără

îndoială, reforma constituţională — problema politică numărul unu a Belgiei în momentul de faţă. Or, pentru revizuirea Constituţiei este necesară o majoritate parlamentară de două treimi. După alegeri, cele două partide din vechea coaliţie, P.S.C.—P.S.B., dispun de această majoritate în Senat — dar nu şi în Cameră. Pentru a netezi terenul în vederea formulei tripartite, Pierre Harmel, după o serie de întrevederi cu reprezentanţii celor trei partide, a adresat conducerilor acestora un document care schiţa cadrul unui proiect de acord privind programul viitorului guvern, procedura de revizuire a Constituţiei şi formula unităţii naţionale. Pentru a preveni obiecţiile fiecăruia din cele trei partide, „formatorul" a invocat precedentul istoric al celor 11 guverne de uniune naţională constituite în ultimii 40 de ani în momente cînd se impunea rezolvarea unor probleme dificile.

Nici acest argument nu pare să-şi fi atins scopul. În principal liberalii au făcut să eşueze proiectul, neacceptînd propunerile de uniune naţională. Într-un comunicat publicat săptămîna trecută, preşedintele P.L.P., Vanaudenhove, aprecia că formula guvernamentală „în trei" nu-şi găseşte justificare în momentul de faţă şi că ar subţia rîndurile opoziţiei în Parlament. Comunicatul arăta : „Mai mult ca oricînd noul cabinet trebuie să-şi asume toată răspunderea" faţă de o „opoziţie vigilentă şi constructivă". Comunicatul biroului politic al P.L.P. respingea alternativa propusă de „formator" — sau guvern tripartit, sau guvern P.S.C.—P.S.B. — care oferea liberalilor posibilitatea de a alege între participarea la uniunea naţională şi opoziţie. În răspunsul liberalilor se întrevede, pe de o parte, tentaţia de a lăsa pe seama vechii coaliţii sarcinile noii guvernări, pentru a-şi consolida — în ceea ce-l priveşte — situaţia în vederea altor alegeri menţinîndu-se pentru moment în opoziţie. Pe de altă parte însă, P.L.P. a arătat că ar fi dispus să participe la o guvernare bipartită cu social-creştinii. Gazetarii, cărora preşedintele P.L.P. le făcuse această declaraţie, l-au întrebat dacă exclude ideea unei formule P.S.B.—P.L.B. Fără a respinge clar ipoteza unei colaborări cu socialiştii, preşedintele liberal şi-a reafirmat „preferinţele pentru o coaliţie P.S.C.—P.L.P.". „Pentru motive de program", a precizat el, referindu-se astfel la faptul că P.S.B. se consideră obligat, din motive de principiu, să insiste asupra unor prevederi cu caracter social.

Profesorul Harmel a eliminat însă formula P.S.C.—P.L.P. încă de la început, susţinînd că este imposibil să se formeze un guvern din care ar fi excluse cele două partide ce au încheiat înainte de alegeri un acord asupra reformei constituţionale. Deci, pentru „formator" nu există decît două soluţii : ori coaliţia tripartită, respinsă de liberali, ori coaliţia bipartită, fără liberali.

În faţa obstacolelor ridicate de P.L.P. în calea unei guvernări tripartite, partidul social-creştin a cerut profesorului Harmel să asigure continuitatea vechii coaliţii, prin constituirea unui guvern, P.S.C.—P.S.B., arătînd că poziţia liberalilor în problema reformei constituţionale înlătură posibilitatea unei alianţe cu aceştia. Preşedintele partidului social-creştin a amintit contrapropunerile liberale, arătînd că ele constituie în fapt condiţii prealabile cărora P.L.P. le subordonează participarea sa la coaliţie.

Şi poziţia P.S.B. i-a produs dificultăţi profesorului Harmel. Socialiştii se opun acordului în trei, atît din pricina amendamentelor propuse de „formator" la unele din articolele constituţionale asupra cărora se realizase acordul cu P.S.C., cît şi datorită unor prevederi ale programu-

→

Seul. Poliţiştii tîrăsc pe stradă un student care a luat parte la o demonstraţie împotriva tratatului japono-sud-coreean

REFLECTOR

Guvernul englez în minoritate

În cursul nopţii de marţi spre miercuri, guvernul birtanic a fost pus de două ori în minoritate în Camera Comunelor : prima oară în legătură cu un vot pe marginea unui articol al legii finanţelor, prezentate de conservatori, a doua oară în legătură cu o moţiune a opoziţiei care cerea amînarea dezbaterilor.

Deşi ministrul de finanţe, James Callaghan ar fi vrut să continue dezbaterea, şedinţa a fost întreruptă brusc, în aplauzele conservatorilor şi ale unora dintre deputaţii liberali care strigau : „Demisia ! Demisia !" Ministrul a reuşit totuşi să atragă atenţia asupra faptului că cele 95 de votări în jurul legii finanţelor s-au soldat cu numai două victorii pentru opoziţie. După cum se ştie, primul ministru Wilson a indicat în repetate rînduri că înfrîngerile de acest fel (în timpul discutării legilor în comisii) nu vor antrena demisia guvernului.

De altfel punerea în minoritate (cu 14 voturi) a guvernului laburist s-a datorat unei întîmplări : mulţi membrii ai Camerei Comunelor, atît laburişti cît şi conservatori plecaseră acasă la miezul nopţii, crezînd că nu vor mai interveni puneri la vot. Din nou, slaba sa majoritate globală (trei voturi) care impune o mobilizare continuă a deputaţilor, a produs o surpriză neplăcută guvernului.

52 mm în 47 de ani

La 18 iunie turnul de la Pisa a suferit al 47-lea control anual. Diagnosticul pronunţat la 25 iunie de prof. Silvio Ballarin, directorul Institutului de topografie al Universităţii din Pisa, este destul de favorabil : monumentul nu s-a înclinat decît 1 mm în cursul acestui an, nici mai mult nici mai puţin decît în anii precedenţi. Nu a survenit acea accelerare a înclinării care îngrijora foarte mult pe locuitorii oraşului.

În 1918, prof. Ciconetti a relevat o înclinare de 4 332 de mm. Actualmente ea se cifrează la 4 384 de mm. Prin urmare 52 de mm în 47 de ani : turnul se înclină din ce în ce mai mult dar fără a fi semnalată o agravare deosebită a situaţiei sale.

Turnul de la Pisa atrage din aceste motive tot mai mulţi turişti care „se grăbesc" să viziteze străvechiul monument cît timp lucrul acesta nu ar urma să fie interzis.

Se spune că arhitectul turnului de la Pisa, Pisano, care a început lucrările în 1172, a urmărit în mod special să dea construcţiei o anumită înclinaţie. Turnul de la Pisa a fost construit în mai multe etape şi terminat abia în secolul al XIV-lea. El a rezistat intemperiilor. Cele aproape 15 000 de tone de marmură nu s-au urnit din loc nici în cursul bombardamentelor din ultimul război mondial, nici ca urmare a cutremurelor de pămînt care au avut loc în această regiune.

Dar realitatea este mai puţin poetică. În cercurile de specialitate se susţine necesitatea unor lucrări urgente de consolidare a solului. Toamna viitoare, o societate din Milano urmează să prezinte concluziile în ce priveşte folosirea diverselor mijloace — chimice sau electrice — pentru consolidarea straturilor argiloase. Sondajele vor dura un an şi se vor termina prin lansarea operaţiunii „Salvare" destinată conservării monumentului.

Grafologie cosmică

Pentru prima oară în istoria relaţiilor omeneşti un cec a fost autentificat prin mijlocirea unui satelit artificial. Semnătura ceculuí, eliberat de un american pentru o bancă londoneză, a fost transmisă prin telefoto din Statele Unite prin intermediul satelitului „Early Bird" şi autentificată de doamna Ross, experta în grafologie a lui „London's Bank Trust Company". Nu se ştie, însă, cît de costisitoare a fost operaţia şi nici la cît se ridica valoarea ceculuí respectiv.

lui general formulat de el. Biroul P.S.B. se declară dispus să supună apropiatului congres al partidului propunerea de a constitui un guvern pe baza acordului cu privire la constituție, și de a elabora un program precis din punct de vedere economic, financiar, social.

În fața tuturor acestor dificultăți, observatorii au dubii în ce privește șansele profesorului Harmel de a duce la bun sfîrșit misiunea ce i-a fost încredințată.

D.A.

TOKIO

După scrutin

Rezultatele alegerilor care au avut loc duminică pentru reînnoirea a ceva mai mult de jumătate din mandatele Camerei consilierilor (camera superioară a Dietei japoneze) nu vor influența politica japoneză ; ele sînt însă în orice caz elocvente pentru felul în care diferitele partide și programele lor sînt primite de opinia publică. Partidul guvernamental liberal-democrat își păstrează majoritatea absolută (141 din cele 250 de locuri ale Camerei) iar situația principalului partid de opoziție, socialist, față de rivalul său de la putere a rămas aceeași : proporția de 1 la 2.

Era și dificil, subliniază observatorii politici, să se producă modificări substanțiale într-o alegere parțială, mai ales cînd e vorba de Camera superioară, unde prin tradiție lupta electorală nu se referă la principalele probleme politice, și, mai ales nu la cele externe. Faptul că liberal-democrații și-au menținut majoritatea absolută nu înseamnă că majoritatea națiunii japoneze ar sprijini, așa cum face guvernul său, politica Statelor Unite în Vietnam.

Există însă cîteva nuanțe semnificative. Partidul liberal-democrat, de pildă, a pierdut patru mandate și lucrul cel mai important este că le-a pierdut în orașul Tokio unde s-au preschimbat patru locuri în Camera superioară. Pentru prima dată în istorie, partidul liberal-democrat a fost complet eliminat la o consultare electorală în capitala țării. (Semnificativ este că înaintea candidatului socialist și a celorlalți doi candidați care i-au întrecut, confortabil, pe liberal-democrați, s-a situat candidatul partidului comunist.) În acest context, înfrîngerea relativă a partidului de guvernămînt poate fi — și a și fost — interpretată ca o dezavuare a anumitor aspecte ale politicii sale.

Principalul beneficiar al consultărilor de duminică este partidul socialist, care a cîștigat opt mandate și care a criticat aspectele politicii guvernamentale cele mai susceptibile să intereseze opinia publică japoneză. Partidul social-democrat, care, în mod obișnuit, își afirmă o orientare moderată, a înregistrat pierderi destul de importante și reprezentarea sa în Camera superioară a scăzut la 7 mandate.

Semnificativ în aceeași privință este și faptul că un alt partid de opoziție, partidul Komeito, a cîștigat de asemenea numeroase locuri, reprezentarea sa în Camera consilierilor ridicîndu-se acum la 20 față de 13 înainte de actualele alegeri. Acest partid, care constituie organizarea politică a mișcării religioase budiste Sokaggakai, — și care este adesea comparat de ziariștii străini cu partidele democrat-creștine occidentale — își afirmă un program politic revendicînd dezarmarea țării, stabilirea de relații normale cu toate țările Asiei, inclusiv R.P. Chineză, promovarea schimburilor economice și culturale, construirea unei lumi noi bazată pe relații de pace.

În același sens, tot ca o expresie a unei atitudini critice față de politica guvernamentală în general, poate fi interpretată și victoria candidatului prezentat la Tokio de partidul comunist. Conducerea acestui partid a dat publicității o declarație în care se subliniază acest lucru.

Comentînd alegerile, primul ministru Sato a recunoscut eșecul parțial al partidului său, apreciind însă că acesta s-ar datora unui recent scandal în adunarea municipală a capitalei, în care 17 membri liberal-democrați au fost implicați grav și ca atare au fost siliți să demisioneze.

M.I.

PE SUB MONT BLANC

CEL MAI LUNG TUNEL RUTIER DIN LUME

Intrarea în tunel, în dreptul localității franceze Les Pélérins

La 15 iulie, doi președinți de state, generalul de Gaulle și Giuseppe Saragat, vor inaugura una din cele mai impozante lucrări de interes public : tunelul rutier de sub Mont Blanc. Începînd de săptămîna viitoare automobiliștii vor putea circula între Franța și Italia, trecînd pe sub cel mai înalt munte al Europei și traversînd cel mai lung tunel de acest fel din lume : 11,6 km. (Vechiul record aparținea tunelului japonez Kammon, lung de 9,7 km, care leagă insulele Honshu și Kyushu).

Ideea unei asemenea lucrări — pe care însăși geografia Alpilor o impunea — s-a născut încă în secolul trecut. Dar realizarea tunelurilor de cale ferată Fréjus și Simplon a amînat înfăptuirea unui pasaj subteran pentru automobile.

Hotărîrea de a construi tunelul a fost luată de o comisie interguvernamentală care a semnat în 1953 convenția franco-italiană. Lucrările au început în 1959, cele două părți angajîndu-se să sape părți egale de tunel. Deși folosind metode de excavare și abataj diferite, francezii și italienii au dus sarcina la bun sfîrșit, într-un ritm de 8—10 metri pe zi. Așa s-a ajuns la imensul tunel larg de 9 metri și înalt de 6 metri, care permite trecerea concomitentă a două camioane de mare tonaj.

La fiecare 300 m s-au amenajat parkinguri și garaje, care vor permite întoarcerea vehiculelor sau staționarea pentru depanare. Instalațiile de iluminat și de ventilație ornează bolta tunelului de la un cap la altul.

Înafara semafoarelor obișnuite la intrări, tunelul va avea la interior numeroase semnalizatoare electrice care vor limita automat — în caz de nevoie — densitatea circulației. Vitezele maximă și minimă sînt de 70 și 50 km/oră. Distanța dintre vehicule va fi obligatoriu mai mare de 100 metri.

Aparate speciale vor detecta prezența eventuală a oxidului de carbon, altele vor măsura opacitatea atmosferei și vor transmite informațiile unor cabine de reglare capabile în orice moment să modifice condițiile atmosferice.

Toate aceste realizări tehnice sînt însă întunecate de faptul că paralel cu construcția tunelului nu au avut loc și lucrări de amenajare rutieră care să ducă la ameliorarea căilor de acces spre tunel, știut fiind că aici e vorba în special de drumuri de munte. (Tunelul însuși se află la înălțimea de 1274 m). Presa franceză nu-și ascunde îngrijorarea considerînd că posibilitatea de a călători de la Chamonix în valea Aosta, sau invers, prin tunel — va fi întrucîtva întîrziată de faptul că nu sînt încă terminate căile moderne de acces. Aceasta cu atît mai mult cu cît capacitatea de circulație a tunelului este de 1 200 autovehicule pe oră.

La Bruxelles

Al doilea „infarct" al Pieţei comune

Cînd la miezul nopţii de miercuri spre joi (exact ora 0 şi 2 minute), sala de şedinţe a Consiliului ministerial din sediul C.E.E. de la Bruxelles a rămas în întuneric din cauza arderii siguranţelor, chiar şi cei mai puţin superstiţioşi dintre participanţi, dată fiind atmosfera, au fost tentaţi să atribuie întîmplării valoare de simbol. Şi, de fapt, la ora 2 noaptea, după ce miniştrii se retrăseseră în sala cu o denumire nu mai puţin de rău augur — „Sala Catastrofelor" — preşedintele şedinţei, Couve de Murville, avea să conchidă : *„Din păcate sîntem nevoiţi să declarăm că între noi nu există unitate de vederi în problemele cele mai importante, că am suferit un eşec şi că, de aceea, trebuie să punem capăt discuţiilor"*.

In lipsa comunicatului tradiţional, lămuriri întrucîtva mai conturate au venit a doua zi de la Paris, sub forma unei declaraţii oficiale citite şi completate de ministrul informaţiilor, Alain Peyrefitte, în care se spunea că, în Consiliul de Miniştri, prezidat de generalul de Gaulle, s-a hotărît să se tragă consecinţele economice, politice şi juridice ale situaţiei. În mod concret, a fost luată hotărîrea ca Franţa să nu mai participe, deocamdată, la viitoarele reuniuni ale Comunităţii Economice Europene (C.E.E.). „Piaţa comună a ajuns într-un punct mort" — a spus purtătorul de cuvînt francez.

Primele comentarii ale presei internaţionale au subliniat seriozitatea situaţiei create pe ansamblul relaţiilor „comunitare". „Sîntem în prezenţa unei crize foarte grave"... — a scris *Le Figaro*. Sub imperiul panicii, unii comentatori merg pînă acolo încît vorbesc despre „moartea Pieţei comune". Şi alţi ziarişti sînt de acord că dacă reprezentanţii ţărilor în Consiliul ministerial au obişnuit opinia publică cu sesiuni-maraton, desfăşurate contra-cronometru în nopţi de emoţii, dar care s-au soldat cu compromisuri calmante, despre criză în toată puterea cuvîntului s-a putut vorbi o dată, în noaptea de 29 noiembrie 1963, cînd a fost trîntită uşa „Pieţei comune" în nasul reprezentanţilor englezi, şi se poate vorbi, a doua oară, acum. Iată-ne, deci, asistînd la al doilea „infarct" al C.E.E. *Amploarea şi profunzimea noii crize pot fi just apreciate dacă vom avea în vedere că ea reprezintă, dincolo de aspectele formale, de suprafaţă, o răbufnire fără precedent a contradicţiilor între partenerii Pieţei comune, mai precis între principalii parteneri — Franţa şi Republica Federală Germană — şi aceasta nu într-un domeniu adiacent, într-o oarecare problemă economică, cum s-a întîmplat de atîtea ori, ci în domeniul* politic, *în problema cardinală a viitorului construcţiei „Micii Europe"*. „Divorţul dintre Franţa şi partenerii săi are loc pe motivul concepţiei fundamentale asupra Europei" — scrie Huber de la *France Presse*. În fond, în prezent se pune sub semnul întrebării continuarea procesului de „integrare" vest-europeană.

„A 13-a muncă a lui Hercule"

După aprecieri oficiale franceze, întreaga construcţie a Pieţei comune a fost dată sensibil înapoi, pînă la punctul la care se găsea la 1 ianuarie 1962.

De ce în 1962 ?

Pentru a răspunde la întrebare, cu voia cititorului, vom evoca momentul 25 martie 1957, data încheierii Tratatului de la Roma privind crearea Comunităţii economice europene, sau altul, şi mai depărtat, al Tratatului de la Paris din 1951, privind crearea Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului (C.E.C.O.).

Adepţii „integrării" vest-europene aveau în vedere un proces mai îndelungat, menit să realizeze treptat o triplă uniune : vamală, economică şi politică. Calendarul cuprins în Tratatul de la Roma stabilea unificarea tarifelor vamale, ca şi suprimarea barierelor vamale între ţările membre ale C.E.E., pînă la 1 ianuarie 1967. Se prevedeau, de asemenea, termene concrete pentru „integrarea" economică, înţelegîndu-se prin aceasta stabilirea unei politici comune în problemele agriculturii, transporturilor, energeticii, pe plan monetar, fiscal etc. — astfel ca pînă la 31 decembrie 1969, întreaga construcţie să fie desăvîrşită.

In cei peste şapte ani de la intrarea în vigoare a Tratatului de la Roma s-au realizat paşi importanţi înspre atingerea obiectivelor economice fixate, unele dintre termene — de pildă, în ce priveşte înlăturarea barierelor vamale la produsele industriale — fiind chiar devansate. Punerea pe picioare a Pieţei comune industriale s-a dovedit a fi o sarcină relativ mai simplă, dat fiind că toate ţările participante, puternic industrializate, se găseau la un nivel tehnic asemănător, de unde şi interesul monopolurilor respective de a-şi vedea lărgită cu un ceas mai devreme piaţa de desfacere. Principalul beneficiar al acestui proces erau trusturile Germaniei occidentale, ţara cea mai puternic industrializată din Piaţa comună şi ale cărei monopoluri, cu un grad de concentrare mai înalt decît cele franceze, dau o înverşunată luptă pentru acaparare Pieţei comune.

Franţa a ţinut să-şi ia revanşa pe terenul agriculturii, unde poziţiile sale sînt mai puternice decît ale partenerilor săi, ea fiind, după o expresie curentă, „uriaşul agricol al Pieţei comune", în timp ce R.F.G. este „marele importator" de produse agricole. Dar eforturile Franţei de a realiza „integrarea" agricolă, de a crea ceea ce s-a numit „Europa verde" în scopul de a fi ea principalul furnizor de alimente al celor 180 milioane de locuitori din cele şase ţări, au întîmpinat opoziţia ţărilor importatoare de produse agricole, — în special a cercurilor interesate vest-germane, care au dorit să-şi păstreze mîinile libere pentru a se aproviziona de acolo de unde pot cumpăra mai ieftin, în primul rînd din S.U.A. Dar Franţa nu concepe Piaţa comună redusă la domeniul industrial. În aceste condiţii, sarcina creării „Europei verzi" s-a dovedit o treabă extrem de anevoioasă — „a 13-a muncă a lui Hercule", cum s-a exprimat plastic *Paris Match*.

Abia la începutul anului 1962, cînd Piaţa comună intra în cea de-a doua etapă a formării sale, şi numai faţă de atitudinea fermă a Parisului, s-a convenit să se păşească la realizarea pieţei comune agricole. Hotărîrea a fost luată, →

Walter Hallstein, preşedintele Comisiei executive a C.E.E., explicînd reprezentanţilor presei impasul la care a ajuns Piaţa comună

dar după îndelungate pertractări, ea continua să arate — scria Raymond Cartier — ca statuia lui Pygmalion, Galateea : cu o formă perfectă, dar lipsită de viață. Sărutul Afroditei, care urma să-i insufle Galateei viață, era în speță rezolvarea problemei unificării prețurilor la cereale. „Bătălia cerealelor", care a avut ca principali protagoniști Franța și R.F.G., s-a soldat cu încheierea unui acord în decembrie 1964. Cu toate acestea, „Europa verde" n-a dobîndit viață, negocierile împotmolindu-se din nou în „problema reglementării financiare agricole".

La 30 iunie a.c. expirau modalitățile provizorii de finanțare a agriculturii, stabilite în 1962 și, deci, se impunea elaborarea unei noi reglementări pe perioada 1965—1970. Comisia C.E.E. — organul executiv al comunității — căreia i s-a cerut să facă propuneri, a preconizat „planul Hallstein" după numele președintelui ei. În esență, acest proiect prevedea constituirea, de la 1 iulie 1967, a unui buget al C.E.E. — pe baza prelevărilor din încasările vamale de pe urma comerțului cu terțe țări și a compensațiilor dobîndite de pe urma produselor agricole cumpărate din afara comunității la un preț mai mic decît cel comunitar. Un element al planului s-a dovedit a fi bomba care a făcut să sară în aer sesiunea Consiliului ministerial : prevederea potrivit căreia controlul asupra acestui buget urma să fie exercitat de așa-zisul „parlament european". Aceasta însemna să se atribuie adunării de la Strasbourg funcții pe care nu le avea, inclusiv un drept de veto asupra hotărîrilor luate pe plan național. *Cercurile conducătoare franceze au respins de la început ideea investirii „Parlamentului european"* — simplu organ consultativ („o adunare de parlamentari, nu o adunare parlamentară", după expresia oficialităților de la Paris —) *cu noi atribute „supranaționale". Ele au văzut în propunerile Hallstein o manevră a cercurilor interesate, în special din R.F.G., de a favoriza, pe o cale ocolită, începerea aplicării în practică a planului de „integrare" politică* a Europei occidentale, asupra căruia Parisul nu consideră indicat să se pronunțe, cel puțin în această fază. Convingerea Franței a fost întărită de poziția luată de Olanda, care, făcîndu-se campionul propunerilor Comisiei, a condiționat orice reglementare financiară agricolă de recunoașterea unui rol preponderent al parlamentului de la Strasbourg în problema bugetului comunitar. La sesiunea de la 15 iunie, deschisă sub aceste auspicii, Franța „a încercat printr-o manevră *abilă* să torpileze orice încercare de extindere a puterilor parlamentului european și să pună pe un plan tehnic negocierile prevăzute pentru sfîrșitul lunii". *(Le Figaro).*

Pentru faza de la 30 iunie a tratativelor, Franța a căutat să-și asigure sprijinul R.F.G., consimțind ca Piața comună agricolă să intre pe deplin în vigoare la 1 iulie 1967, o dată cu uniunea vamală industrială (solicitată de R.F.G.). Înțelegerea s-a dovedit însă iluzorie : partea vest-germană, operînd brusc „o mișcare de rotație" *(Gazette de Lausanne),* s-a detașat de poziția Franței, alăturîndu-se Olandei. În ce privește pe reprezentanții Italiei, ei au continuat să considere „nota de plată" pentru intrarea în piața comună agricolă ca fiind prea scumpă, cu toate că Franța s-a declarat gata să suporte o parte din ea.

Astfel, tratativele de la Bruxelles au eșuat, Franța considerînd că partenerii săi nu-și respectă angajamentele, iar aceștia atribuind întreaga răspundere Parisului. Fapt este că impasul la care s-a ajuns echivalează cu „înghețarea" pieței comune agricole și — după o părere mai generală — cu intrarea Pieței comune, în plină vară, într-un proces de „hibernare". În cadrul unor hotărîri care au fost definite ca „politica scaunului gol", guvernul francez își recheamă experții din unele organe ale Pieței comune. Mai mult, Franța ar intenționa chiar să revină asupra pașilor făcuți în domeniul reducerii tarifelor vamale intercomunitare, studiind posibilitatea să se introducă din nou tarifele mai ridicate existente anterior.

Cum au fost primite veștile despre cele întîmplate la Bruxelles în „joia neagră" ? Reacțiile oficiale, vădit foarte atente la formulări, pendulează pe o largă amplitudine, amintind cunoscuta anecdotă despre autorii care la premieră apreciază după propria lor stare de spirit sala : pesimiștii spun că e pe jumătate goală, optimiștii că e pe jumătate plină. În cazul de față, partea franceză manifestă scepticism ; partea vest-germană insistă să nu se exagereze. (Cancelarul Erhard : „Să ne ferim să dramatizăm lucrurile".)

Lăsînd pe seama timpului să confirme sau să infirme proorocirile variate, ni se pare util să ne oprim asupra cîtorva probleme cu caracter mai general, pe care evenimentul de la Bruxelles le conturează cu o nouă pregnanță.

Între „Europa supranațională" și „Europa patriilor"

La Bruxelles, ruptura s-a produs, în mod formal, în legătură cu aspectele tehnice ale problemelor agrare ; dar toată lumea a înțeles că la mijloc a fost numai un joc diplomatic spre a se evita ca ea să aibă loc pe problema controversată a prerogativelor „supranaționale" ale Parlamentului european. Cvasi-unanimitatea observatorilor sînt de acord că *ceea ce a dat lovitura de grație tratativelor a fost încercarea de a se forța mîna Franței să subscrie la o măsură de întărire a caracterului „supranațional" al organelor conducătoare ale C.E.E.* „Originile crizei, afirmă *Le Figaro,* sînt în definitiv legate de vechea opoziție dintre susținătorii Europei comunitare și aceia ai Europei patriilor". Punînd punctul pe i, *Times* consideră că „motivul principal al eșecului de la Bruxelles rezidă în faptul că s-a încercat să se accelereze abandonarea suveranității, pentru care președintele de Gaulle este dispus să retragă Franța din C.E.E.". (Și, am adăuga noi, nu numai din C.E.E. Ne reamintim doar de declarația sa că Franța „respinge orice sistem care, sub paravanul «supranaționalității», sau al «integrării», sau al «atlantismului» ne-ar menține în realitate sub hegemonia cunoscută" — tează directoare pentru poziția franceză în relațiile cu S.U.A. și inter-N.A.T.O.).

Este știut că înjghebarea Pieței comune, ca și a celorlalte comunități vest-europene, a fost fundamentată teoretic pe necesitatea de a se abandona suveranitatea națională a statelor participante în favoarea interesului comunitar. Apologeții „integrării" n-au economisit cerneala pentru a demonstra „perimarea" ideii de suveranitate, caracterul ei „îngust", „incompatibilitatea" ei cu problemele pe care le ridică realitatea contemporană. Un zel deosebit au manifestat în această privință liderii social-democrați de dreapta, „europeni" înfocați. În programul adoptat de Congresul din 1962 al partidelor socialiste din țările participante la C.E.E. se spune că : „Integrarea economică presupune ca statele membre să delege anumite drepturi suverane unor instituții europene". O asemenea instituție „europeană" este comisia C.E.E. ; concepția care stă la baza ei a fost exprimată cu sinceritate de însuși președintele ei, Hallstein, care în lucrarea sa „Europa unită" arată că această instituție „suprastatală" are „rolul de a ajuta la realizarea unor acorduri în cadrul consiliilor ministeriale, folosind vederea sa de ansamblu, abilitatea sa de a media pentru a asigura acceptarea unor măsuri care sînt în interesul întregii comunități (citește în interesul monopolurilor), chiar dacă temporar ar însemna *sacrificarea intereselor naționale"* (subl. ns.) Comisia, în atribuțiile căreia intră probleme de producție, prețuri etc., — deci probleme de esența suveranității unui stat — nu a ezitat să facă uz de „dreptul" de *„a sacrifica interese naționale".* Cu titlu de exemplu, reamintim de hotărîri ale organului executiv comunitar privind închiderea, pe criteriul nerentabilității, a zeci de mine din Franța și Belgia, cu tot cortegiul de consecințe economice și sociale ce decurgeau de aici. Acum „planul Hallstein" în domeniul finanțării agricole propune să se lărgească atribuțiile supranaționale ale Comisiei.

Evoluția „integrării" ar pune însă într-un mod și mai acut problema abandonării suveranității. Calendarul C.E.E. prevede un moment de răscruce pentru competența organelor de conducere ale C.E.E. : 1 ianuarie 1966, dată de la care hotărîri importante, chiar în Consiliul ministerial, nu vor mai fi luate cu unanimitate de voturi, ci cu o „majoritate calificată" ; iar începînd din 1970 toate hotărîrile urmează să fie luate în acest fel. Această măsură desființează chiar și dreptul formal al țărilor participante de a opune „veto" unor măsuri care le-ar leza interesele. Factorii de răspundere din Franța au sesizat implicațiile pe care le va avea acest moment și este de presupus că și cu intenția de a tergiversa introducerea în viață a „votului majoritar", ei au acționat la Bruxelles pentru „înghețarea" calendarului comunitar.

În fond, lărgirea competențelor C.E.E. ale „Parlamentului european", introducerea votului majoritar prefigurează „integrarea" politică, atît de rîvnită de partizanii înverșunați ai tezei, *„Europe—ma patrie".* Dar tocmai pe acest teren are loc o înfruntare acerbă între două concepții diametral opuse în domeniul unificării politice vest-europene. Partea vest-germană este adepta unei formații statale federative, cu instituții suprastatale, cu guvern și parlament unificat. În plus, R.F.G. — așa cum scrie *Le Monde* — „înclină spre o unitate europeană care implică un grad serios de dependență față de Statele Unite în folosul promovării intereselor americano-vest-germane". În astfel de „State Unite ale Europei" — așa cum prevăzuse Lenin la timpul său — nu poate exista decît un singur criteriu de impunere a hotărîrilor : dreptul celui mai puternic. Or, în condițiile cînd monopolurile vest-germane sînt mai puternice decît cele franceze, cînd R.F.G. deține pînă acum 43 la sută din producția industrială a țărilor Pieței comune, unificarea politică vest-europeană, în varianta susținută de R.F.G., echivalează cu impunerea hegemoniei ei în Europa vestică. Înțelegînd consecințele ce ar decurge de aici pentru Franța, președintele de Gaulle opune tezei vest-germane ideea denumită de el *„Europe des patries",* adică a unei confederații de state avînd o linie comună în politica internațională, o politică militară comună, dar în cadrul căreia statele naționale nu și-ar pierde indi-